to niſi eſſet pſona que ad hoc teneretur: ſicut eccl'ia que tenet alere paupes. q2 qualitercun qȝ preſtetur nō repetet. vt. c. ſacrozuȝ. xij. q. ij. ⁊ l. alimenta. C. de nego. ge. ⁊ qd̄ ibi no. Limito ſcd̄o ꝙ in ɔſcientia poterit repetere pſona q̄ ad hoc nō tenebat. licet nō fecerit pſtationē qn̄ a pncipio habuit animū repetendi. ar. eo⁄rū q̄ no. ſ. lex. §. iiij. Secūdus caſus eſt qn̄ expoſit⁹ ⁊ collectus nō vult ducere filiā collectoris in vxorē. C. de nup. l. patrē. Si vero ſunt alia ab alimētis q̄ expendit. puta in erudien⁄do puero in aliqua arte ⁊ hmōi repetere pote⁄rit. C. de inſa. ex. l. i.

3 ¶ Sed nunqd excuſent pdicti exponentes: ſi ex neceſſitate. puta q2 eos alere non poterant expoſuerunt? R. glo. in. d. c. ſi. ꝙ nō. q2 debu⁄it eū mittere in xenonez. ſ. hoſpitale. vt. C. de ca. tol. l. vnica. §. ſed ſcim⁹. ꝙ ſi talis loc⁹ non erat. tunc videt glo. dicere ꝙ excuſat de filio. ſed de ſeruo nō. p. d. l. vnicā. ⁊ in autē. de nup. §. ⁊ multo poti⁹. Sed ego credo veruȝ quo ad penā predictā. in. §. i. ſed nō quo ad deuȝ. quia quantū in ipo eſt occidit: niſi forte expo⁄ſitio tali modo fieret ꝙ nullū periculū expoſi⁄to immineret.

Expreſſio

Expreſſio quādoqȝ nocȝ. Unde. l. non⁄nunqȝ. ff. de condi. ⁊ de. dicit. Non⁄nunqȝ ɔtingit vt quedā nomiatim expſſa officiāt: qȝuis omiſſa tacite intelligi po⁄tuiſſent nec eſſent obfutura. Inde dictum eſt expſſa nocent: nō expſſa nō nocent. hec ibi. fa⁄cit ad hoc. l. ſi quis. ff. de here. inſti. ⁊ glo. in. c. ɔſulti. de pcu. ff. de reg. iu. l. expreſſa.

Extimatio

Extimatio rei qn̄ debe⁄at fieri? R. ꝙ tpe ɔtractus. vt in. c. cū dilecti. de emp. ⁊ vēdi. ⁊ in. l. ij. C. de reſcin. ven.

1 ¶ Quantū fieri debeat? R. glo. in. autē. de ali. ⁊ emphi. §. ſanctiſſimas. ꝙ debet fieri ſm red⁄ditus quos res extimanda affert. facit tex. ibidem ⁊ in auten. de ec. titu. §. ſi auteȝ annale. ⁊ tex. in. l. ſi q̄s. C. de reſcin. ven.

2 ¶ Qualiter fiet ſm reddit⁹? R. ꝙ tm̄ debet va⁄lere res q̄t fructus pducit in. xxv. annis. vel ſi eſt res que debet eccleſie in. xxxv. annis. vt in. d. §. ſi ante annale. vbi eſt tex. de trigintaquiqȝ annis. ⁊ ibi no.

3 ¶ Quid ſi res eſt nō fructuoſa? R. ꝙ extima⁄bitur ſm ꝙ cōmuniter appreciat. l. pcia. i pn. ff. ad. l. fal. Et hoc habet locū hodie cōmuniter in oībȝ rebȝ. ⁊ ꝙ dicit. res tantū valet q̄ntū vendi pōt. p. l. i. §. ſi heres. ff. ad treb. ⁊ l. querebat. ff. ad. l. fal. ⁊ l. ſi q̄s vxori. §. vl. ff. de fur. debet intelligi verū: nō habito reſpectu ad effectionē ſingulariū pſonarū: ſȝ cōmuniū. vt in. d. l. precia: niſi affectio eſſet rationabilis reſpectu extimantis. de quo dic vt ſ. Emptio. §. vij. ⁊ ix.

¶ Utrū extimatio faciat venditionē? R. ꝙ ſic 4
in duobȝ caſibȝ. Prim⁹ cuȝ eo animo fit extimatio vt ipa pſtet. ſecus ſi fiat vt appareat q̄nti res ſit facta deterioz. vt. l. ij. inter viruȝ. C. de iu. do. Nō tūc apparȝ qn̄ in pacto eſt vt trāſacto certo tpe res que extimata data eſt reddatur. q2 tūc nō facit venditionē. vt. d. l. ſi inter. Scd̄s caſus eſt qn̄ res ſimpl'r dat extimata i ɔtractu. de cui⁹ natura eſt vt transferat dominiū. vt in. l. quotiēs. ⁊ l. plerūqȝ. ff. de iure do. ⁊ l. extimatio. ff. ſol'. ma. Exemplū mulier dedit rem extimatā. c. viro ſuo cenſebit vir emiſſe. Fallit hoc qn̄ natura ɔtractus repugnat vt faciat vēditionē. vt in. l. ſeruos. ff. fa. her. Exemplū ego ⁊ tu ſum⁹ heredes ⁊ facim⁹ extimationē de hereditate. tūc nō facit venditōem

¶ Utrū extimatio faciat trāſire piculū in acci⁄ 5
pientē. vide ſ. Caſus. §. vi.

Extrema

Extrema vnctio. vide īfra Unctio extrema.

Fabule

Fabule ocioſe vel ſecula⁄rium negocioꝝ nō debent recitari i cōuiuio clericoꝝ aut religioſoꝝ. vt in. c. con⁄uiuia. ⁊ in. c. p reuerentia. xliiij. diſ. nec fabu⁄larū oblectamēta excitantiū menteȝ ad incentiua libidinū. c. ideo. xxxvij. diſ.

Facilitas

Facilitas venie incentiuum pbet de⁄linquendi. xxiij. q. iiij. eſt iniuſta. vn̄ de vi. ⁊ ho. cle. c. vt clericoꝝ. vn̄ Stephan⁹ papa dicit. Eccl'iaſtici vigoꝛ ſoꝛdo ɔfundit ſi aut temere illicita pſumant: aut nō ɔceſſa impune temptent. pinde ſi negligē⁄ter ea q̄ male vſurpant omittim⁹. exceſſus viā pculdubio aliȷs aperimus.

Facultas

Facultas dicit quādo ſine difficultate pōt quis facere. vt no. Inno in. c. pſenti. ⁊ in. c. romana. de ſenten. excom. li. vi.

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

F Actū legitime retra/
ctari non debet
licet caſus poſtea eueniat a quo
nō potuit inchoari. de re. iur. lib.
vi. Pa. in. c. diſcretionē de eo qui co. conſang.
vxo. ſue. dicit verā regulā qñ factū iam eſt ꝑ/
fectū: puta matrimoniū. licet ſupueniat affini
tas nō retractatur. ⁊. l. ſi a me fuerit. ff. de iudi.
cū alijs que videntᷣ ꝯtraria intelliguntᷣ qñ fa/
ctum nō erat ꝑfectū ſed ſolū inchoatū. qꝛ tūc
retractatur.
¶ Utrū ſit dicēdū factū qđ nō durat? R. glo.
1 in. c. ad noſtram. de regula. ꝙ qñ ex facto volu
mus iudicare animū. tūc eſt verū ꝙ non dicitᷣ
factū. ſ. animo faciendi qđ nō durat. ⁊ ibi po/
nit multas ꝯcoꝛ. Adde tex. in. c. nam ⁊ ego. de
ver. ſig. cū concoꝛ. in glo.
¶ Utrū factū illegitime cenſeatᷣ factum? R. ꝙ
2 nō. vt in. c. veniens. de pſby. nō bapti. ſicut in
utile ⁊ nullū paria iudicantᷣ. c. inter coꝛpalia.
de tranſla. pla. ſic etiā dicitᷣ nō eſſe: qui minus
idoneꝰ eſt. vt in. l. i. ff. qđ cuiuſqꝫ vni. facit tex.
cū glo. in. c. fraternitatis. de fri. ⁊ male. Unde
Bar. ꝑ. d. l. i. dicit ꝙ ſi ꝓcurator nō facit fidē
de mandato. ꝑinde eſt ac ſi non cōparuiſſet. ⁊
dñs tanqꝫ contumax debet puniri. Itē excipe
re ⁊ nō ꝓbare idem eſt ſicut nō excipe. c. cū ſu/
per. de ꝯceſ. ꝑben. Et paria ſunt quo ad iurꝭ ef/
fectum nō eſſe ⁊ nō apparere. l. duo ſunt ticij.
ff. de te. tu. Item non fieri ⁊ tarde fieri. vel eo
modo quo fieri nō debet. ar. cū dilectꝭ. de ꝓcu.
ff. q ſatiſda. co. l. q̄tiens. ⁊ ibi glo.
¶ Utrū plus ſit facto ꝯſentire qꝫ vbo? R. ꝙ ſic
3 Glo. eſt in. c. in cauſis. de elec. vide glo. in. c.
dilecti filij. el. ij. de ap. vbi plus factꝭ loq̄mur
Factū alienū ꝓmittenſ quō teneatᷣ. vide infra
Sponſalia. §. xuij. Factuꝫ vbi ꝓmittitᷣ venit
qđ intereſt in obligatiōe. ff. ſi q̄s in ius vo. nō
ie. l. cū quis.

F Alcidia vide infra Legi/
tima.

F Alſarius dicitur q̄s di/
uerſimode. vt
no. in. c. in memoriā. xix. diſ. ⁊ i. c.
quiſquis. xi. q. iij. ⁊ de cri. fal. per to
tum.
1 ¶ Utrū ſit falſarius qui abſentiū nomia in in
ſtrumento ponit. vel q ſigillum furtiue ſurri/
pit? R. ꝙ ſic. vt no. in. c. quāto. ⁊. c. ea. de his q
fiunt a platis. Itē ſm Bar. in autē. pſby. C. de
ſacroſanc. eccle. falſitas nō ſolū cōmittitᷣ in di
cendo falſum. ſed etiā in tacendo verū.

¶ Utrū aperiens litterā alteriꝰ vt legat ſit falſa 2
rius? R. glo. in. c. cū olim. el. ij. de offi. dele. te/
net ꝙ debet puniri tanqꝫ falſariꝰ. allegat. c. oli.
de reſcript. ⁊. c. ad audientiā. de cri. fal. Inno.
vero tenet ꝙ iſte minꝰ peccat qꝫ ſi falſificaſſꝫ ſi
gillū apponēdo adulterinū. tamē falſariꝰ ē: ꝓ
pter qđ dicit Pe. de anch. ꝙ ſolū debet puniri
pena extraoꝛdinaria. c. de cauſis. de offi. dele. et
ꝯcurrunt cōmuniter doc. ⁊. c. allegata ꝑ glo.
loquuntᷣ de falſario qui facit raſurā viciando
litterā. vt in. d. c. olim: vel apponēdo ſigilluꝫ
adulterinū. vt. d. c. ad audientiā. Bart. dicit
ꝙ ſi aperit oſtendendo aduerſario mittētꝭ po/
teſt puniri vt falſariꝰ. ar. bonū in. l. i. §. is qui.
ff. ad. l. coꝛ. de fal. ꝟ. is qui depoſita inſtrumē/
ta oſtendit aduerſario incidit in crimen falſi.
Quod nota. ꝯtra notarios ⁊ aduocatos qui
oſtendūt iura ꝑtis aduerſario. Si vero ape/
rit: ſed nō oſtēdit aduerſario. ſic nō punitᷣ cri/
mine falſi. ⁊ videtᷣ tex. in. d. c. cuꝫ olim. ⁊. ff. de
cri. ſtelli. ꝑ totū. ⁊ ad. l. qui teſtamentum. ff. de
fal. dic ꝙ eſt ſpeciale in eo q aperuit teſtamen
tū clauſum vt puniatᷣ pena falſi. Ex quo col/
lige ꝙ peccat moꝛtaliter aperiēs līas alterius
vt legat niſi ſpem habeat in ratihabitiōe. Qđ
intelligo qñ aduertenter ⁊ ſtudioſe facit cum
veniat puniēdus crimine ſtellionatꝰ. Qđ li/
mito verū niſi haberentᷣ ꝓ derelictis. puta eas
ꝓiecit vel lacerauit ⁊ hmōi. qꝛ ſi tales legit
ꝓ aliquo bono fine. licet alias curioſitas eſt:
nō tamē moꝛtalis de ſe.
¶ Utrū lacerans vel cōburens vł celans ſcri/ 3
pturas publicas vł priuatas q ad alium ſpe/
ctant: ita ꝙ ampliꝰ nō appareāt ſit falſarius?
R. ꝙ ſic. vt eſt caſus. ⁊ ibi Bar. in. l. paulꝰ. ff.
de fal. vbi dicit tex. legis coꝛ. pena omēs tene/
ri q etiā extra teſtamēta cetera falſa ſignaſſent
ſed ⁊ ceteros q in rationibꝫ tabulis līis publi
cis. alia ve qua re ſine ſignatiōe falſum fecerit
vel vt verū nō appareat quid celauerint ſurri
puerint: deleuerint ſubiecerint ⁊ reſignauerint
eadē pena affici ſolere dubiū nō ē. hec ibi glo.
in ꝟ. ſurripuerint. dicit ſic vt nō eſſet cōburē/
do. Et ſic ꝑꝫ q̄d dicendū de falſantibꝫ libꝛos
mercatoꝝ cōburentibꝫ vł occultantibꝫ vł ali
as ſcripturas. ⁊ vltra dictā penā tenetᷣ ad reſti
tutionē totius intereſſe. tex. eſt in. l. q tabulas
ff. de fur. de quo vide infra Reſtitutio. i. in ꝟ/
bo ſcripturas.
¶ Utrū falſificans monetā ſit falſariꝰ ⁊ peccet 4
moꝛtaliter? R. ꝙ ſic ſm Hoſt. Joh. an. Pe. ⁊
Jo. de ymo. in. c. quāto. de iureiuran. ⁊ parꝫ ꝑ
tex. ibidem. vbi dicitᷣ ꝙ ſeruās falſaꝫ monetaꝫ

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

agit in ique: ergo fortius falſans. patꝫ etiã ꝑ ex/
trauagan. Jo. xxij. qua excõmunicat oẽs ta
les in regno francie: ⁊ tenet̃ reſtituere oẽ dã/
num datũ illi pſone cõmunitati vel pplo dã
nificato. vt no. pfati doc. vbi ſupra: vel ſi neſci
tur ſpecialis pſona: ſaltẽ paupibꝫ. ar. eorum q̃
no. in. c. cũ tu. de vſuris. ⁊ in regula peccatum.
de re. iur. li. vi. ⁊ vide Hoſt. in ſum. ti. de cenſi.
§. ex quibꝫ. v. q̇d ſi moneta. Idẽ dic ſm Si/
ra. obdo. de illo qui recepit falſam ignorãter:
quã poſtea ſciens expendit ꝓ bona. Nõ limi/
to in pecunia alicuius importantie. ſecus in dena
rio vſuali. ſicut dico de furto. ſ. furtũ. §. xliij.

5 ¶ Quot modis falſat̃ moneta: R. ꝙ tribꝫ mo
dis ſm cõiter doc. in. d. c. quanto. Primo in
forma. ſ. qñ imponit̃ ſignũ illius q̇ eã cudi nõ
facit. vt in. l. falſi nomĩs. ⁊ in. l. qui noĩe. ff. de
fal. ⁊ in. d. c. quanto. Scdo ex materia metal
lica. ſcꝫ qñ fit de ere vel de ſtagno vel nõ de de/
bita liga. vt in. l. paulus. ff. de ſolu. ſm Bart.
vel cũ talis materia immiſcet̃ vbi non debet.
vt in. l. qui nũmos. ⁊ in. l. cornelia. ff. de fal. la.
pma. Tercio ex pondere. Nã iſta tria reqrun
tur de ſubſtãtia monete. vt in. l. i. §. i. ff. de con
trahen. empt.

6 ¶ Sed quero quod pondus debet hr̃e: R. ſm
glo. ⁊ doct. in. d. l. i. ⁊ Bar. in. l. ij. §. i. ff. ſi cer.
pe. ꝙ de iure tantus debet eſſe valor monete. ⁊
tantũ pondus q̃ntũ erat plus in materia: non
deductis expenſis. nec labore q̇ de iure debẽt fi/
eri de publico. Sed ſm Inno. quẽ cõmũiter
ſequunt̃ doc. ⁊ ſeruat̃ ex ꝯſuetudine tantuꝫ de
bet eſſe in pondere q̃ntũ erat in materia: dedu/
ctis expenſis ⁊ labore. q: nemo ſuis expẽſis te/
netur eã facere. ff. q̇. ex cau. ma. l. i. ⁊. c. q̇ ſentit.
de re. iu. li. vi. Immo plus credit Inno. ꝙ ſi
pnceps indiget poterit inde ſentire aliquid lu
crũ: ⁊ ſic minuere a pdicto pondere. Sed Pa
nor. in. d. c. quãto. de iureiuran. limitat verũ.
niſi ſpargat̃ extra regnũ: q: cũ damno nõ ſub
ditorũ ſuorũ nõ põt: quaꝫ credo veriſſimam.
Credit Inno. etiã ꝙ pnceps cũ ꝯſenſu popu/
li poſſit minuere. hoc eſt ꝙ ſit minoris ponde
ris q̃ꝫ deberet. ⁊ tñ expendat̃ ac ſi eſſet iuſti põ
deris. Ratio. q: q̇libet põt renũciare iuri ſuo.
vij. q. i. q̃ꝫ periculoſum. ⁊ dicit ſufficere conſen
ſum maioris ptis magnatũ regni. q: negociũ
regni reputat̃ negociũ vniuerſitatis. ar. in. l. ij.
§. ſanctiſſimus. C. de iureiurãdo pp[illegible]alum.
Sed Pa. vbi ſupra dubitat de h. [illegible]ractet̃
de piudicio ſingulorum eorũ. ar. eo. que no. in. c.
cũ oẽs. de ꝯſti. ⁊. C. que ſit lon. ꝯſue. in Ru/
brica. Et ego credo requiri ꝯſenſum ſingulo
rũ niſi qñ ex alia cauſa ppter hoc alleuiarent̃.
puta ab angarijs ⁊ hmõi. ꝑ ea q̃ no. in dictis
iuribꝫ. Dicit tñ Inno. non ſufficere ꝯſenſu ip
ppli vt expendat̃ extra regnũ.

¶ Utrũ pnceps fraudet monetã qñ reprobat 7
valentẽ: ⁊ minus valentem acceptat. vt de repro
bata habeat bonũ forũ ⁊ illam cõflari faciat et
cudi: R. Hoſtien. vt recitat Pa. vbi ſupra ꝙ
ſic. facit tex. in. l. eleganter. §. qui reprobos. ff.
de pi. ac.

¶ Utrũ radentes vł tondẽtes ſint falſarij. vel 8
ſubtilius ex aqua particulaꝫ auri vel argenti
tollendo: ita ꝙ cognoſci nõ põt: R. ꝙ ſic. vti
glo. d. c. quãto. ⁊ tenent̃ ad reſtitutionẽ dam
nificatis. vel ſi ipos ignorant paupibꝫ de ne/
ceſſitate. c. ſi. de iniurijs.

¶ Utrũ illi q̇ ſingulos denarios ponderant et 9
grauiores retinẽt ⁊ conflari faciunt ſint falſa/
rij: R. vt colligo ex Ho. Jo. an. Pe. de anch.
⁊ Inno. vbi ſupra. Si illi qui cudũt pecuni/
am: q: aliqui denarij ſunt qñq; minus. ppte/
rea dimittũt alios plus in pondere. q: nõ poſ
ſunt equaliter oẽs ſculpere. tunc tales ſunt
falſarij ⁊ tenentur ad reſtitutionẽ cõmunita/
ti. quia corpus pecunie damnificauerũt. Si
autẽ oẽs denarij ſunt iuſti ponderis: ſed ali/
qui ſunt amplioris ⁊ illos radũt: dũmodo re
maneant iuſti ponderis: ſeu conflant non cre
do falſarios. licet male faciant: ⁊ nullo modo
ſit eis conſulendũ. Quod ſi nolunt abſtinere
non credo eos fore extra ſtatuꝫ ſalutiſ propter
hoc.

¶ Quid de falſario litterarum apoſtolicarum. vide 10
s. Excõmunicatio. v. caſu. iij.

¶ Utrũ falſificans menſuras ⁊ pondera tene/ 11
atur: R. ꝙ vltra mortale tenet̃ ad reſtitutiõeꝫ
totius damni dati. vt patꝫ ex. c. ij. de emptio. ⁊
ven. ⁊ deberet. xxx. diebꝫ in pane ⁊ aqua penite
re. vt ibi: licet ſit arbitraria hodie. Idẽ dic de
vtente ſcienter falſis. Et falſans mẽſuras tene
tur. l. cor. de fal. ff. de extraor. cri. l. annonã. cir/
ca fi. que eſt pena publicatiõis omniũ bonorum
cũ deportatione ſi liber eſt. ſi ſeruus vltimũ ſup
plicium. vt. l. i. in fi. ff. de fal. Utens vero fal/
ſis põt puniri in duplũ ⁊ relegari in inſulam.
⁊. ff. de fal. l. pe.

¶ Utrum inſtrumenta confecta per falſuꝫ no 12
tarium ſint nulla: R. vt colligit Panor. in. c.
fraternitatis de here. ꝑ Innocẽ. ibidem aut lo
quimur de inſtrumẽtis confectis poſt falſita/
tem cõmiſſam vel etiã ante: tamẽ nondũ dam
natũ ſed toleratũ in officio. ⁊ ſic valent pretextu
officij: licet poſtea damnet̃. facit. l. barbarius.

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

.ff.de offi.pre. Aut loquimur de inſtrumētis confectis poſt damnationē notarij. ⁊ ſic non valent.vt.l.ſi aliquid. C.d̄ ſuſcep.prepo.⁊ ar cha.facit tex.in.l.ſi quis ex argentarij.§.fi.ff. de eden. Bart.tamen in.l.i.ff.ad.l.iul.repe.li mitat verum quādo notarius fuit dānat⁹ ꝓpter falſitatem cōmiſſam in officio tabelliona tus.⁊ ſic loquitur.d.l.ſi aliquid.ſecus ſi alias fuiſſet damnatus de falſo cōmiſſo ex alia cauſa extra officiū tabellionatus:ſicut in quodaʒ conſilio ipſe Bar.conſuluit ꝓ quodā notario damnato.quia extraxerat duas cartas de libro cōmunitatis:valebant eius inſtrumenta licet ſit infamis effectus. Et hoc verū dūmodo illud officiū nō habeat in ſe dignitateʒ.vt quia eſt notarius principis.l.i.C.de manda. princi.vel ſalarium de publico.vt quia eſt notarius in bancho.quia tunc non valerent.aliꝗs.ſic.

13 ¶ Utrum inſtrumentū factū a notario nō dānato:qd̄ habet diuerſa capitula ſit falſuʒ ſi falſitateʒ habet in vno capitulo? R. Panor.vbi ſupra.ꝙ aut falſitas ꝓuenit ex vicio notarij.⁊ tunc aut concernit ſubſtantialia inſtrumenti puta q꞉ in indictione aut die:⁊ tūc totū corruit.vt nota.in.c.inter.de fide inſtru.⁊ in auten.vt prepo.no.impera.circa princi. Aut cōcernit ſubſtantialia negocij.⁊ tunc diſtingue Aut capitula ſunt cōnexa.⁊ tunc totū reprobat. Aut nō ſunt ꝯnexa ſed ſepata.⁊ ſic ſolū illud capitulū falſum reprobatur. Et ſic limita Bar.in.l.ſi ex falſis.C.de tranſac.qui tenet ꝙ quādo venit ex vicio notarij totuʒ corruit. quod Inno.etiā tenet. Si vero falſitas ē circa extrinſeca.vt q꞉ ſcripſit cōtrahentes eſſe cōſanguineos:vel aliquod aliud qd̄ nō facit ad negociū.licet hoc ſit falſum non reprobatur ꝓpter hoc inſtrumentū.quia hoc non eſt viciū notarij. Et idem dic in teſte. Et idem voluit Inno.in.d.c.fraternitatis.vide glo.i.d. l.ſi ex falſis.

Fama eſt illeſe dignitatis ſtatus legib⁹ ⁊ moribus cōprobatus.l.cognitioneʒ.§.extimatio.ff.de va.⁊ extraor. co.⁊ in glo.c.veſtra.de coha.cle.⁊ mu.

1 ¶ Utrum fama ſit defendenda? R.ſm glo.in c.ſenti.xi.q.iij.ꝙ aut ſumus inter tales q̄ parati ſunt imitari.⁊ ſic peccat mortaliter q̄ eam nō defendit ꝓ poſſe. Et ſic intellige.c.nō ſunt audiendi.ea.q.ij.c.nolo.xij.q.i.⁊ de conſecra. diſtinc.i.iubemus. Aut ſumus inter tales q̄ ſolū parati ſunt repħendere non imitari.⁊ ſic ſufficit nobis ꝯſcientia noſtra.⁊ nō tenemur defendere. Et ſic intellige.c.quid obeſt homini.cū.v.c.ſe.xi.q.iij.

¶ Quot modis leditur fama.⁊ quomō ſit reſtituenda.vide ſupra Detractio. 2

¶ A quibus eſt abſtinendum propter famā conſeruandā.vide infra Scandalū.§.iij. 3

¶ Fama proprie eſt quādo tota ciuitas vl' vicinia vel maior pars acclamat aliquid.vl' dic ꝙ eſt cōmunis locutio ex veriſimilibus coniecturis ſurgēs.vt colligitur ex no.in.c.ſi duo xxv.q.vi.⁊ in.c.ſuper eo.de eo qui cogno.cōſang.vxo.ſue.⁊ in.d.c.veſtra Unde primo oportet ꝙ ſit ex veriſimilibus coniecturiſ.quia alias proprie non eſt fama quo ad iuris effectum:ſed ſunt vane voces populi.de quo per Bar.in.l.de minore.§.tormenta.ff.de queſti. per glo.⁊ docto.in.c.inquiſitionis.⁊ in.c.cuʒ oporteat.de accu.⁊ nō ſunt audiende.vt in.c. ij.de elect.⁊ tex.in.l.decurionum filij.C.de penis.l.diuo marcho.C.de ma.te.⁊.l.ſi priuatus.ff.qui ⁊ a qui. Unde dicit Panor.in.c.veniens.el.i.de teſti.ꝙ teſtis deponens de fama debet reddere rationē ſeu cauſam ſufficientem ſui teſtimonij. Secūdo requiritur ꝙ ſit ſaltē maior pars.quia vt dicit Panor.in.c.cū in tua.de ſpon.ꝙ dicta paucorum non infamāt. Et propterea differt fama a rumore:quia rumor eſt quando aliqua pars vicinie aliquid aſſerit.ſed fama quādo maior pars. Unde ſe habet in plus.vt dicit glo.in.d.c.ſup eo. Pro quo no.ꝙ nomine partis venit media pars. vt in.c.ij.§.i.de deci.lib.vi.⁊ in.l.nomen filiarum.§.portionis.ff.de ver.ſig. Sed quando additur aliqua:tunc verificatur in qualibet minima particula.quia dictio aliqua reſtringit. Attamen licet requiratur maior pars ad famam faciendā.tamen ad probanduʒ ſufficiunt duo teſtes.vt no.glo.ij.q.i.§.quando. el.ij.⁊ in.l.iij.ff.de teſti.⁊ no.Bar.in.d.§.tormenta. Et contra probationē fame admittit ꝯtraria ꝓbatio.⁊ ſi ſecūda eſt clarior obfuſcatur effectus prime. Et iō eo caſu quo infamia ſufficeret ad torturam:ſi probaretur per aliaʒ partem bona fama tolleretur pſumptio pma. ⁊ ſic ꝓbat tex.in.d.c.cū in tua.⁊ qd̄ no. Bart. in.l.fi.C.de queſtio.

Familia quid comprehendat? R. Archd̄.de priui.licet.li.vi. Dicit ꝙ triplex eſt familia.quedā ꝑpetua ⁊ religioſa.

vt religioſi clerici ⁊ ꝯſimiles. ⁊ tales gaudent priuilegio conuentus vel collegij. de ſta. mo. recolentes. C. loca. l. milites. Aliter tenerent duplici iure ꝯtra. c. cognouiꝰ. cū ſy. xij. q. ij. ⁊ de hac loquit. c. cū olim. de arbi. Eſt ⁊ alia ſcʒ que nō eccleſiaſticos tm̄ cōprehendit: ſed etiā laicos. ſicut ſunt vxor filij nepotes fui familiari: qui in eiꝰ domo eius ſumptibꝰ viuunt ꝯtinue. de qua intelligit. ff. de publi. l. i. §. famili. C. ad. l. cor. de ſic. l. ſi forte: que ponitur de pe. di. i. ⁊ de here. c. filij. lib. vi. in fi. ⁊ de teſti. c. in litteris. vbi de hoc. ⁊. iij. q. v. c. i. Et de tali intelligitur qđ dicit in. d. c. licet. de quo vide infra Interdictū. vi. §. iiij. Eſt ⁊ alia familia que nec eſt ꝑpetua nec mercenaria: ſicut clerici ⁊ religioſi ⁊ alij eccl'iaſtici dicunt de familia eccl'ie. de quibꝰ. xvi. q. vi. de lapſis. Eſt ⁊ alia de qua in. l. fi. C. de verbo. ſig. vbi nomē familie cōprehendit parentes liberos omneſqʒ propinquos ⁊ ſubſtantiā ⁊ libertos etiā ⁊ patronos: necnō ⁊ ſeruos. et hec ſignificatio habet locū in fideicōmiſſis: vt ibi ptʒ.

1 ¶ Ad quid tenet paterfa.? R. ꝙ ad duo tenet de pcepto. ſ. ad adminiſtrationē neceſſariorū ad vitā: ⁊ ad diſciplinā tam vbo qʒ exemplo morū. vt colligit. i. ad Thimo. v. ⁊ ad Ephe. iij. ⁊ no. in. §. neceſſe. xlvij. diſ. aliter eſt peccatum mortale de ſui natura: niſi excuſet aliqua circūſtantia. puta neceſſitas ⁊ huiuſmōi. vł niſi ſit famulus. de quo in ſe. iij. §. dicaʒ. vel ſit circa ea que nō ſunt neceſſaria ad ſalutem omiſſio correctionis: ⁊ ſic intellige. xxiij. q. iiij. duo iſta ⁊. q. v. nō putes.

2 ¶ Sed nunqđ infirmanti teneatur ſubuenire qui ex mercede locauerat operas ſuas? R. q̄ ad expenſas ſm Bar. in. l. ſi cū dotem. §. ſin autē. ff. ſolu. mat. ⁊ in. l. in rebꝰ. ff. como. ꝙ ad magnas expenſas nō tenet. Qđ limito veruʒ rōne famulatus. ſecus ſi teneretur vt pauperi. Quo vero ad ſalariū. Jo. an. do. An. Jo. de ymo. ⁊ Pa. in. c. i. de cle. egro. ⁊ cōmuniter doctores tenent ꝙ nō. qꝛ caſus ꝯtingens in pſona: que locauit operas liberat ꝯductorem a pſtatione mercedis. l. ſi vno. §. item cū quidā. ⁊ qđ ibi no. ff. loca. ⁊ qđ no. in. l. in rebꝰ. ff. como. et glo. in. l. fi. §. ideʒ iuris. el. ij. ff. ad. l. ro. de iac. Hoc tamē limitat Pa. vbi ſ. qū ſalariū debet ſolū rōne pſone. Secus ſi daret rōne aliorʒ etiā. Vn̄ poteſtas q̄ habet famulos ⁊ iudices q̄bus habet ſoluere. licet infirmet vel moriat: tenet nihilominꝰ heres. ⁊ ideo ipe pōt petere ⁊ debitores debent ei ſoluere. tex. eſt in. l. pecuniam in pn. ff. de ꝯdi. ob cauſam. facit qđ no. i. l. diē fūcto. ff. de of. aſſe. Inn. vidꝛ tenere qđ debeat ſalariū in. c. ꝓpter ſterilitatē de loca. fac. c. i. de cle. nō re. lib. vi. ⁊ ibi He. ꝑ illū tex. dic. doctori vel famulo nō debet ſubtrahi ſalariū ꝓpter infirmitatē. allegat qđ habet in Spe. de cle. nō re. §. poſtqʒ. v. quid ſi mercenarius Et iſtud tenet Sali. in. l. licet. C. loca. ⁊ pulcre. Ange. in diſputatiōe. Exorta guerra. facit. l. queſitū. ff. de re iudi. Et hoc ꝓcedit indubitāter. vbi ꝯſuetudo ſic eſt. qꝛ tunc debet. quia illud videt actum qđ eſt conſuetū. l. ꝙ ſi nolit. §. qui aſſidua. ff. de edi. edic. Sed vbi ꝯſuetudo nō eſt tene ꝙ nō debetur: niſi vt dictū eſt ⁊ in caſu ſpeciali. vt. C. de aduo. di. iudiciorū. l. poſt duos. vbi aduocato debetur ſalarium ex publico conſtitutū. licet moriatur infra annum. ſecꝰ eſſet de ſalario ꝓmiſſo a parte. qꝛ nō debetur niſi ꝓ rata tpis ſm Bar. in. d. l. diem functo. Sil'r in. l. cum heres. §. ſtichus. ff. de ſta. li. vbi qū ꝑ ſeruū nō ſtat quin ſeruiat: nihilominꝰ libertatē legataʒ ꝓpter hoc ꝯſequit. de q̄ dic vt infra Locatio. §. xv. vbi pulcre tāgitur hec materia.

¶ Utrū cū dn̄s non poteſt corrigere ſuam familiam vel aliquē ipſorum teneatur ipſum expellere? R. ꝙ ſi nec verba nec verbera emendāt ſed ſubtractio neceſſariorū ſeu expulſio corrigeret: tenetur expellere. ar. eorum que no. in. c. non omnis. v. q. v. Si vero licentius peccarʒ expellendo faciat quantū poteſt. ⁊ licet ille nō ſe corrigat excuſat. vt ptʒ in. c. q̄ntūlibet. et. c. ſe. xlvij. diſ. 3

¶ Utrū poſſit cauſa correctiōis vberare clericos. vide ſ. Excōicatio. v. caſu. i. §. iiij. 4

¶ Utrū paterfa. teneat de furto familie. vide ſupra Dominꝰ. §. iiij. ⁊ infra Obligatio. §. penult. ⁊ vltimo. 5

¶ Utrū familia epiſcopi gaudeat ꝑuilegio fori? R. Pa. in. c. nullus. de fo. compe. cōmūiter tenetur ꝙ ſic. 6

¶ Utrum familia vel aliquis eorū teneat reuelare delictū domini ſui requiſitus ꝑ obedientiam ſuperioris? R. ꝙ non. ſi criminaliter vult ꝓcedere. vt. iij. q. ij. c. l. iulia. el. ij. Si autē ciuiliter: ſic credo teneatur. quia nulla. l. repellitur vt no. glo. iij. q. v. c. i. Quod credo veruʒ qū nullum malum ſibi immineret ex hoc. alias ſecus. qꝛ non teneor cū malo meo facere bonū proximi temꝑale. 7

¶ Utrū dn̄o familie q̄ fec. iurare faīliā de veritate dicēda ſit parēdū? R. ſm Duran. aut iſte dn̄s eſt truculentꝰ ⁊ ꝓbabiliter habet ſerus. ⁊ ſic nō tenetur. qꝛ illicitum fuit iuramentum. 8

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

Si vero eſt manſuetuſ. ⁊ ꝓbabiliter credit ꝙ nõ ꝓcedet niſi rationabiliter. tunc diſtingue ꝙ aut res puta aſportate erant ad cuſtodiam ſuã deputate. ⁊ ſic ſicut põt proſequi aſportã-tem: ſic ⁊ dño reuelare. Si vero nõ erãt depu tate ad eius cuſtodiã. tũc ſi poteſt ꝓbare tenet dicere veritatẽ. Si vero nõ poteſt ꝓbare non debet reuelare niſi tali q̃ poſſit prodeſſe et non obeſſe. ⁊ ſi alio modo iurauit nõ fuit licitũ iu ramentũ nec obligatoriũ. Idem dicit Hug. de teſtib9 ſynodalib9 ꝙ nõ tenet denunciare e-piſcopo. licet iurauerint niſi crimina que poſ-ſunt ꝓbare. lxxiij. q. iiij. ſi quis. alias eſſet pro ditor. ij. q. i. ſi peccauerit. niſi hoc faciat ſecrete illi q̃ hʒ corrigere paternaliter. ar. xxij. q. v. h̄ videt. De h̄ vide s. Denũciatio. §. x.

9 ¶ Utrũ obligatus ꝓcurare aliquã familiã vl̕ fratres alicuius dom9 teneat excreſcente fami lia vel fratribus in numero? R. ẽm Pau. ꝙ ſi familia vel fratres habebant numerũ determi natũ. tunc nõ tenet. Si autẽ indeterminatuʒ vt ſunt fratres minores alicui9 cõuẽtus. ſic te netur. fac. c. quãto de cẽſi. ſi tamẽ nimis gra uaretur ꝑ iudicis officiũ ſibi ꝓuidebit. Et ſic patet ꝙ q̃ ad ↄſcientiã nõ tenet.

Familiaris quis dicat? R. ẽm glo. iij. q. v. ca. i. q̃d large dicunt oẽs qui cohabitant cũ aliquo. vt in. c. in litteris. de teſti. ⁊ c. inſinuante. de offi. dele. Glo. in. d. c. in litteris. dicit familiares appel-lantur ↄſanguinei colon9 aſcripticius mercẽ narius fili9 in poteſtate libert9 ſeruus ⁊ oẽs habitantes in domo. Domeſtici vero ſunt q̃ bus rõne patrie poteſtatis vl̕ dñice imperari põt ẽm glo. in. d. c. in litteris. Quãdo eñ di-citur familiares domeſtici intelligunt oẽs qui in expenſis alicui9 cõmenſales continue exiſtunt: etiã ſi aliquãdo abeſſe ꝑ eius nego-cijs gerendis contingat: vt no. in. c. fi. de ver-bo. ſigni. li. vi.

Familiaritas cũ mu lierib9 prohibet eccleſiaſticis. xxxij. di. in terdixit. ⁊ duob9. c. ſe. xxxiij. diſ. q̃-rundam. lxxi. di. clericus. xviij. q. ij. cognoui mus. de coha. cleri. ⁊ mu. ꝑ totũ. vide s. Cle-ricus. v. imo vt dicit Hiero. in. c. hoſpitioluʒ tuũ. xxxij. di. nõ poteſt digne cũ deo habitare qui feminarũ acceſſib9 delectat. Familiaritas nimia parit contemptum. de iudeis. c. et ſi iu deos.

Fatum qui credit morta-liter peccat. xxvi. q. vij. nõ obſeruetis.

Fauere peruerſis. idẽ eſt ac ſi ipſe faceret. xi. q. iij. qui conſentit. lxxxiij. di. nemo. ⁊ c. ſe. xxiij. q. iiij. ſi quis.

Fautor quis dicat. vide i fra. Hereticus. §. xxiij.

Femina non debet tonſa ri etiã cauſa reli gionis. c. vxorat9. in fi. de cõuer. coniu. Et intelligit nõ ſolum de tonſura que dicit clerica. ſed etiaʒ de raſura: q̃ fit ꝑ abſciſionez capillor vſqʒ ad aures. Facit xxx. diſ. quecũqʒ mulier. ⁊ xx. q. iij. c. ij. ⁊ cle. at tendentes. de ſta. regl̕a. Glo. tñ i. d. cle. videt tenere ꝙ ↄſuetudo ↄtraria excuſat. ⁊ ꝙ. c. q̃cũ-qʒ mulier. intelligit de illa q̃ vult remanere in ſecl̕o nolẽs religioni deſeruire: ſʒ mũdiali viue-re. ⁊ placet. Peccat ḡ mortaliter tal̕ tonſurãs ſe. cũ in. d. c. q̃cunqʒ mlr ſit excõicanda. Nõ etiaʒ intellige niſi ex neceſſitate hoc faceret. vl̕ cauſa religionis ſeu mũdi ↄtemptus.

¶ Quare femina citi9 pubeſcit? R. glo. in. l. ij. C. de his q̃ ve. eta. ipe. q2 mala herba cito cre-ſcit. Sʒ ẽ alia rõ quã reddũt doc. in. c. lr̃as. d̃ deſpon. impu. ſ. q2 ſex9 mlieris ẽ debilior ⁊ citi us deficit. ⁊ iõ citi9 ꝑficit. ſicut in alijs videm9 1

¶ Que ſunt illa que mulier nõ põt exercere? 2
R. multa. Nõ põt ꝑ̄dicare: nec docere publi-ce. xxiij. di. mulier. nec ↄfeſſiones audire. nec alijs benedicere. vt in. c. noua. de pe. ⁊ re. Iteʒ nec tangere ſacra vaſa. xxiij. diſt. ſacratas. nec ſacratas pallas contingere. nec incenſum cir-ca altaria deferre. vt in. d. c. ſacratas. Iteʒ nec actum alicuius ordinis exercere. vt. in. d. ca. noua. ⁊ in. c. tanta. de ex. p̄. ⁊ no. in. c. dilecta de ma. ⁊ obe. Item nec iudicis nec magiſtratus gerere officium: niſi in caſib9 de quib9 in glo. xv. q. iij. §. i. nec poſtulare: nec procurare niſi in ꝓpria cauſa ⁊ ſuorũ. vt no. in. l. femine. ff. d̃ re. iu. ⁊. iij. q. vij. §. tria. xv. q. iij. §. i. Iteʒ nec teſtis eſſe. de quo dic vt infra Teſtis. §. v. nec ꝑſonaliter poſſet trahi ad iudiciũ cã ferẽdi te-ſtimoniũ: aut alia q̃libet cã q̃ in iure nõ expri mit ↄtra eius voluntatẽ. ⁊ ſi eſt religioſa non põt etiã ſi vult trahi ad iudiciũ ex quis cã ꝑ-ſonaliter. c. mlieres. de iudi. li. vi. Itẽ nec viri habitu vti ſub pena anathematis. xxx. di. ſi q̃

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

mulier. Item nec accuſare niſi in certis caſi/
bus. de q̄bus. xv. q. iij. §. i. in tex. ⁊ in glo. Itez
nō poteſt ſe obligare: ſeu ꝓpriā ſubam proce/
bito viri: niſi creditū ſit ꝯuerſum in ſuā vtili/
tatem. vt in auten. vt nul. iudi. §. ⁊ illud vero
Item nō debet incarcerari vel detrudi pro ali/
quo debito. vt ibidē.

FEnus eſt vſura. ſʒ differt in hoc ab vſura. q̄ꝛ vſura eſt lucrū de capitali acceptū. Fenus vero eſt lucrū de vſura. Vn̄ Greciſmus. Eſt vſura ſuos cuʒ quis tradit mihi nūmos. Spe lucri fenus duplex vſura vocatꝰ. Qđ quidē fenꝰ improbū exercentes ſunt infames. l. improbū. C. ex qui. ca. infa. irro. De q̄ dicet infra Vſura. q̄ꝛ cōiter vnū ꝓ altero accipitꝰ. vt in. d. l. improbū.

FErie dicuntꝰ q̄ꝛ preſtāt vacationē ab his que fiunt in foro iudiciali. ⁊ opib⁹ ſeruilib⁹: quaꝝ alique ſunt ob reuerentiā dei introducte. vt in. c. ꝯqueſtꝰ. de ferijs ⁊. C. eo. ti. l. dies feſtos. Alie ſunt ob reuerentiā ꝑncipis vl' ciuitatis: vt dies natiuitatꝭ ſue vel dies ꝑncipij de impio. C. e. ti. l. om̄es. Alie ſunt ad requiē laboris vt tps meſſiuʒ ⁊ vindemiarū. de q̄b⁹ in. d. c. ꝯqueſtꝰ. ⁊. ff. eo. ti. l. i.
1 ¶ Vtrū ꝑtes poſſint renūciare dictꝭ ferijs? R.
ꝙ ꝑmis ⁊ ſecūdis nō. tercijs ſic. vt in. d. c. cō/
queſtus. ⁊. xv. q. iij. in ſumma
2 ¶ Vtrū nullo modo poſſit q̄s cōpelli ad iudi
cium in ꝑfatis ferijs? R. ꝙ nō niſi in caſib⁹ de
quib⁹. ff. eo. l. i. ⁊ de q̄ in. c. vltimo. de iudi. ⁊ ni
ſi neceſſitas vrgeat. puta q̄ꝛ res erat peritura.
vt exempla habes in. l. i. ij. ⁊. iij. ff. eo. ⁊. l. i. ff. đ
dam. infec. Aut pietas: puta cauſa debiliū vl'
miſerabiliū ꝑſonarū: dicto. c. ꝯqueſtus. q̄ꝛ in
opibus miſericordie non eſt habenda diſtin/
ctio dierū. ar. lxxvi. diſt. vtinā. de conſe. diſ. v.
nunq̄ʒ. ⁊ ſumma. Ratio eſt que ꝓ religione fa
cit. ff. de reli. ⁊ ſump. fu. l. ſunt ꝑſone.
3 ¶ Feſtum ſeu ferie ſolennes: que in honorem
dei ſunt introducte. ⁊ in quib⁹ abſtinendum
eſt ab operibus ſeruilib⁹ que ſunt? R. ſunt in/
fraſcripta poſita in. c. conqueſtus. de ferijs. ſcʒ
Natiuitas domini. ſancti ſtephani. s. Iohā
nis euangeliſte. Sanctorū Innocentiū. ſan
cti Silueſtri. Circumciſio dn̄i. Epiphania
dn̄i. Septē dies dominice paſſionis. Reſur
rectio dn̄i cū ſeptem dieb⁹ ſequentibus. Pen
thecoſtes cū duob⁹ ſequentibus. Natiuitas
beati Iohannis baptiſte. Sanctorū duode/
cim apoſtolorū. ſancti Laurentij. Purifica/
tio marie v̄ginis. Annunciatio eius. Aſſum
ptio eiuſdē ⁊ Natiuitas ipſius. Dedicatio ſan
cti Michaelis archangeli. Feſtū omniū ſan
ctorū. Dies dominici. Om̄es alij dies quos
epiſcopi in ſuis dyoceſib⁹ cū clero ⁊ pplo du
xerint celebrandos. In. c. ꝓnunciandū. de cō
ſecra. diſt. iij. vbi prefate ſolēnitates ponūtur:
addunt etiā tres dies rogationuʒ. Dedicatio
cuiuſcunq̄ʒ oratorij. Feſtum ſancti Martini
pontificis ⁊ cōfeſſoris. In. c. crucis. d. noſtri.
de conſecra. diſt. iij. ponitur. Feſtū inuentōis
ſancte crucis. In cle. ſi dominum. de reli. ⁊ ve.
ſan. ponitꝰ feſtū corpis chriſti. Adde ſm̄ Io.
an. quē ſequitꝰ d. Anto. ⁊ etiā Pa. in dicto. c.
conqueſtus. cum nō reprobet feſta quattuor
doctorū eccleſie. Sed in iſtis ⁊ omnib⁹ alijs
predictis ſtandū eſt ꝯſuetudini ſm̄ Hoſti. et
Panor. in dicto. c. ꝯqueſtus Similiter de fe
ſto ſancti Bartholomei quo ad diē in quo ſi
at. c. conſiliū. de obſer. ie. Vn̄ hodie dies paſ/
ſionis ⁊ ſeptimana reſurrectionis ⁊ dedicatio
nis oratorij ⁊ quattuor doctoruʒ ⁊ euangeli/
ſtarū nō ſeruantꝰ. Sed limita vt videlicet in
telligamus ꝙ ꝯſuetudo deroget ꝑfatis feſtiui
tatib⁹: dūmodo nō ſit dominicus dies. vel eo
maior ſicut eſt feſtuʒ natiuitatis dn̄i: reſurre/
ctionis: aſcenſionis: penthecoſtes et epipha/
nie. vt in. c. licet. de ferijs. dicitꝰ in glo. quam ſe
quuntꝰ doc. vbi addit Io. an. aſſumptionē v̄
ginis gl'oſe. ar. c. fi. de ſen. ex. li. vi. q̄ꝛ nō credo
valere ꝯſuetudinē in ꝯtrariū. cuʒ videantꝰ q̄ſi
iuris diuini. vt patʒ in. d. c. licet.
¶ Vtrū ꝯſuetudo poſſit alias a ꝑfatis feſtiui/ 4
tates introducere: ita ꝙ de ꝑcepto teneantꝰ ad
illas? R. ꝙ ſic. ſic pōt facere aliā legē. ⁊ q̄n̄ fieri
deƀ. Conſuetudo. §. ij.
¶ Vtrū epiſcopus cū clero ſolū poſſit indice/ 5
re feſtū? R. ꝙ nō. ſed oportet ꝙ faciat cū popu
lo. vt ſupra patet.
¶ Feſtum immaculate conceptionis glorioſe 6
virginis matris dei marie. licet eccleſia roma/
na antiquitus nō celebrauerit. vt patʒ ꝑ Tho
mā in. iij. pte. q. xxvij. ⁊ ꝑ. s. Bo. in. iij. diſ. iij.
⁊ ꝑ glo. de ꝯſe. diſ. iij. in. c. ꝓnunciandū. quia
eius puritas nōdū erat reuelata. tn̄ hodie de
ipa ꝯceptiōe facit ſolenne officiū: ⁊ feſtū cum
largitiōe indulgentiarū q̄ in feſto corpis chri
ſti ſunt date illis q̄ interſunt diuinis: ⁊ h̄ pro/
pter mlťa miracula ꝑ q̄ manifeſtū ē ꝙ ſine pec
cato originali fuit ꝯcepta Et iō hodie ad eui
tanda ſcādala ꝑcipitꝰ ſub pena excōmūicatio/
nis late ſentētie a q̄ non poſſint abſolui niſi a

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

romano pontifice:preterq̃ȝ in mortis articulo
omnibꝰ cuiuſcunqȝ ſtatus:gradus:ordinis ⁊
conditionis fuerint:ne de cetero auſu temera
rio p̄ſumāt in ſermonibꝰ ad populū ſeu alias
quōlibet affirmare ꝙ tenētes virginē eſſe p̄ſer/
uatam a peccato originali in ſua ↄceptiōe pol
luātur labe hereſis vel mortalis peccati vel fe/
ſtū eiuſdē ↄceptiōis celebrātes:neqȝ tenere li/
bros vel legere aut habere ꝑ veris h̄ ↄtinētes
Similiqȝ pena etiā ligant̃ q̄ auſi fuerint aſſe/
rere ꝙ cōtrariā opinionē tenentes.ſ.ꝙ ſit con
cepta in peccato originali incurrāt hereſim vl̕
mortale peccatū.hec habent̃ in extrauā.Six/
ti quarti:que incipit graue nimis.
7 ¶Quid de iſtis feſtiſ.ſancti Anthonij.ſ.Ni
colai.ſ.Katherine.⁊ huiuſmōi:que ex ↄſuetu
dine celebrant̃.Ignorat̃ tamē an ex tali ↄſue/
tudine ſint introducta q̄ habeat vim legis p̄/
ceptiue.R.ꝙ nō credo peccare mortaliter nō
ſeruantes:niſi eſſet ſcandalū. Rō.q̄ȝ nō ſunt
introducta vt de p̄cepto:ſed ex deuotiōe. Ubi
autē eſſet ſcandalū:ſic ibi eſt ↄſuetudo obliga
toria.ex quo tādiu eſt ꝙ eſt p̄ſcripta: ⁊ reputa/
tur obligatoria.
8 ¶Quando incipit dies feſtus.vide ſupra di
es.in principio.
9 ¶A quibꝰ eſt abſtinendū diebꝰ feſtiuis p̄di/
ctis.R.ꝙ ab omni ope ſeruili:nō ſolū peccati
ſed etiā mechanicis:vt agricultura .vt dicit̃ i
c.licet de ferijs. Pro cuiꝰ intelligentia eſt no/
tandū ſm Ricar.in.iij.diſ.xxxvij.ar.iij.q.iiij.
ꝙ opus ſeruile dicit̃ tripliciter. Aliqñ materi
aliter ſolū:ſed formaliter liberū.vt v̄bi gratia.
ſcribere nō ꝑpter tp̄ale lucrum:ſed ad edifica
tionē animarū ꝑpter diuinū cultum:⁊ huiuſ
modi.⁊ iſtud nō ꝓhibetur imo cōceditur.vt
patet in.d.c.cōqueſtus.vbi cauſa pietatis q̄
alias ꝓhibentur ꝑmittunt̃.facit.l.diuus.ff.de
ferijs.vbi ea que faciūt ad diſciplinā militarē
poſſunt pagi diebꝰ feriatis.Scd̄o dicit̃ opuſ
ſeruile formaliter ſolū.materialiter autē liberū
eſt.vtputa cum aduocatꝰ cogitat de his que
die craſtina debet ꝓponere ꝑpter lucrū tempa
le.ruſticus de aratione terre ⁊ ordinatiōe bo/
um.⁊ licet ab iſto abſtinere debeamꝰ in diebꝰ
feſtiuis:nō tamē aſtringimur de p̄cepto. Un
de nō peccat mortaliter talia faciens: niſi ꝑ h̄
opus excludatur illa vacatio quam debet cul
tui diuino ex neceſſitate:quaȝ explicabo in ſe.
q.queſit. Tercio dicit̃ opus ſeruile materiali
ter ⁊ formaliter ſeu finaliter.⁊ hoc eſt omē opꝰ
corꝑale ordinatū.ſicut ad ꝑpriū ⁊ ꝑrimuȝ fi
nem ad bonū corꝑis tempale ſeu ad lucruȝ.et

iſtud eſt illud qd̕ ꝓhibetur de p̄cepto diebꝰ fe
ſtiuis. Unde ſemꝑ peccat mortaliter ipm faci
ens niſi excuſetur ꝑpter iſtorū quattuor vnū
ſm F.de may.in tractatu de.x.preceptis. Pri
mū operis modicitas ſeu paucitas: que non
impedit ſpūs libertatē. Secunduȝ neceſſitas
opis que nō poſſit p̄ueniri cōmode nec differ
ri.vt decoctio cibor̄ ꝑ illo die:vel neceſſitas co
actionis quā faciūt dn̄i.aliter cor̄ bona p̄ſcri/
berent.facit.c.licet.de ferijs. Terciū cordis pi
etas.vt in.c.ↄqueſtus.de fe.vt ſupra dictum
eſt. Quartū publica vtilitas.vtpote pro pa/
ce ⁊ ↄcordia ꝑ ponte ⁊ hmōi:q̄ etiā ſunt pia.
quodlibet em̄ iſtorū excuſat ꝙ nō ſit mortale:
ſaltem laborare in diebus feſtiuis. Ex quibꝰ
patet quid tenendū ſit de multis queſtionibꝰ
q̄ reducunt̃ ad infraſcriptas q̄ſtiōes.xxiiij.
¶Prima de mulieribꝰ que aliqua puncta po 10
nunt:vel ſcopant domuȝ vel de illo qui ven/
dit vnam ſolū rem: vel qui putat ramū:facit
coquinā.itinerat modicū ⁊ huiuſmōi ꝙ non
peccant mortaliter ꝑpter modicitatem opis.
Ratio.quia ſm ſ.Bo.in.iij.diſtinc.xxxvij.ſu
per litteram.⁊ cōmuniter theo.ratio ꝓhibiti/
onis operū eſt.vt vacemꝰ deo.⁊ quia iſta mo/
dica nō impediunt vacationē predictam:licȝ
aliqualiter minuant.ideo nō eſt peccatū mor
tale talia facere:niſi q̇s talibꝰ ꝑ notabile tem/
pus occuparetur vel vſqȝ ad vltimā defatiga
tionē.quod quidē arbitrio boni viri relinquē
dum eſt:vt attendat ſi ratio legis euacuatur
vel nō.ſed ſolū minuatur.faciūt ad hec q̄ no.
in.c.intelligentia.de verbo.ſignifi.
¶Scd̄a de carnificibꝰ q̇ ꝑ notabile tp̄s occu 11
pant̃.q̄ȝ ſi faciunt ꝑpter neceſſitatē quaȝ nec
p̄uenire pn̄t.puta q̄ȝ eſtas eſt vel ſunt plura
feſta:excuſant̃.alias nō.
¶Tercia de tabernarijſ.q̇ ſi faciūt ꝑpter neceſ 12
ſitatē excuſant̃. Secꝰ ſi ad ebrietatē ad ludū ⁊
hmōi. Et idē dic de hoſpitibꝰ.
¶Quarta de his qui panem:herbas: fructuſ 13
⁊ huiuſmodi vendunt. quia ſi faciunt ꝑ ne/
ceſſitate diei feſti excuſantur. alias non. ſicut
qui vendunt multa que ſunt ſolum ad gulo
ſitatem:niſi eſſet modicitas diſtractionis:ſi/
cut eſt in his que vendunt candelas ⁊ cani/
ſtria inzucharata ⁊ huiuſmodi.in quibꝰ non
oportet facere p̄cia.ſȝ q̇libet ſcit ꝙ tantū habet
ſoluere.⁊ ſic ſoluit.⁊ accipit ꝑ q̄ ſoluit ſine a/
lio ſtrepitu.q̄ȝ in modico diſtrahit̃.
¶Quinta de medicis minutoribꝰ: aromata/ 14
rijs ⁊ hmōi.de quo dic ꝙ licet:q̄ȝ medicinalia
ſunt neceſſaria.

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

15 ¶Sexta de curſoribꝫ ⁊ mulionibꝫ qui ſine ne
ceſſitate magna differre nō pn̄t: ⁊ alijs viatori
bus ⁊ ꝯductoribꝫ rerū: ⁊ dic ꝙ excuſant. Iti-
neratio tn̄ nō ſic ſtricte ꝓhibetur. qꝛ pōt quis
etiā itinerando intendere deo. Et ideo niſi ſit
vſqꝫ ad vltimā fatigationē nō credo ſit ꝓhi-
bita. vel cū omiſſione diuinoꝝ.
16 ¶Septima de ferratoribꝫ equoꝝ. dic ꝙ excu-
ſant. qꝛ ſicut illi neceſſe hn̄t ambulare. ſic iſtiſ
licet ꝑncipaliter ꝓpter neceſſitatē eoꝝ q̇bꝫ ſer-
uiunt: q̄zuis lucrū habeant.
¶Octaua de facientibꝫ vitros. ſil'r de tinctori
17 bꝰ ⁊ coctoribꝫ lateꝝ q̇ dicunt fornaſarij ⁊ hu
iuſmodi: qui ſine magno dāno deſiſtere non
pn̄t. dic ꝙ licet.
18 ¶Nona de molendinis ſiue cū iumentis ſiue
ad aquā vel adventū. Dic ꝙ ſi faciunt ꝓpter
neceſſitatem illoꝝ quibꝫ inſeruiunt excuſant
q̄zuis etiā poſſet dici ꝙ molendina ad aquaꝫ
⁊ ventum nō ſint ꝓhibita laborare: cū ex mo-
dico ope hominis exerceri poſſint nō videntur
euacuare rationē huius precepti. Melius ta
men eſt abſtinere ⁊ ſecurius niſi neceſſitas re-
quirat.
¶Decima de ruſticis qui cōpellunt a dn̄is la
19 borare. Dic ꝙ ſi iuſto metu faciunt eſt neceſſi-
tas q̄ excuſat. al's nō. Ideꝫ dic de famul'. filijſ-
fam. vxore ⁊ hmōi.
¶Undecima de ꝯducentibꝫ laboratores in fe
20 ſtis: ⁊ q̇ exigūt debita a ſuis debitoribꝫ. Dic ꝙ
ſi alijs diebꝫ nō inueniūt excuſant: dūmō di-
uina nō dimittant.
¶Duodecima de euntibꝫ ad mercata vl' nun
21 dinas. Dic ꝙ ſi auditis diuinis ꝓpter neceſ-
ſitatem faciūt. puta qꝛ nō alio loco vel tempo
re talia poſſent vendere vel emere ꝑ bono com
munitatis. aut vt ex lucro ꝓuideant ſibi ⁊ ſue
familie. vel vt dent paupibus ſm̄ Pe. de pa.
in. iiij. Ex quo p̄lati ſciunt ⁊ tolerant excuſan-
tur a mortali: niſi forte a prelatis locorum eſ-
ſent interdicta. Intelligo verū in feſtis mino
ribus dn̄ica. qꝛ talis tolerantia p̄latorū videt
derogare illi feſto Secus in maioribꝫ. qꝛ non
credo liceat niſi ꝑ neceſſitate vel pietate ſolū.
q̄zuis p̄lati nō interdicant. qꝛ tunc locū habet
illud. Multa ꝑ patientiaꝫ tolerant ⁊c. F. de
may. in tractatu. x. p̄ceptorū tenet ꝙ ſolum eſt
peccatuꝫ mortale. Primo ſi dimittit miſſam
Secūdo ſi epiſcopus p̄cipit ne fiant. Addo
⁊ terciū quando ſolū fit ex lucri cupiditate. c.
i. de ferijs.
¶Terciadecima d' bellatoribꝫ. Dic ꝙ propter
22 neceſſitateꝫ licet.

¶Quartadecima de hn̄tibꝫ ſegetes vel fenuꝫ 23
in agro ꝓpter inundantiā aquarum ⁊ hmōi.
dic ꝙ licet colligere.
¶Quintadecima de hn̄te domū que ruinam 24
minat. dic ꝙ ꝓpter neceſſitatē repare licet.
¶Sextadecima de doctore q̇ vt expediat illuꝫ 25
q̇ de longe venit facit ꝯſiliū. dic ꝙ licet.
¶Decimaſeptima de venatoribus. R. ꝙ non 26
licet. quia ſi nō licet in quadrageſima et die-
bus ieiunioꝝ ſm̄ glo. lxxxvi. di. in. c. qui ve-
natoribus q̄nto minus in die feſto. Non cre
do tamen peccent mortaliter q̇ diebꝫ feſtiuis
ipis intendūt niſi id faciant cauſa lucri ꝑnci-
paliter: vl' dimiſſis diuinis.
¶Decimaoctaua de citharist̄ ⁊ alijs ſonatori 27
bus. R. ſi ad laudē dei ⁊ ſanctoꝝ pulſant. vel
ꝓpter recreationeꝫ alicuius ⁊ huiuſmodi piā
vel neceſſaria excuſant. ſi ꝑncipaliter ꝓpter h̄
faciunt. licet ſecūdario ꝓpter lucrū. ſecus ſi ꝓ
pter cauſam nō piā vel neceſſariā. v ꝓpter lu
crū ꝑncipaliter. qꝛ nō excuſant. niſi ſicut alij
ex quattuor p̄dictis.
¶Decimanona de laborantibꝫ agros paupeꝝ 28
vel reficientibus domos eoꝝ vel laborantibꝫ
circa edificationē eccleſiarum aut monaſteri-
orum ⁊ huiuſmōi. Dic ꝙ licet ſi fiat ꝓpter pie
tatem ⁊ deū: non ꝓpter carnalem amorem vel
ſpē remunerationis future. qꝛ opera pietat̄ et
miſericordie nō debent ceſſare diebus feſtiuis
d. c. ꝯqueſtus.
¶Uigeſima de ſtudētibꝫ. Dic ꝙ ſi ſtudiuꝫ ſit 29
ꝑncipaliter ad illuminationē ꝓprij intellectꝰ
⁊ alioꝝ: licꝫ ꝯſeq̄nter veniat lucꝝ nō erit pc̄tm
vt tenet Pa. in. c. i. de fe. ar. c. cū ex eo. de elec.
li. vi. qꝛ ſtudiū tale eſt ꝓpter publicā vtilita-
tē. maxime i theologia ⁊ iure canonico. Stu
dere aūt ꝑncipaliter ꝓpter lucrū nō licet.
¶Uigeſimaprima de ſcolaribus legentibus 30
in diebus feſtiuis potius vt doceantur q̄ꝫ do
ceant: aſſuefaciant ſe. Dic ꝙ licet ſm̄ Pa. vbi
ſ. dūmodo ꝑncipaliter non faciant ꝓpter lu
crū. ſed ſi in ꝯſequentiā non nocet. ar. l. i. ff. de
auct. tu. ⁊ i. l. rogaſti. §. i. ff. ſi cer. pe. ⁊ i. c. q̇d ꝑ
derit. lxi. di.
¶Uigeſimaſecūda de ſcriptoribꝫ. R. ꝙ ſcho- 31
laribꝫ lectōes ſeu recollectas notare: ſcribere: l'
ſermones: aut legendo libros corrigere non eſt
illicitū. dūmodo nō nimis intendant huiuſ-
modi: ſicut qui de quiterno ad quinternū ſcri
bunt. vl' nō faciāt cauſa lucri hn̄di. ⁊ de picto
ribꝫ qui diebꝫ feſtiuis vt addiſcāt ſtant in ec
cleſijs ad deſignādū. Scribere tamē ſpūalia
⁊ ꝓpter ſpiritualem cauſam non eſt illicituꝫ:

etiam in quantitate.d.c.conqueſtus.
¶Uigeſimatercia de laborantibꝫ circa ponteſ
32 reficiendos.viā aptandā portuſ reparandos
Dic ꝙ licet.dūmodo nō ꝓpter lucrū p̄ncipa/
liter.q꞉ publica vtilitas ſub nomine pietatis
compꝯhenditur.
¶Uigeſimaquarta de facientibꝫ ſerta et alias
33 vanitates.dic ꝙ non licet:eo ꝙ nulla publica
vtilitas ineſt.
¶Sed ſi q̄ras ꝑ q̄nta neceſſitate p̄dicta lice/
34 ant:R.ꝙ licet q̇dā in.c.licet de fe.dixerit lice/
re ꝑ neceſſitate vite ſuſtentāde ſolū.tn̄ hoc nō
credo verū cū prefatū.c.licet.qđ loquit̄ de al/
lecibꝫ que nō ſunt neceſſaria ad vitā.quia ſi/
ne ipis viuere poſſum⁹ ſit ꝯtra eos.⁊ chriſtuſ
in Mat.xij.c.Cui⁹ veſtrū bos vel aſinus ca/
dat in fouea nō extrahet illū ⁊c̄.ꝓpterea dicē/
dū ſm̄ Tho.ſcd̄a ſcd̄e ꝙ nō ſoluz ꝑ neceſſita/
te puiſiōis q̄ ꝑtinet ad ꝯſeruandū ꝑſonā ſuā
vel alioꝝ ⁊ reꝝ:ſed etiā ad q̄dcūq₃ dānū vitā/
dū.⁊ſatis ꝯfirmat̄ hoc dictū ꝑ.l.i.ij.⁊.iij.ff.đ
ferijs.⁊ meli⁹.xv.q.iiij.in ſumma.⁊ qđ no.in
d.c.ꝯqueſtus.Itē etiā neceſſitas excuſat qua
laboratur ꝑ acq̄rendo aliq̄ vtili quod alio tp̄e
nullo mō haberi poſſet.ſicut p₃ in.d.c.licet.
vbi piſcari allecia ꝯceditur.q꞉ alio tp̄e n̄ poſ/
ſent haberi.Et idē de quocūq₃ ſimili.Rō eſt.
q꞉ nō eſt tam arta obſeruatio dn̄ice:q̄ ad opa
ſicut fuit ſabbati.Et licet ille q̄ laborat habeat
lucrum.tn̄ ſi p̄ncipaliter ſeruit ꝓpter neceſſi/
tatē illoꝝ ꝑ q̄bꝫ laborat excuſat̄.ſicut ſi illi la/
borarent excuſarentur.
35 ¶Nota tn̄ ꝙ ad h̄ vt neceſſitas vel pietas ex/
cuſent p̄fatos oēs optet ꝙ nō dimittāt diuia
illa quibꝫ neceſſario eſt inſiſtendū diebꝫ feſti
uis:niſi forte eēt tanta nc̄citas ꝙ arbitrio boni
viri excuſarent̄.Itē ſcđo qn̄ ineſt neceſſitas ꝑ
acq̇rendo aliquo vtili requirit̄ diſpenſatio:ſi
pōt hr̄i cōmode ⁊ ab ep̄o ſi poteſt.vel a ꝓprio
ſacerdote ſi ep̄m cōmode adire nō pōt.Item
tercio ꝙ ſi ꝓuenit aliqđ lucrū ex ꝯſeq̄ntia.lic₃
p̄ncipaliter fiat ꝓpter neceſſitatē alioꝝ ꝙ faci/
at aliq̄s elemoſynas ī recōpenſationē.hec no.
in.d.c.licet.q₃uis nō credā iſtud ſm̄ eē neceſ/
ſariū.ſecurū tn̄ eſt.
36 ¶Utrū opus mortal' pc̄ti ſit ꝯ iſtud p̄ceptū.
Sabbata ſctifices:R.ſm̄ Nic.đ lira ſup Ex
odū.xx.ꝙ ſic.cū ſit op⁹ totaliter ſuile.vn̄ erūt
duo pc̄ta mortalia.ſ.q꞉ fornicat⁹ eſt:⁊ q꞉ op⁹
ſeruile fecit in feſto.Et h̄ veꝝ ſm̄ Ale.in.iij.p
te ſumme tractatu de iſto p̄cepto rōe reat⁹:ſed
rōne act⁹ nō erit niſi vnū ſolū:⁊ ſic erit circū/
ſtantia cadēs ſub ſpeciali ꝓhibitōe.⁊ iō neceſ
ſario ꝯfitenda.Peccatū aūt veniale nō rum/
pit feſtū ſm̄ ſ.Tho.vbi ſ̄.ar.iiij.
¶Utrū citatio facta ad diē feriatū teneat:R. 37
glo.in.c.vlti.xv.q.iiij.ꝙ ſi citat vt r̄ndeat die
feriato eſt nulla ipo iure.ff.de ferijs.l.i.⁊ ſic cū
liqueat ꝙ eſt nulla nō tenet̄ cōparere.ſec⁹ ſi eſ/
ſet dubiū an teneat citatio vel ne.q꞉ d₃ ire ad
allegandū priuilegiū ferie.iij.q.ij.ſi ep̄s.⁊ ibi
glo.Si aūt citet nō ad r̄ndendū.ſ₃ vt cōpa/
reat die feriato:bn̄ tenet citatio.vt.ff.de adul.
l.miles.§.ſexaginta.
¶Utꝝ cauſa agitata ī die feriato teneat:R.ꝙ 38
nō.etiā ſi de ꝯſenſu partiū ꝓceſſerit.intelligo
de ferijs ob reuerētiā dei ſtatutiſ.ꝓpterea oīs ꝓ
ceſſus iudicialis debet ceſſare de p̄cepto.vt in
c.i.de fe.niſi neceſſitas vel pietas aliud requi
rat.vt not.xv.q.iiij.in ſumma.⁊ in.d.c.con/
queſtus.
¶Utrū actus q̄ ꝑtinēt ad volūtariā iuriſdicti 39
nē.vt emācipare:ꝯtract⁹ inire:iuſticiā facere:
ſcribere:inſtrumēta conficere ⁊ hmōi valeant
in diebꝫ p̄dictis:R.Pa.in.d.c.conqueſtus
ꝙ ſic.vt videtur expreſſum in.l.actus.C.de fe
rijs:licet peccent mortaliter facientes:niſi ex/
cuſentur ꝓpter aliqđ de quattuor.de quibꝫ ſu
pra dictū eſt.§.ix.
¶Quibus eſt inſiſtendum in p̄fatis feſtiuita 40
tibus:R.dicit tex.in.c.ieiunia.de conſecra.di
ſtinc.iij.Die autē dominica nihil aliud agē/
dum eſt niſi deo vacandū.nulla oꝑatio in die
illa ſancta agatur niſi tm̄ hymnis ⁊ pſalmis ⁊
canticis ſpūalibus dies illa tranſigatur.Hec
ibi.Et licet talibꝫ ſit inſiſtendum.tamen nō
de precepto niſi.v.
¶Primum vt conteratur vl' ſaltem atteratur 41
de peccato mortali cōmiſſo:in quo iteruz eſt.
⁊ hoc probatur.q꞉ de precepto tenemur vaca
re deo in aliqua hora diei feſti ſm̄ omnes.ſed
hoc facere nō poteſt:qui eſt in mortali:niſi de
eo conteratur vel atteratur.ꝓpterea dicit̄ Le/
uiti.xxiij.Sabbatū requietionis eſt:affligen/
tiſq₃ aīas veſtras.⁊ iterū.Aīa que non fue
rit afflicta die hac peribit.⁊ ꝙ hoc ſit de prece/
pto in eo qui ſe eſſe ī peccato mortali recogno
ſcit habeo pro indubitato ꝑ ea que dixi ſupra
Contritio.§.v.Sed de eo qui non aduertit
nec recogitat eſt magis dubium.ſ₃ credo po/
tius eum teneri ſaltem generaliter in aliq̄ ho/
ra dolere ⁊ eſſe male contentū de peccatis om̄i
bus ſaltem in genere.aliter non video quō ex
cuſetur a mortali.ꝓpterea in miſſa p̄mittitur
ꝯfeſſio vt ſit admonitio.Ad h̄ faciūt que dicā
.i.Obligatio.§.viij.

42 ¶ Scdm vt audiat miſſam integrā. de ɔſe.
diſ.i.oēs fideles.z.c.miſſas. Dicit tñ Ric.in
quolibet.i.q.xix.ꝙ ſi ex ꝓo cōtēptu omittatur
vel interptatiuo ē mortale:z vocat ɔtemptuz
interptatiuū qñ ſine aliqua legitima cauſa ad
nō audiendū miſſaz in feſtis aſſuefacit. Uo/
co ego legitimā cām corpalem infirmitatem:
habere pueros tenellos vl' infirmos ɔſuetudi
nē patrie que hʒ vt mortuo aliquo nō egredi
antur ꝑ tps:ſilr ne puelle nubiles ducant ad
miſſam dūmodo nō ducant ad choreas z ſpe
ctacula: al's nō excuſant. Caſtellani z ſiles vl'
timor inimicoꝝ vel aliqd aliud qđ ſm rectuz
iudicium legitima excuſatio debeat appellari.
Si aūt omittit ex aliq paſſione animi vel pi/
gricia vl' nō cauſa rōnabili:ſi tñ ad hoc non ē
aſſuetus:eſt veniale pctm̄. Si vero ex legiti/
ma cauſa erit nullū peccatū. Et qđ dico de to
ta die de pte notabili.ſec9 de modica.puta in/
troitu z hmōi.qz tex.vult vt totā vſqʒ ad bene
dictionē incluſiue audiat.in.d.c.miſſas. Itē
dicit Archi.in.d.c.oms fideles ſm Hugo.ꝙ
iſtud pceptū nō remouet qñ cauſa neceſſitatꝭ
vl' honeſtatis:ſeu ex cauſa min9 iuſta non poſ
ſit ante finē miſſe qs diſcedere ſine hac pena.
Qđ limita niſi ducat in ɔſuetudinē. Idē dic
ſi nō audit ſacerdotē eam dicentē ꝙ excuſant
qñ cōmode audire nō pñt.dūmō ibi exiſtant
pſentialiter. Idem dic ꝙ excuſant ſeculares q
neſciunt diſcernere inter miſſam de officio vel
votiuā ſi audiūt votiuā in die feſto.ſed nō ſa
cerdotes publice eas dicētes.z etiā ſeculares
ſi hoc ſciunt diſcernere niſi audiāt illā de offi/
cio.de quo habes.j.Miſſa.§.xxxiij. Si autē
audit in parochia vel alibi an ſufficiat.vide
infra Miſſa.§.lix.
¶ Terciū eſt vt in orōne pſiſtat. Nā cum ora
43 tio ſit de pcepto.vt.j.Oratio.videt ꝙ dies fe/
ſtus ſit tps determinatū. Et hoc eſt indubi/
tatū ꝙ homo tenet in aliqua hora orare. Un
ſi ſtat ad miſſaz illud ſufficit niſi volūtarie a/
lijs intendat.qz tūc nō ſufficeret cū ſit vacan/
dū deo in aliqua hora:ſaltez de neceſſitate ſm
omnes.
¶ Quartū eſt vt audiat pdicationē ſi eſt q pre
44 dicet. Qđ verꝫ intelligo de illis q neſciūt neceſ
ſaria ad ſalutē.z ſm eā diſtinctionē quam ſu/
pra poſui de miſſa.§.xlij. Alios aūt nō credo
teneri niſi rōne ſcandali. Et.c.ſacerdote.de cō
ſe.di.i. Intelligo de eo q egredietur ex ɔtemptu
vel cū ſcandalo alioꝝ ꝙ tunc peccat mortali/
ter:z venit excōicand9 vt ibi dr.al's nō.
45 ¶ Sed quero qđ magis eſt pligendū i feſto
an auditio miſſe.an pdicatiōis: cū vtrūqʒ nō
poteſt audiri? R.ꝙ auditio pdicatiōis.qz ra/
tio legis in h magis militat.vt patz intuenti
iura.de ɔſe.di.i.in.c.oīes fideles.z.c.ſacer/
dote.z.c.eps nullū:que magis rōne audien/
di ſcripturas ſanctas z verbū dei pcipiūt miſ
ſam audiri qʒ alia rōe.Facit ad hoc.i.q.i.c.in/
terrogo vos.
¶ Utrū audiens miſſam dicēdo ſuas orōnes 46
ſatiſfaciat? R.ꝙ nō:licet non credam ꝙ peccet
mortaliter:qñ ex deuotiōe facit.ſed meli9 eſſet
omittere:niſi qñ ſacerdos dicit ſecretas. Ad/
uerte tñ ꝙ nō excuſarem a mortali illū q dice/
ret aliqua ad que tenet.puta officiuz qñ dicit
miſſa.z eſt de pcepto vt audiat.ar.c.ex lrīs đ p
ba.cū ibi nota.in ver.vices duoꝝ:ſec9 ſi miſſa
eſſet de ɔſilio audienda.
¶ Quintū ad qđ tenent oīes ſm aliqs i die/ 47
bus feſtiuis:eſt oblatio quā quilibet tenet fa/
cere in predictis feſtis. De quo dic vt.j.Ob/
latio.§.primo.
¶ Sunt z alie ferie que canonice dicunt.ſ.ij. 48
iij.z.vi.de qbꝫ in.c.de illis.xi.q.iij.in qbꝫ car
nes nō debem9 comedere.ſed hodie ɔſiliū eſt
ſm Ho.z Inno.niſi ſexta feria.vt in.c.ieiu/
nia.de ɔſe.di.iij.z addit dies ſabbati.de quo i
a.ſabbato.de ɔſe.di.iij.z di.v.in.c.qz dies.di
citur.in ſabbato debet a carnibꝫ abſtinere qui
pticeps religionis chriſtiane deſiderat eſſe.ni
ſi feſtū.ſ.natiuitatis:vel infirmitas impediat
Hec ibi. Sed hoc eſt pceptū vbi ɔſuetudo ē
vt in.c.ɔſiliū.de obſer.ie. Ubi aūt ɔſuetudo ñ
eſt ꝙ comedant carnes in ſabbato.ɔſiluz eſt
ſm glo.in.d.c.qz dies.de ɔſe.di.v.
¶ Sʒ ſi natiuitas dñi veniat in ſexta feria vl' 49
ſabbato:nunquid carnibꝫ vti poſſum9? R.ꝙ
ſic.niſi quis ſe voto vel regulari obſeruantia
aſtrixerit ad non comedendum.vt in.c.ſi.de
obſeruan.ieiu.

Feudum eſt beneficiū qđ ex beniuolentia
conceditur:ita ꝙ ꝓprietas rei imo
bilis beneficiarie penes dantem re
maneat. Uſuſfruct9 aūt illi9 rei ita ad recipiē/
tem tranſeat vt ad euz heredeſqʒ ſuos maſcu/
los z feminas ſi de hoc nomiatim eſt dictū in
perpetuum ptineat ad hoc vt ille ſiue ſui here
des fideliter dño ſeruiant:ſiue illud ſeruituz
ſit nomiatim expſſuz quale đbeat eſſe:ſiue nō.
tex.eſt in.c.i.§.fi.ſub Rubrica in q.cau.feu.
amit.in li.de ɔſue.feu. Unde nota ꝙ ſi feudū
datur vt ex eo preſtetur ſeruitium reale nō eſt

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

ꝓprie feudū:ſed cōtractus innominatus ſm
Ly.in auten.ingreſſi. C.de ſacroſanc.ec.et ex/
emplificat Bal.in p̄fato li.in rubrica.de pace
conſtan.in §.libellorū.vbi dicit ꝙ in qbuſdā
partibꝫ lombardie ꝓ feudis eccleſie ſoluitur
par caponū vel ſpatula porci ⁊ hmōi.ſm eum
equiparat̄ emphitheoſi.Similiter ſi eēt em/
ptum nō habet naturā feudi ſm Bal.vbi ſu/
pra de feu.dato.c.i.⁊ in.l.qui ſe.C.vñ li. Sꝫ
quādo ponitur onus ꝑſonale vt ire ad parla/
mentū regis vel exercitū vel caualcatam ⁊ hu
iuſmodi.tunc proprie eſt feuduꝫ ⁊ regulat̄ le
ge feudorum.
1 ¶Quotuplex eſt feudū: R. Bal.in prologo
p̄fati li.ſup prin.ꝙ multiplex. Aliud regale.
Aliud nō regale. Item aliud ſimplex.aliud
conditionatū.i.nō ſub conditione datuꝫ:ſed
ſub qualificatione:vt cū concedit̄ feuduꝫ ha
bitationis. Item aliud antiquū ſeu paternū.
ſcꝫ qḋ fuit illius q̇ fuit cōmunis parenſ agna
tionis.aliud nouū. Item aliud paternū cuiꝰ
natura aſpicit tm̄ maſculos deſcendentes vſ/
qꝫ ad quartū gradū ⁊ nō plus.ſed ſi additur ⁊
antiquū extendit̄ vltra.vt no.Bal.de ſuc.feu.
§.hoc quoqꝫ.in fi. Aliud maternū cuius na/
tura aſpicit primo maſculos:deinde feminas
Item aliud habens ꝓpriā naturam feudi.ali
ud impropriā. Item aliud reale quod trāſit
ad heredē. Aliud ꝑſonale qḋ ſolū ad vitā ali/
cuius ꝯceditur. Item aliud ligiū vbi iurat̄ fi
delitas ꝯtra omnē hominē. Aliud nō ligiuꝫ:
in quo prior dn̄s excipit̄. Itē aliud franchū.
ſcꝫ a ſeruitijs ⁊ opibus exhibendis.aliud non
franchum. Itē aliud annale ⁊ eſt feudū guar
die ⁊ caſtaldi:⁊ ꝓ mercede alicuiꝰ rei. Caſtal/
dus eſt is cui res dn̄i gubernanda mandatur
vt in.l.iubemꝰ.C.de ſacroſanc.ec.aliud nō an/
nale. Item aliud nobile qḋ nobilitat poſſeſſo
rem.aliud burgenſe.ſcꝫ qḋ nō nobilitat. Itē
aliud eccleſiaſticū.⁊ hoc triplex. Primuꝫ qḋ
datur eccl'ie. Scḋm qḋ recipit̄ ab eadeꝫ. Ter
ciū qḋ datur vel recipit̄ a clerico.aliud ſacra/
mentale. Et qn̄ quis inueſtit̄ de ducatu dicit̄
dux.de comitatu comeſ.de marchionatu mar
chio. Qui autē eſt a principe inueſtitus vel a
poteſtate de aliqua plebe dicit̄ capitaneꝰ. Qui
aūt a capitaneis antiq̇ iure dr̄ valuaſor. Qui
aūt a maioribꝫ valuaſoribꝫ ſunt inueſtiti di/
cunt̄ valuaſini.ſ.minores valuaſores.hoc di
cit Bal.in.c.q̇s dicat̄ dux marchio.in prin.i
libro de ꝯſue.feu.
2 ¶Quis poteſt feudū dare: R. Bald.de his q̇
feu.da.poſ.§.abbatiſſa.ꝙ q̇libet taꝫ maſculꝰ
qꝫ femina:tam nobilis qꝫ ruſticꝰ.dūmō habe
at legitimā ſuoꝝ bonoꝝ adminiſtrationeꝫ.vt
in.c.i.§.noui.ꝑ quos fi.inue. Hoſtien.tenet
ꝙ etiā pōt minor.xiiij.annoꝝ ſi feudū ſit ve/
tus.ſi vero ſit nouū oportet ꝙ ſit pubes ⁊ iura
uerit nō cōtrauenire.
¶Utrum p̄latus poſſit rem eccl'ie infeudare 3
ſine alia ſolennitate vel licentia: R.ꝙ ſic anti/
quum:qꝫuis ſit reuerſum ad eccleſiam:etiam
nō obſtante iuramēto qḋ faciūt p̄lati de nō a/
lienando.cū modificatiōe tn̄.de q̄ s̄.Emphi
theoſis.§.xxi. De nouo aūt non poteſt.vt in
c.fi.de feu.
¶Quis pōt inueſtiri: R.ſm Hoſti.ꝙ q̇libet 4
etiā ſeruꝰ dūmō ſciente dn̄o faciat. Et tā ꝑ ſe
qꝫ ꝑ ꝓcuratorē pōt q̇libet inueſtiri.
¶Quot modis acquirit̄ feudū: R. Hoſtien. 5
ꝙ quattuor modis. Primo ꝑ inueſtiturā dā
do ſibi poſſeſſioneꝫ corpalem. Scḋo ꝑ aliqḋ
equiualēs inueſtiture.ſicut cū dn̄s dicit.va/
de in poſſeſſionē talis fundi ⁊ tene pro feudo.
Tercio ꝑ preſcriptionē.vt ſi.xxx.annis tenu/
it feudū ⁊ dn̄o ſeruiuit.licet inueſtitꝰ nō fue/
rit. Quarto ꝑ ſucceſſionē.
¶Quis ſuccedit in feudo: R. Bald.de his q̇ 6
feu.da.poſ.§.⁊ qr.ꝙ hic reperitur tale capitulū
Fideli abſqꝫ liberis ex ſe deſcendētibꝫ ⁊ in feu/
dū ſuccedentibꝫ:ſi quidē feudū fuit cōmunis
parētis fratres defuncti cū filijs p̄mortuoruꝫ
fratrū in ſtirpem ſuccedāt.his vero nō extan/
tibus ad agnatos ꝓximiores id volumus ꝑ/
tinere:⁊ ſi quideꝫ in pari gradu ſunt ꝑiter ad/
mittunt̄.ſi vero ex vno eſt vnus ⁊ ex alio plu
res:nō in ſtirpem ſed in capita ſuccedere debe/
re ordinamꝰ.hec ibi.
¶Utrum femina ſuccedat: R. Bal.in.d.§.⁊ 7
qr.dicit glo.h ꝙ non.niſi in tribꝫ caſibꝫ Prīo
qn̄ noīata eſt inueſtitura. Scḋo qn̄ feudū re
demit a dn̄o Tercio qn̄ dn̄s ei dedit ꝓpter ſer
uitiū patris.in q̇bꝫ caſibꝫ ab aliq̇ ex parētibꝰ
nō eſt inquietāda.vt in.c.ſi q̇s ſine filio maſ.
quē ad.feu.ad fi.ꝑ. Adde quartū ſi feudū ſit
datū ad nullū ſeruitiū.qr nō extantibꝫ maſcu
lis ſuccedet femina ſm Bald.in.d.§.⁊ quia.
Quintū qn̄ feudū erat queſitū iure emptiōis
ſm Odofre.in ſum.ſua.potiꝰ ex natura ꝯtra/
ctus qꝫ feudi.
¶Utrū ꝯceſſo feudo ticio ꝑ ſe ⁊ deſcendētibꝫ 8
filijs maſculis ⁊ feminis filiabꝫ filia ſil' cū ma
ſculo ſupſtite admittat̄: R. Bal.in Rubrica
epm vel ab.aut abba.feu.da.nō poſſ.§.cū eti
am:ꝙ nō.ſed maſculus ſolū:qr natura feudi
eſt vt p̄feratur maſculus. Et ſi poſtea filiꝰ de/

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

cedit ſine filio non admitteretur femina ſoroꝝ
ꝑmortui fratris.q꞉ ſemel excluſa fuit ꝑ maſcu
lū.⁊ ideo reuertit̃ ad dn̄m.qḋ verū eſt ī feudo
ſimplici ⁊ recto.ſecus in feudo ꝯceſſo ad certū
ſeruitiū qḋ femina poſſet explicare ꝑ ſe vl' per
aliū.q꞉ tūc admittet̃ cū maſculo ſimul.ff.de
vſufru.accre.l.ſi quis ticio.⁊.l. ſi mulieri.ſm
Jaco.de bel.qui dicit ꝙ fuit in facto in regno
apulie.Ex quo infert Bal.ꝙ ſtatutū exclu/
dens feminā extante maſculo ſemel excluſam
nō amplꝰ ſuccedere niſi vt fratri habꝫ ſucce/
dere.nō vt patri mortuo ſine maſculo.

9 ¶Utrū clericus ſuccedat in feudo? R.vt col/
ligo ex diuerſitate opi.ꝓ ꝯcordia ꝙ aut feudū
erat ſibi apertū.⁊ tūc ſi ꝓmoueat̃ ad ſacros or
dines ſic renūciare videt̃.q꞉ tranſit ad ſtatū
cōpatibilē.facit.c.de multa.de ꝓbẽn.⁊ cle.gra/
tia de reſcript.nec poterit iſto caſu fuire ꝑ ſub/
ſtitutū:niſi eſſet feudū ex quo ꝓſtaret̃ ſolū ſer/
uitiū reale.qḋ n̄ ē ꝓprie feudū:vel feudū ex q̃
ꝓſtaret̃ ſeruitiū qḋ nō repugnat eius ordini:
q꞉ tūc ſuccedet eo ꝙ ꝑ clericatū nō ꝑdunt̃ iu/
ra ſucceſſionis.xij.q.iij.c.i.cū ſi. Si vero ꝓ/
mouetur ſolū ad minores ordines ſuccedet.
q꞉ pōt ſeruire ꝑ ſubſtitutū vt vult glo.in.c.i.
de bn̄.ſe.Aut feudū nō erat ſibi apertū.puta:
q꞉ erant tres fratres.⁊ ꝓmogenitꝰ poſſidebat
feudū.⁊ ipe erat vltimꝰ q̇ effectꝰ eſt cardinal̃.
Poſtea mortui ſunt alij fratres ſine herede.⁊
tūc ſuccedit.q꞉ nō poteſt dici ꝙ habuerit ani
mū renūciandi.nec etiā facultatē.⁊ tūc de eq̇ta
te iuris admittet̃ ꝙ poſſit ſeruire ꝑ ſubſtitutū:
licet ſecꝰ de iuris rigore niſi tale eſſet ſeruitiū
qḋ de ſui natura poſſet ꝑ quēlibet explicari.q꞉
tūc etiā de iuris rigore ſuccedit.ar.l.ꝯtinuus.
§.ſi ab eo.ff.de ver.ob.Et hec eſt determīatio
Bal.in.l.quiſq̇s.C.de epiſ.⁊ cle.

10 ¶Quid ſi efficit̃ religioſus q̇s ſuccedet? Rn̄.
Odofre.⁊ Oldo.in autē.ingreſſi.C.de ſacro/
ſanc.ec.ꝙ tranſit ad monaſteriū eo mō quo
erat penes ingreſſum.l.ſi q̇s.C.de epiſ.⁊ cleri.
Inno.in.c.in ꝓſentia.de ꝓba.limitat verū ſi
ſeruitiū ad qḋ tenet̃ pōt ꝓſtari ab eccl'ia:aliaſ
ad dn̄m reuertet̃.C.de ca.tol.l.vnica.§.ne au
tē.Albe.in.d.autē.tenet ꝙ ſm ius ꝯſuetudi/
nis feudoꝝ reuertitur ad dn̄m indiſtincte.vt
eſt caſus.ſi de feu.contro.fue.c.qui clericꝰ.⁊ d̊
va.mi.q̇ bene.ar.de.c.i.

11 ¶Sed q̇d ſi pater obtinuit ꝓ ſe ⁊ ſuis heredi
bus ⁊ ſucceſſoribꝫ q̇buſcūq꞉ trāſibit ne ad ex/
traneū vel legatariū vel clericū? R.Bal.in.l.
i.ff.de re.di.⁊ ſequit̃ Ludo.de roma.i.l.id tē/
pus.§.i.ff.de vſuca.ꝙ ſic.ſed ipe Bald.in.c.i.
§.donare.ti.qualiter olim feu.poſ.ali.corri/
git ſe ⁊ dicit ꝙ dictio q̇buſcūq꞉ intelligitur de
ſuccedentibꝫ ab inteſtato.ar.l.ſi qn̄.C.de in/
offi.teſta.Un̄ dic ꝙ nō veniet extraneus.Rō
q꞉ res nō debet regulari ſm naturā ꝯtractꝰ.ſꝫ
ꝯtractus ipe ſm naturā rei deducte in eo:vt.l.
ſtipulatio iſta.§.ſi q̇s.ff.de ver.ob.vbi lꝫ ſti/
pulatio ſit trāſmiſſibilis in heredē de ſui natu
ra.vt in.l.veteris.C.de ꝯtrahen.ſti.tamē nō
tranſmittit̃ qn̄ res in ea deducta non eſt tranſ
miſſibilis:vt eſt videre in feudo:nec legatariꝰ
etiā veniet nec clericus.Et ſic dictio q̇buſcū/
q꞉ reſtringit̃ ꝑ no.in.l.i.C.de ſacroſanc.ec.⁊ ꝑ
Jaco.de are.in.l.i.§.itē nūciatio.ff.de no.ope.
nunc.Limita tamen de clerico ſm ꝙ dixi ſ.in
q.ix.

¶Sed nunq̇d ſuccedet frater vel filiꝰ fratris 12
qn̄ quis fuit de nouo bn̄ficio inueſtitꝰ ſi dece/
dit ſine liberis? R.ꝙ nō.ſed ad dn̄m reuertet̃:
vt in ti.de natura.ſuc.feu.Et qḋ dictū eſt ſ.ꝙ
deficientibꝫ filijs veniūt agnati:intelligitur d̊
feudo acq̇ſito ab antiquo.i.ab eo q̇ fuit com/
munis parens totiꝰ cognatiōis.

¶Utrū vaſallus poſſit vni ex filijſ ꝓlegare to 13
tū ius feudi? R.Bal.in ti.de ꝓhi.feu.alie.ꝙ
nō vllo modo niſi de volūtate ⁊ ꝯſenſu filioꝝ.
q꞉ lex feudoꝝ dictat ꝙ ad omēs equaliter per
ueniat.vt in ti.q̇ feu.da.poſ.§.ſed cū hoc.Li/
mita niſi ſit ducatꝰ vel marchionatꝰ ⁊ hmōi.
qui debent̃ ꝓmogenito ſolū.Ja.tn̄ lotharius
tenet ꝙ illud.c.i.de ſuc.feud.vbi dicit̃ ꝙ vlti/
ma volūtas vaſalli nihil valet in feudis:limi
tatur ad eā diſpoſitionē q̄ eſt vltima volūtaſ.
ſecus in ſtipulatiōe.q꞉ in coherentibꝫ ꝑſone
pr̄ pōt ſtipulari vni coheredū.vt.ff.de pac.l.
auus.⁊ ſic poſſet aſſignare in totū.ar.l.filio.§.
fi.ff.de ritu nup.cū multis alijs.

¶Utrum feudū poſſit dari in dotem? R.glo 14
ſa in.c.fi.de feu.ꝙ ſic ad tempꝰ vite feudatarij
⁊ nō plus.

¶Utrū vaſallus valeat grauare filiū heredē 15
vt de vino qḋ educit̃ de vinea feudali det omī
anno ꝓ aīa ſua? R.Bal.in ti.de ſuc feu.c.i.
ꝙ ſic.q꞉ teſtat̃ de fructibꝫ nō de feudo q̇ fructꝰ
ſunt res ꝓprie heredis.vn̄ nō dicit̃ alienatio
feudi qn̄ alienant̃ fructꝰ ſepati.ff.de do.l.in e/
dibus.§.ex rebꝫ.

¶Ad q̇d obligatur vaſallus dn̄o? R.ꝙ ad.vi. 16
que no.de vſi.feu.in.c.i.de for.fi.⁊.xxij.q.v.d̊
forma.⁊ de iureiurādo.ego.Primū ne ſit ei i
aliqḋ damnū corpis ſui:⁊ ꝙ impediat ꝓ poſ/
ſe.Scōm ne damnū in tpalibꝫ faciat vel vti
litatē impediat.Terciū ne reddat ei difficile

vel impoſſibile quod facere eum velle videt. Quartū ne reuelet eius ſecreta p̲ que vl' min⁹ tutus: vel noceri ei poſſit. Quintū ne ſit ↄtra eius iuſticiā vel honeſtatem. ſcꝫ maculando vxorem vel filiā eius vel famā dicto facto vl' ↄſenſu. Sextū vt fideliter ei p̄bat conſilium auxiliū ⁊ fauorē. Adde ſeptimū ꝙ tenetur iurare fidelitatē nisi ex pacto ſit remiſſum. Formam autē iuramēti ponit Hoſt. ſic Ego. A. iuro ſup̲ ſancta dei euāgelia ꝙ ab hac hora inantea vſqꝫ ad vltimū diem vite mee ero fidelis tibi. N. dn̄o meo. contra quencunqꝫ: excepto imp̲atore vel rege. Intellige in cauſa iuſta. ⁊ etiā debet excipe ſi habet alium dn̄m antiquiorem. Adde octauū ꝙ tenet̄ ſꝫm ꝙ cōuentum eſt vel natura feudi ⁊ regionis ipius ſeu ↄſuetudo requirit.

17 ¶ Sed q̇d ſi dn̄s moriens reliquit plures filios vtrū iurabit om̄ibꝫ? R. ꝙ ſic. ſi om̄s equaliter ſuccedunt. Hoſti. tn̄ tenet ꝙ nō: ſed ſolū vni. ſil'r iurabūt om̄es filijs ſeu heredes vaſalli ſi feudū indiuiſuꝫ habent. Si vero ad vnū p̲uenit: ille ſolus iurabit.

18 ¶ Utrum vaſallus poſſit p̲ alium ſeruire? R. Bald. in. c. mutus. ep̄m. vel abba. feu. da. nō poſ. ꝙ ſi ſeruitiū debet fieri principi vel nō poteſt fieri p̲ ſubſtitutū niſi de voluntate principis. vt. C. de muṅle. l. ſi quis ex corpore Et idō ſi incurritur talis infirmitas ꝙ ſeruitiū exhibere non poteſt p̲det feudū: niſi eſſet a caſu fortuito ſine culpa precedente. vtputa q꞉ a latronibus cecatus. q꞉ tūc non p̲det ne det̄ afflicto afflictio. ar. C. de fur. autē. naui. ⁊. C. de epi. audien. l. tam dementis.

19 ¶ Quomō amittit̄ feudum? R. ꝙ. xij. modis. Primus ſi vaſallus efficitur cleric⁹ vel religioſus. de q̄ dic vt ſ̄. in. q. ix. ⁊ facit. xxiij. q. viij. §. i. q꞉ arma nō portat. Scd̄s ſi heres vaſalli ſteterit p̲ annū ⁊ diem: ꝙ nō petierit a dn̄o inueſtiturā feudi. Intellige hic et in ſequenti ſi eſt maior. xiiij. annis: vel puella. xij. vt no. in c. veritatis. de iureiurā. p̲ Panor. Tercius ſi vaſallus mortuo dn̄o ab eius heredibus infra tempus predictum inueſtiturā nō petierit. de quibꝫ duobꝫ habet̄ i qui. cau. feu. amit. c. i. Sed p̄dicta legitima qn̄ iurauit p̲ſone ſolum. vt cū dicit. Iuro tibi. Secus ſi iuraſſet ſibi ⁊ ſucceſſoribꝫ vel ſub nomīe dignitatis. q꞉ nō tenetur amplius iurare ſucceſſoribꝫ niſi magna longinquitate periret memoria. vt no. Panor. in. d. c. veritatis. Itē niſi eſſet miles. q꞉ habet annū ⁊ menſem. Item niſi iuſta cauſa eū impedierit: vt habet̄ de phi. feud. ali. p̲ lotharium. c. quoniā inter dn̄m. Quartus cū vaſallus tribꝫ vicibꝫ requiſit⁹ corā parib⁹ ⁊ hmōi fidelitatem iurare noluerit: q̄uis dominus ſit parat⁹ facere inueſtiturā. Quintus ſi vaſallus interficit p̲priū germanū ſuuꝫ vel filium germani ſui vel aliud commiſerit quo paricida nuncupari poſſet vt totā hereditatē haberꝫ. Sextus ſi vaſallus dimittit dn̄m in prelio: nō mortuū vel ad mortē vulneratum. Septimus p̲pter multas cauſas ingratitudinis que enumerat̄ q̇b⁹ modis feu. amit. c. i. ⁊. ij. ⁊ de feu. ſi col. nō amit. c. i. ⁊. ij. puta cōcubuit cū vxore filia vel ſorore ⁊ hmōi. Octau⁹ ſi ſcienter negauerit feudum vel partē aut cōditionē eius. ſecus ſi ignorāter. Nonus ſi infeudauerit feudū alia lege q̄ꝫ ea quā habet ipe vel in talem vaſallū qui feudū ſeruare nō poteſt. Decim⁹ ſi dn̄m accuſauerit aut teſtimoniū contra eū tulerit in cauſa criminali. Et q̇dam dicūt etiaꝫ in cauſa ciuili. Undecimus ſi vocatus a dn̄o ꝙ ſecum vadat in expeditione publica. puta vocatus ab imp̲atore vt ſecum vadat p̲ corona ſuſcipienda ⁊ huiuſmodi nō venerit nec aliū acceptuꝫ domino miſerit: vel ſtipendia militie non dederit. Duodecimus ſi feuduꝫ alienauerit. Iſti caſus habent̄ in ſum. Hoſti. ti. eo.

¶ Sed querit̄ an alienans feudū ſine ↄſenſu dn̄i ipo facto cadat? R. Pa. in. c. vlti. de feud. ꝙ ſic. ⁊ pōt ſine alia ſententia expelli ⁊ alteri cōferri: etiā ſi alienādo dixerat. ſaluo iure domini ſꝫm Bal. q̄ ſit cauſa bene. amit. c. i. q꞉ factū ſequens eſt ↄtrariū. ar. c. eam te. de iureiurā. ⁊ q̄d no. ibi. Secus ſi dixiſſet. Et aliter vl' alio modo nō intendo: q꞉ op̲antur vt dn̄o ↄtradicente non videat̄ facta alienatio. Et hoc verū niſi aliqua captio domino poſſet interuenire puta daret caſtellū tali quē dn̄s expellere poſtea nō poſſet. 20

¶ Quid ſi nō alienat niſi partem? R. Io. an. quē ſequit̄ Pa. vbi ſ̄. ꝙ ſolū p̲dit illam partē quā alienauit. etiā ſi eſſet maior pars. de phi. feu. alie. imperialē. §. i. 21

¶ An poſſit alienare p̲ aīa? R. ꝙ nō. neqꝫ legare: neqꝫ diſponere p̲ aīa: vt in. c. i. qualiter feu. ali. licet nec etiā de iure canonico ſꝫm Hoſti. in ſum. de immu. eccle. 22

¶ Quid ſi alienat ſuas cōmoditates ad tempus longiſſimū? R. Bal. in ti. de pace cōſtan. in. fir. in. viij. carta ꝙ nō cadat dūmodo actū ſit ꝙ dominiū vtile non tranſeat. allegat glo. ſingularem. in. l. codicillus. §. inſtituto. ff. de le. ij. Idem dicit in emphitheota. Ideꝫ tenet 23

Barto. in. d. §. inſtituto. vbi dicit ꝙ vendēs
fructus domꝰ ad centū annos nō videť alie/
nare. Sed nō placet. ſed ſi vult alienare faci/
at ſic. Uendo vel ꝯcedo fructus vel ipam ꝑ/
ceptionē fructuū cū hoc ſi dn̄o placuerit: vel
dn̄s nō reuocauerit. Et ſic ſaluo ⁊ ſaluato ho
noꝛe ⁊ iuriſdictione ⁊ cōſenſu dn̄i. ⁊ ſi de iure
poſſum nec aliter nec alio modo. Si aūt do/
mino nō placuerit vel nō ꝯſenſerit vel reuoca
uerit vel de iure nō poſſum: res ſit inempta vľ
venditio vel alienatio ſit irrita ⁊ ipo iure nul
la. ⁊ ſic erit tutiſſima cautela: niſi ſit captio do
mini. vt dixi.
24 ¶ Utrum poſſit pignoꝛi dare? R. Panoꝛ. vbi
ſ. ꝙ nō. qꝛ que ꝓhibenť alienari generaliter a
lege vel ꝑ teſtatoꝛem vel ꝑ pactū ꝯtrahentiū
pꝛohibenť pignoꝛi dari. l. fi. C. de re. eccle. nō
alienan. Secus ſi a iudice. l. in quoꝛum. ff. de
pigno. Ratio. qꝛ ꝑ ꝯſtitutionē pignoꝛis de fa
cili ꝑuenitur ad diſtractionē rei. Et ꝓpterea
vno pꝛohibito ꝓhibetur om̄e ꝑ qd̓ ꝑuenitur
ad illud. l. oꝛatio. ff. de ſpon. cū concoꝛd̓. ibi in
glo. poſitis.
25 ¶ Ad quem reuerteť feudū vaſallo priuato?
R. Bal. qui. mo. feu. amit. §. aut ſi libellario
ꝙ ſi priuatur ex dolo cōmiſſo in ꝑſona domi
ni ad dominū reuertitur. vt que ſit p̄ma cau/
ſa amit. bn̄. c. i. §. deniq;. Quādo vero delinq̄
tur extra ꝑſonā. tunc veniūt agnati ⁊ nō dn̄s.
Quādo vero ex cauſa alienatiōis: tunc ſunt
opi. ſed Bald. ibidē dicit ꝙ ſi fecit in fraudē
agnato. tunc ipi agnati veniunt nō dominꝰ.
Si vero nō in fraudem fecit: tunc reuertiť ad
dominū. tamen filij vel agnati imo etiā filia
maſculis nō exiſtentibꝫ debet redimere a dn̄o
⁊ cogitur dominꝰ eos inueſtire. vt de his qui
feu. da. poſ. §. cū vero. Quod intellige ſi feu/
dum nō erat nouū ſm Jaco. de beluiſo. Bar.
tamē vt recitat Panoꝛ. vbi ſ. in. l. eum. ff. de
inter. ⁊ releg. ⁊. l. vt iureiurandi. §. ſi liberi. ff.
de oper. liber. dicit ꝙ ſi pater cōmiſit delictum
ꝓpter qd̓ directe venit priuādus feudo. puta
qꝛ alienauit ⁊ huiuſmōi: vel cōmiſit aliq̄d cō
tra tenoꝛem iuramenti. tunc nocet filio etiam
ſi ꝓceſſiſſet ab anterioꝛi generatione. ar. in. l. i.
ff. ſi quis ali. te. pꝛo. ⁊ in. l. cū ratio. §. fi. ff. de
bo. pꝛeſcript. vbi patet ꝙ ſi q̇s pꝛohibuerit ali
quē teſtari: vel interfecit ꝯſanguineū cui debe/
bat ſuccedere ab inteſtato fiſcus occupat he/
reditatem. nec veniūt aliqui cōſanguinei qui
ſunt pꝛohibenti vel occidenti gradus inferio
ris. vt ibi patet. cū no. Si vero delictū nō eſt
ꝓpter quod directe ſit priuandus. ſed ꝑ quā/
dam ꝯſequentiā. puta quia damnatur ꝓpter
aliquod maleficiū. ita ꝙ eiꝰ bona veniūt pub
licanda. tunc ꝓcedat diſtinctio. Dy. in regu/
la nō debet. li. vi. q̄ diſtinguit ⁊ tenet ꝙ ſi feu/
dum a patris ꝑſona habuit oꝛiginē noceat fi
lio. Secus ſi eſt a genere vlterioꝛi: qꝛ tūc non
nocet. Cū qua diſtinctione tranſit Joh. an. ⁊
do. Anto. in. d. c. fi. de feudis. Diſtinctio tn̄
Bal. mihi videť equioꝛ.
¶ Utrū vno legatario deficiente accreſcat feu/ 26
dum alteri? R. Panoꝛ. vbi ſ. ꝙ nō. niſi fuiſſ
expreſſuꝫ. vide Barto. in. l. ſi mihi. ff. de ꝟbo.
obligatio.
¶ Utrum maſculus vaſalli mei ſit meꝰ vaſal 27
lus? R. ꝙ nō. ſicut nec libertꝰ liberti mei ē meꝰ
libertꝰ. ff. ꝓ ſocio. l. nam ſocij.
¶ Utrū filius repudiata hereditate p̄ris poſ/ 28
ſit feudū tenere? R. ſm Hoſti. ꝙ nō. Sed aut
totum debet retinere: aut totuꝫ repudiare: niſi
dominꝰ de nouo beneficio inueſtiat agnatis
ꝯſentientibꝫ. Agnati vero bene poſſunt feudū
retinere repudiata hereditate. vt in conſtitu.
Frede. an agna. vľ fi. d̓ fun. re. he. poſ. feu. re. c.
ſi contingeret.
¶ Utrum vaſallus inuito dn̄o poſſit refutare 29
feudum? R. Joh. de imo. in. c. i. de feu. ꝙ non.
allegat glo. ſingulareꝫ in. c. fi. de capi. qui cu.
ven. ⁊ Panoꝛ. in. d. c. i. Idem tenet glo. in. c.
que in eccleſiarū. de conſtitut. Barto. vero. in
l. is cum quo. ff. de aqua plu. ar. ⁊ Dy. cōſilio
xliij. ⁊ Jaco. de bel. in. d. c. fi. ſic cōcludunt ꝙ
ſi eſt datum ad certū ſeruitiū non poteſt. Si
vero ad ſeruitiū incertū: tunc poteſt anteq̄ il/
lud ſeruitiū ſit indictum. qꝛ nondū eſt purifi
cata obligatio. facit in ſimili glo. in. l. incola.
ff. ad munici. niſi iuraſſet ſpecifice non poſſe
refutare ſm Bald. in pꝛeludijs feud̓. Fallit ſi
dn̄s eſſet in pꝛelio. ⁊ tūc vellet refutare. qꝛ do
minus tūc non poſſet ſibi pꝛouidere de equa/
li vaſallo. ar. l. filie mee. ff. ſolu. ma. Nā cedere
feudo eſt quoddam diuoꝛtiū. ⁊ nō valet niſi
poſſit conſuli indēnitati dn̄i. Hoſti. in. c. vno
de va. qui ꝯtra conſti. lo. feu. alie. tenet ꝙ pōt.
Sed tu tene opi. Bar.
¶ Utrum dn̄s teneatur vicem rependere va/ 30
ſallo fideli? R. ꝙ ſic. alias cenſebiť malefidus
vt in lib. feud̓. de foꝛ. fi. c. i. in fi. facit. xxij. q. v
de foꝛma. xcv. diſtinc. eſto ſubiectus. et debet
priuari feudo ꝑ ſupioꝛem ſi perfide ſe habꝫ cō
tra vaſallum ſuū.
¶ Utrū eccľia poſſit ſine vſura recipe ī pignꝰ 31
feudum ⁊ facere fructꝰ ſuos? R. ſm. c. i. d̓ feu.
ꝙ ſic. dūmodo interum nō recipiat ſeruitium

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

a vaſallo. Et iſtud habet locū etiam in feudo
laicali: ſm cōmūiter doc. ⁊ licet glo. ibi ſit cō/
traria nō curabis de ea. Dicit tn̄ Cardi. ibidē
quē ſequit̄ do. Anto. ⁊ cōiter alij ꝙ ſi feudum
eſſet liberū nō poſſet retinere fructus. qꝛ prefa/
tum. c. i. intelligit̄ quādo nō eſt liberū. Sꝫ iu
dicio meo nō habuit reſpectum ad ſeruitiuꝫ.
quia cōmuniter ſeruitiū nō tantū valet qn̄tū
fructus feudi: aliter nō eſſet beneficiuꝫ feudū
Et iō mihi videt̄ ſaluo meliori iudicio ꝙ tex.
fundauerit ſe ſup naturā feudi: que eſt vt do/
miniū rectū remaneat apud dn̄m ⁊ vtile penes
vaſallū: ſed cū obligatiōe ſaltē fidelitatis: licꝫ
nullū ſeruitiū ſit debitū. Et ideo dimiſſa ob/
ligatione de cōſenſu ipius vaſalli. conſolidat̄
ipm dominiū vtile cū directo: nō ex aliena re
ſed ppria. ⁊ ſic nō oportet attēdere an ſit libe/
rum vel ne: ſed ꝙ nullo mō retineat euꝫ obli/
gatū ad aliqd̄. Et ſic declaret ꝙ interim eſt ab
ſolutus ab oibus rōne feudi debitis.

32 ¶ Quid ſi dn̄s recipit interim ſeruitium a va
ſallo? R. ꝙ ſi vaſallus facit tanq̄ꝫ ex debito. tūc
fruct⁹ tenerer̄ reſtituere. niſi preſtet̄. ar. in. l. ij.
C. de iure do. ⁊ in. c. cū. M. de ꝯſtitu. Secus
eſſet ſi ex liberalitate ſciens ſe nō teneri vaſall⁹
exhibet ꝯſueta ſeruitia.

33 ¶ Utrum idē ſit in emphitheoſi ⁊ locatione?
R. ꝙ ſic. vnd̄ Spe. in ti. de feu. §. qn̄. ver. xl. ꝙ
feudū. ⁊ ꝯtractus emphitheotic⁹ ⁊ liuelari⁹
ſunt eiuſdē nature. Et dic̄ Bal. in p̄fata. viij.
carta. in. ti. de pa. conſtan. verū in feudis in q̄
bus nō debetur ſeruitiū. ſed certa qn̄titas pecu
nie: vini ⁊ hmōi. alias nō. Sed quo ad h̄ nō
video quin liceat recipe fructus liberādo a ſer
uitio rōne iam dicta. licet Jo. an. ⁊ Hoſtiē. ⁊
alij dixerunt indigere declaratione papali: ſed
nō placet. Et dico ꝙ vbicūqꝫ lex feudalis nō
eſt contra iuris ciuilis aut naturalis rationē:
habet locū in emphitheoſi. alias nō. vt tenet
Bar. in. l. ſi mihi ⁊ ticio. ff. de ver. ob. ⁊ Bald.
in. c. i. de inue. de re. alie. fac. Aduerte etiam in
ꝯſcientia ꝙ melioratiōes que cōmuniter i cō
tractu emphitheotico fiunt nō poſſet ratione
mutui tenere. Ideo p̄fata oia limito tam in h̄
dubio qꝫ ante p̄cedēti de feudo ⁊ emphitheoſi
vbi melioratō n̄ ē fcā ꝙ tūc lꝫ Itē qn̄ ē cā liba
qꝛ ſi exburſaſſet quantitatē pecunie vel q̄d ali
ud dn̄o p ipo habendo: ſic non liceret quādo
fructus diſproportionarent̄ a ſeruitio ſiue a fi
ctu. Qd̄ bene no. qꝛ pauci aduertūt

34 ¶ Utrum idem ſit in vſufructuario obligan/
te ppꝛietario? R. ſm Hoſti. i ſum. ꝙ ſic. ſi ha/
bet a cauſa libera a ppꝛietario. al's nō. vbi fru/
ctus diſproportionant̄ a ſeruitio.

Fictio

Fictio vide. j. Simula/
tio. ⁊ quō fictio iu
ris valet ⁊ quādo vide s. Cōſen
ſus. §. iiij.

Fideicōmiſſuꝫ

Fideicōmiſſuꝫ ⁊ mortis cauſa donatio legatoꝝ
appellatiōe ꝯtinent̄. ff. de le. iij. l. et
ſi fideicōmiſſum. Sed fideicōmiſſum iō factū
eſt. qꝛ fideicōmiſſa olim petebant̄ ex fide here
dum: ſed hodie fere exequata ſunt fideicōmiſ
ſa ⁊ legata. habent tn̄ aliquas differentias. de
quibꝫ vide in glo. d. l. ⁊ fideicōmiſſum. et qd̄
ibi no. ⁊ eſt tex. in. l. i. ff. de le. i.

Fideiuſſor

Fideiuſſor eſt q̇ p alienis
debitis intercedit. Et differt a
mandatore: qꝛ mandator inter/
uenit a pꝛīcipio. fideiuſſor ꝟo pōt accedere tā
ante factū qꝫ poſt. vt habet̄ in autem. p̄ſente.
C. de fideiuſ. ppterea tam in. ff. qꝫ in. C. eo. ti.
addit̄ ⁊ mandatoribꝫ.

¶ Fideiuſſio non tenet qn̄ eſt acceſſoria ei qd̄ 1
nō tenet glo. in. c. grauis. de cenſi. cuꝫ concoꝛ.
ibi poſitis.

¶ Quis pōt fideiubere? R. ꝙ q̇libet q̇ hꝫ libe/ 2
ram adminiſtrationē ſuoꝝ bonoꝝ.

¶ Utrum mulier poſſit fideiubere p viro? R. 3
ꝙ non. ⁊ ſi fecit nō tenet̄ ipo iure. l. ij. in glo. ff.
ad ſe. conſul. velle.

¶ Utruꝫ mulier poſſit fideiubere p altero? R. 4
ꝙ nō. ſm qd̄ no. in. l. qꝫuis. ff. ad velle. Et ſm
ꝙ ibi diſtinguit̄ ponunt̄ ſex caſus in q̇bꝫ mu/
lier pōt fideiubere Prim⁹ qn̄ fideiubet p p̄cio
dando vt quis manumittat ſeruū. Secūdus
qn̄ p dote alicui⁹ mulieris. Tercio qn̄ renun
ciauit bn̄ficio velleiano certiorata de eo Quar
tus qn̄ accepit preciū pro fideiubendo vel ali
quid loco precij. Quintus qn̄ in fraudē fide/
iuſſit vt deciperet. Sextus qn̄ pignus vel fide
iuſſorem p alio dedit ⁊ poſt biennium a dicta
cautione numerandū iterū ad ideꝫ ſe obliga/
uit vel pignus vel fideiuſſorē dedit. Secus ſi
infra bienniū ꝯſenſit. qꝛ nō valeret.

¶ Utrū clericus poſſit eē fideiuſſor? R. ꝙ pro 5
laico nullo modo poteſt. ⁊ ſi facit eſt abijcien
dus: vt in. c. i. de fideiuſ. Sed aliqui limitant
in frequentia fideiuſſionis ppter verbum in/
ſeruiens. in. d. c. poſitum. quod notat frequē/
tia. i. valde ſeruiens: ſicut ⁊ ponit̄ in. l. gallus
. §. ille caſus indifficilis. i. valde difficilis. ff. d

lib. et po. Sed mihi videtur ꝙ nullo modo
debeat fideiuſſor eſſe ꝓ laicis. vt in .xi. q. i. c. te
quidem. in tex. ⁊ in glo. niſi in caſu neceſſitatꝭ
in quo ſicut obligať ſubuenire indigēti. vt. xvi.
q. i. videntes. ſic ⁊ fideiubere. Et h̄ tenet glo.
in. d. c. te quidē. ⁊ glo. in. c. pe. eo. ti. Sed ꝓ ec
cleſia vľ ꝓ alio clerico bene pt fideiubere. vt in
c. ij. eo. ti. ⁊ in. d. glo. d. c. te quidē.
6 ¶ Sed nūqd obligať ſi fideiuſſerit. R. ſic. vt
in. c. ꝑuenit. ⁊ in. c. ꝯſtitutꝰ. eo. ti.
7 ¶ Limitat tamen Hoſti. ꝙ ſolū tenetur de pa
trimonio ſuo vel de redditibꝫ beneficij quos
facit ſuos: non autē in preiudiciū eccleſie. Ar
chi. in. c. ſtatutum. de reſcript. lib. vi. tenet ꝙ
nec etiam de fructibus beneficij. Sed cōmu/
nis opinio eſt in contrarium ⁊ cum opi. Ho
ſti. ⁊ ſic tene.
8 ¶ Utrū religioſus poſſit fideiubere. R. ꝙ nō.
vt in. c. pe. eo. ti. nec etiā ſi eſſet abbas niſi h̄ fi/
at de maioris ptis ꝯuentꝰ capituli ⁊ abbatꝭ li
centia. vt ibidem.
9 ¶ Utruʒ heres fideiuſſoris obligeť ſicut fide
iuſſor. R. ꝙ ſic. l. p̄t accipi. ff. de fideiuſ.
10 ¶ Utrū fideiuſſor q̇ ꝓmiſerat aliquē p̄ſentare
liberetur: ſi talis ꝓ quo fideiuſſit poſt fideiuſ/
ſionē commiſit capitale crimen: ꝓpter qd̄ fuit
ꝯdemnatus ad morteʒ vel bannitus ⁊ fugit.
R. ꝙ ſic. vt eſt caſus in. l. ſed ⁊ ſi q̇s rei. ff. ſi q̇ſ
cau. in prin. ⁊ no. in. l. ſi receſſerit. ff. qui ſatiſ/
da. cog. Et ibi diciť ꝙ d. Albri. cū fideiuſſiſſʒ
ꝓ quodā ſcholari Bononie accuſato de q̇daʒ
maleficio de eo p̄ſentādo ſub pena mille libra
rū. poſt quā fideiuſſionē accuſatꝰ fuit p̄ſatus
ſcholaris ab alio de alio maleficio: qui fugit ⁊
non cōparens citatꝰ: fuit bannitꝰ ⁊ diffidatꝰ
ſm ꝯſuetudinē Bononie ⁊ ꝯdemnatꝰ ad mor
teʒ: pꝰ quā ꝯdēnationē obtinuit ꝙ nō erat ob
ligatꝰ ſue fideiuſſioni. Et h̄ verū niſi fideiuſ/
ſor eſſet in dolo vel lata culpa reſpectu malefi
cij poſtea ꝑpetrati: qꝛ in ꝯſcientia teneret ad re
ſtitutionē damni ꝑrimi. alˀs nō.
11 ¶ Utrum fideiuſſor rei decapitandi cui dictꝰ
reus fuerat aſſignatus ⁊ fugit ſit ip̄e decapitā
dus. R. Cy. in. l. ad cōmentarienſem. C. d̄ cu
ſto. reo. ⁊ Barto. in. l. ſi q̇s reum. ff. de cu. reo.
ꝙ nō. ſed pecunialiter puniet. Ratio. qꝛ nemo
poteſt ſe obligare ex ꝯtractu ad penā capitalē.
quia nemo eſt dominꝰ membroruʒ ſuorum.
xxiij. q. v. ſi non licet. et in. l. liber homo. ff. ad
. l. aquil. Si tamen fuerit in dolo puniet pe/
na arbitraria. vt no. in dictis locis. ⁊ in glo. c.
cū homo. xxiij. q. v. Nec ob. d. l. ad cōmenta/
rienſem. qꝛ loquiť de illo q̇ hʒ ex officio cuſto/
diā: qui puniť eadē pena q̄ erat puniēdus in/
carceratus: ſi eſt in dolo fuge vľ in negligētia
vt ibi notať.
¶ Utrū poſſit q̇s interponere fideiuſſorē ī cau 12
ſa criminali. R. Pa. in Rubrica de fideiuſ. ꝙ
ſi non venit imponēda corꝑalis pena pōt. ali
as nō. Et ſic intellige. c. ſi clericuſ. de ſentē. ex.
li. vi. facit. d. l. ſi q̇s ſeruū. iuncta. l. diuus piꝰ.
. ff. de cuſto. re. ⁊ eſt bonꝰ tex. in. d. c. cum hō. ⁊
etiā ibi glo. Fallit in mľiere: de q̇ dic vt in au/
ten. vt nulli iudi. §. neceſſariū.
¶ Utrum cū plures inſolidum ſunt fideiuſ/ 13
ſores debeat diuidi debitum inter eos. R. Pa
nor. in. c. ꝑuenit. eo. ti. ꝙ ſic. ſi ſunt om̄es p̄ſen
tes ⁊ ſoluendo. ⁊ hoc poſtulent ante litem cō/
teſtatā. ff. de fideiuſ. l. ſi dubitet. §. i. Et iſtud
eſt beneficiū diui adriani poſitum. C. de con/
ſti. pe. l. diui adriani. ⁊ habes in effectu. inſti.
eo. ti. §. ſi plures. ⁊ hoc verum niſi huic bene/
ficio renunciaſſent.
¶ Utrū p̄ſente debitore p̄ncipali ⁊ indiſcuſſo 14
poſſit ꝯueniri fideiuſſor. R. ꝙ nō. vt in autē.
p̄ſente. C. eo. ti. etiā ſm Pa. in. d. c. ꝑuenit. ſi
ꝯſtituerit ſe p̄ncipalem debitoreʒ. vt fit cōiter
hodie. Et hoc verū eſt niſi renūciauerit huic
beneficio. vt. C. de duo. re. ſti. auten. h̄ ita. ⁊ ni
ſi debitor notorie ſit nō ſoluēdo.
¶ Utrū creditor teneať cedere actiōes ſuas fi 15
deiuſſori. R. ꝙ ſic Intellige q̇s habet ꝯtra euʒ
ꝓ quo fideiuſſit. aliter poteſt ei denegare ſolu/
tionē debiti. vt. l. modeſtinus. ff. de ſolu. ⁊. l. fi/
deiuſſoribꝫ. ff. eo.
¶ Utrum debitor teneatur ſatiſfacere fideiuſ/ 16
ſori de omni damno. R. ꝙ ſic. Intellige quod
ei euenit ex ſua culpa propter fideiuſſionē. c.
ij. ⁊. iij. eo. ti. ⁊ de fo. compe. c. ſi. quia officiuʒ
ſuum nulli debet eſſe damnoſum. ff. de fur. l. ſi
ſeruus cōmunis. §. qd̄ vero. ff. ad vellea. l. ij.
. §. i. ff. quēadmodū te. aperi. l. ſed ſi quis. ff. q̇
ex cau. maio. l. videlicet. iiij. q. iij. §. venturis
⁊ in glo. dicto. c. ij.
¶ Utruʒ repetere poſſit vſuras quas ſoluit fi 17
deiuſſor ꝓ creditore. R. Jo. an. in reg̃la dam/
num. lib. vi. in mercu. ⁊ ſequiť Panor. in. d. c.
ij. ꝙ aut ſimpliciter erat ſolum obligatus ad
debitum ſoluendū. ⁊ ſic nō repetet: ſed ſibi im/
putet ſi ſoluit. quia non erat obligatus. facit
l. centum. ff. de eo qd̄ cer. lo. niſi ſoluiſſet vſu/
ras vt intereſſe. Et hoc verum quando fide/
iuſſor obligaſſet ſe non ſolū ſimpliciter. ſʒ etiā
in omnē caſum venientem ex debito principa
li: quia teneret de augmento debiti. vt. d. l. cen
tum. ⁊. l. quero. §. i. ff. loca. ⁊. l. mora. ff. de ver/

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

tw.obli.alias ſimpliciter fideiubens non tene
tur ad intereſſe: nec ad augmentum debiti. vt
no. glo. in dicto. c. ij. et ſequunt doctores. et ideo
ſibi imputabit ſi ſoluet iure fori. licet iure po/
li debitor teneatur ſi ipſe erat obligatus in ve/
ro ad intereſſe: ſeu augmentum creditori: al's nõ.
Aut obligauerat ſe fideiuſſor ad vſuras ſoluẽ
das. Et ſic ſm legiſtas et canoniſtas diſtingui
tur. quia ſi ſoluit ſponte: nõ repetet ſm gloſaz.
in dicto. c. ij. quia indebite erant. vt in. c. debi/
tores. de iureiurando. Si vero ſoluit coacte:
ſed nõ oppoſuit exceptionem: nõ repetet. Si
autem oppoſuit. ſed per iniquitatem iudicis fu/
it coactus ſoluere. Et ſic nõ poſſet repetere: nec
debitor tenetur per legẽ exceptionẽ. ff. eo. ti. ff. de
euictio. l. ſi per imprudentiam. Sed in contra/
rium ſm theologos. et in conſcientia tene firmi/
ter quod tam in iſto caſu quando ſoluit coacte quam
etiã quando ſponte ſoluit. eo quod ſic permiſit eas
ſoluere quod poſſit repetere: et quod debitor ſibi tenea
tur. quia ſic intelligitur mandaſſe vt ſoluat de
bitum. vt lege. ſi procurator. ff. de conditi. in/
debi. Et ſic ſibi imputet debitor qui eum fide
iubere fecit pro vſuris: niſi ſoluerit in fraudez
vt faueret vſurario. quia ſic non repetet. Aut
non ſolum fideiuſſit ſoluere vſuras. ſed etiam
iurauit. Et ſic repetet ſm omnes. quia licz poſ
ſet petere abſolutionẽ a iuramento. non tamẽ
tenetur ſm Goffredũ. quia licet teneat fideiuſ
ſor excipe. vt no. in glo. d. c. ij. per multa iura. nõ
tamen tenet agere.
18 Utrum fideiuſſor remaneat obligatus pro
rogato termino a creditore? R. ſm Panor. in
c. conſtitutus. eo. titu. communiter tenetur quod
aut fideiuſſor erat obligatus ad tempus ſo/
lum. puta vſqz ad annum. et ſic non tenet poſt
annum prorogato termino. per. l. item queri
tur. §. qui impleto. ff. locati. vbi patet quod ſi lo/
caui tibi domum vſqz ad annum dato fide/
iuſſore. Si conducis poſtea tacite ad aliud
tempus: fideiuſſor non tenetur niſi de nouo p
mittat. Aut obligatio erat pura: licet ſolutio
dilatata ſit ad tempus. et ſic licet ſolutio ſit p
rogata: non tamen liberatur. Ratio. quia nul
la facta progatiõe termini tenet fideiuſſor eti
am poſt terminũ: ſicut et reus principalis. ar/
gumentũ. c. cum dilecti. de dolo. et. l. celſus.
. ff. de arbitris.
19 Utrum fideiuſſor ante tempus poſſit agere
contra debitorem vt liberet eum? R. quod ſic. in tri/
bus caſibus Primus ſi diu in debiti ſolutio
ne ſtetit. Secũdus ſi diſſipare bona ſua debi/
tor incepit. Tercius ſi condemnat9 fuit ſuper fi

deiuſſione. de quibus habes in. c. ſi. eodẽ ti. et vide
quod ibi notatur.
Utrum fideiuſſor pro alienatione rei dota 20
lis vel donationis propter nuptias conſtante
matrimonio teneatur de euictione? Rñ. Pa/
nor. in. c. cum contingat. de iureiurãdo. Bar
tolus in. l. cum lex. ff. eodem titu. et Johã. an.
poſt multas opiniones videtur concludere quod
ſi mulier vendit non tenetur: nec ipſe: nec ipſa
mulier. dicta. l. cum lex. ſed ſi vendit maritus
vel alius: tenentur vendens et fideiuſſor vel ad
rem tradendaz vel ad intereſſe. ſm quod notatur
in lege. rem alienaz. ff. de contrahenda empti
one. argumentũ. l. et ſi is. C. de pre. mini. Ra/
tio. quia lex non reſiſtit venditioni et actioni
perſonali. ſed alienationi. id eſt tranſlatiõi do
minij. Unde vxor non obligatur. quia tenere
tur ad tranſlationem dominij. l. ex empto. in
principio. ff. de acti. et empti. et vendi. nec fide/
iuſſor. quia haberet regreſſum contra mulierez.
Et hoc verũ niſi mulier iuraſſet. quia ſi iuraſſet
teneret tã ipſa quam fideiuſſor. Et hec opinio pla
cet omiſſis alijs multis in. d. c. cũ cõtingat. per
Jo. et do. Anto. tactis.
Utrum fideiuſſor poſſit aliquid recipere ſine 21
vſura a debitore? R. quidã tenent quod nõ. quia
eſſet vſura. Ratio. quia videtur quod fideiuſſio ſit
quoddam mutuũ interpretatum. Sed ego
credo quod nõ ſit vſura aliquid accipere. Dũmo
do fraus neqz dolus interueniat. puta quia cõ/
uenit cũ aliquo: ne credat debitori niſi fideiu/
beat: vt ſic lucrari poſſit. quia tũc non liceret. al's
ſic. quia hic nõ eſt mutuũ verũ neqz etiam inter
pretatum. Sed ſi rõe facti aliquid accipet: be
ne eſſet iniuſticia et contra charitatẽ quando nullum
periculũ habet vel laborẽ in fideiubendo. ſed
quando aliquid accipit rõne periculi cui ſe exponit
vel forte laborũ et ceterorũ que faciliter incur/
runt in talibus fideiuſſionibus eſſet oĩno licituz
aliquid accipe: moderate tamen. et ſic eſt cõtract9 in
nominat9: nõ mutui.

Fides dicit dupliciter. ſcz pactiõis et cõ/
ſenſus. vt habet in. c. i. de ſponſa
duo. Omnis pactio quantũcũqz
ſimplex dicit fides. Unde veniens contra pro/
miſſionẽ dicit venire contra fidem preſtitã. Et
ſic capit in. l. i. ff. de pac. et. ff. de cõſti. pecu. l. i.
Unde dr fides quaſi fiet. et hec reſpectu promiſſiõis
de futuro. Alia eſt que eſt conſenſus de pñti. Et
hec facit matrimoniũ. vt no. in. d. c. i. de h habet
etiã. j. Juramẽtũ. i. §. vi.

1 ¶ Utrum fides ſit frangenti ſeruāda. vide. I. Iuramentū. v. §. xvij.

2 ¶ Eſt ⁊ alia fides que dicit̄ ſubſtātia ſperādarum rerū argumēto non apparentiū. ad Hebre. xi. c. Et de iſta intellige que infra dicā in toto iſto capitulo.

3 ¶ In quo differt fides ab opinione? R. vt infra. Opinio.

4 ¶ Que ꝑtinent ad fidem? R. Thomas ſcd̄a ſcd̄e. q. xi. arti. ij. ꝙ directe ⁊ ꝓncipaliter articuli fidei. Indirecte vero ⁊ ſecūdario ea ex q̇bus ſi nō crederent̄ ſequeret̄ alicui⁹ articuli corruptio. Et circa vtraqꝫ poteſt eſſe hereſis eo modo quo ⁊ fides.

5 ¶ Quot ſunt articuli fidei? R. cōmuniter dicitur ꝙ ſunt duodecim. qꝛ quilibet aplo͛rum qui fuerūt duodecim ſuū poſuit. ⁊ oēs inſimul oēs articulos approbauerūt. Sed verius dicendū eſt ꝙ ſunt q̄ttuordecim. ſeptē ꝑtinentes ad diuinitatē. ⁊ ſeptem ad humanitatem chriſti: qui omnes ponunt̄ in ſymbolo minori: qui ſunt infraſcripti. Primus quem poſuit Petrus eſt. Credo in deū patrem omnipotentem creatorē celi ⁊ terre. In quo tria continent̄. Primū vnitas deitatis: ibi. Credo in deū non deos. Secundū diſtinctio ꝑſone patris: ibi. patrem omnipotentē. Et vt dicit Ricar. in. iij. ſen. hic oīpotentia includit omnem ſcientiam: ſummā bonitatē: prouidentiā reſpectu omniū ⁊ omnē ꝑfectionem. Terciū creatio omniū: ibi. creatorem celi ⁊ terre. i. viſibilium ꝑ terram ⁊ inuiſibiliū ꝑ celū ſignificans. Secūdus articulus quē poſuit beatus Andreas eſt. Et in ieſum chriſtum filiū eius vnicum dominū noſtrū. eius dicit. id eſt patris. ⁊ vnicū. quia ſolus vnus eſt filius. ⁊ dominū noſtrū. ſcꝫ iure creationis gubernatōis ⁊ redemptionis. Terci⁹ articulus quē poſuit Iohannes eſt. Qui ꝯceptus eſt de ſpirituſancto natus ex maria virgine. Quartus quē poſuit Iacobus maior eſt. Paſſus ſub pontio pylato: crucifixus mortuus ⁊ ſepultus. Quintus articulus quē poſuit Thomas eſt. Deſcēdit ad inferos: tercia die reſurrexit a mortuis. In quo ꝯtinent̄ duo articuli. Primus deſcēdit ad inferos ſcꝫ ſm aīam. Secūdus reſurrexit a mortuis: ſcꝫ glorioſus ⁊ immortalis. Sextus articulus quē poſuit Iacobꝫ minor eſt. Aſcendit ad celos: ſedet ad dexterā dei patris. Aſcendit eīm nō ſolū ſup oēs celos. id eſt ſup omnē creaturam corꝑalem: ſed etiam ſup omnem ſpiritualē. quia ꝓpter dignitatem vnionis omnes excellit. Ephe. i. ꝓpterea additur. ſedet ad dexterā dei patris. id eſt ī potioribꝫ bonis patris. Septim⁹ articul⁹ quē poſuit Philippus eſt. Inde venturus eſt iudicare viuos ⁊ mortuos. id eſt eos qui in ei⁹ aduentu viui reperient̄ ⁊ in momento morientur: ⁊ poſtea reſurgent cū eis qui primo erant mortui. Octauus articulus quē poſuit Bartholomeus eſt. Credo in ſpirituſanctū. q̇ ſcꝫ eſt tercia ꝑſona in trinitate. Nonus articul⁹ quē poſuit Mattheus eſt. Sanctā eccleſiā catholicam. id eſt ꝯgregationē fideliū. Decimus articulus quē poſuit Symon cananeus eſt. Sanctorū cōmunionē: remiſſionē peccatorū. Et iſte articulus cū illo quē poſuit beatus Mattheus eſt vn⁹ articulus ⁊ ad vnū ⁊ eundē articulū ꝑtinet qui eſt de opatiōe dei: per quam dat nobis eſſe gratie. Et eſt ſenſus. Credo in ſpirituſanctū facientē ſanctā eccleſiam catholicam. id eſt vniuerſalē in qua eſt cōmunio ſanctorū: ⁊ remiſſio peccatorū. Et ido non debet dici. In ſanctam: ſed ſanctam. vel ē ſenſus. Credo catholicam eccleſiā eſſe ſanctā ſcꝫ ꝑ operationē dei. eccleſiam in quā habentē cōmunionē ſanctorū ⁊ remiſſionem peccatorū. Tamen ad hunc articulum reducit̄ fides de ſacramentis. quia in eis cōmunicant fideles ⁊ ſunt inſtrumenta ſanctificandi. ⁊ ex ꝯſequēti peccata remittendi. Undecimus articulus quē poſuit Iudas Tadeus eſt. Carnis reſurrectōnē. Duodecim⁹ articulus eſt quē poſuit Matthias. Uitam eternā. Et eſt ſenſus iſtorū duorū. Credo ꝙ de⁹ reſuſcitabit nos et dabit nobis vitā eternā. ſcꝫ bonis. ⁊ ex cōſequēti ſequit̄ ꝙ dabit malis penā eternā. hec ex Ric. in. iij. diſt. xxv.

¶ Utrum ſimplices qui in ſubtilitatibus fidei errant peccent? R. Thomas ſcd̄a ſcd̄e. q. ij. arti. vi. ꝙ non. ſi non ꝑtinaciter peruerſe doctrine inherent in particulari contra vniuerſalis eccleſie fidē. Spe. vero ti. de hereti. ⁊ Aluarus. vt refert Ioh. de lig. tenent ꝙ peccant mortaliter. ⁊ ſunt heretici. Spe. allegat. xxiiij q. ſciſma. C. de hereti. l. ij. ⁊ d in iis vocā. l. venia. xxxvij. diſ. c. ſi. Aluar⁹ vero allegat. vi. q. i. q̄ro. xvi. q. i. ſi cupiſ. xxij. q. ij. in ipa. Sꝫ ego credo verā opinionē. s. Tho. imo pl⁹ dico ꝙ aliqñ talis error poſſet eſſe meritorius: vtputa aliquis audit aliquē ꝑdicatorem famoſū vl̄ epiſcopum predicaſſe aliquem errorē: ⁊ ſimplex credit anīo obediēdi fidei. parat⁹ tamen corrigi. nā ex intentiōe opa iudicantur. c. cū voluntate. de ſen. ex. Aliquādo cū peccato veniali. vtputa vetula credit trinitatē eſſe vnā 6

feminā: ⁊ quia credit eccl'iam ſic tenere: ſic cre
dit. ⁊ tamē nō eſt heretica: qꝛ conditionaliter
credit ſi eccleſia ſic tenet ⁊ credit. Aliquando
eſt cū mortali. vt eſt quādo homo ſcienter cre
dit aliquid qd̓ eſt cōtra articulos fidei vel de
terminationē eccleſie: ⁊ hoc patet ex. c. damna
mus. in ſi. de ſum. trini. Ad iura que addu/
cit Spe. l. ij. cuꝫ ſua glo. eſt contra ipm̄. l. ve/
nia. nihil facit ad materiā. c. ſciſma. loquitur
de hereticis paratis ſe corrigere. Ad iura Al/
uari que videnť velle ꝙ ignorantia non excu/
ſet. loquunť de ignorātia iuris naturalis que
nō excuſat. Et hoc tene: ſicut tenet etiam In
no. in Rubrica de ſum tri. ⁊ Car. in cle. vnica.
de ſum. trini. Uide etiā qd̓. j. dicam. Hereti/
cus in prin.
¶ Utrum oēs teneanť habere fidem explici
7 tam? R. ſm. s. Bo. in. iij. diſt. xxv. ⁊ conuenit
cū eo. Ricar. ibidem ꝙ credere explicite et di/
ſtincte eſt fidei prouecte. ⁊ nō eſt neceſſariuꝫ
niſi illis qui fidē neceſſario alijs habent ma/
nifeſtare: qui ſcꝫ officiū docendi ⁊ predicandi
ſumpſerūt. Credere vero implicite eſt fidei di
minute: ⁊ non ſufficit habenti vſum rōnis: qꝛ
cū quedā ſint notorie diuulgata nō poſſet qs
illa ignorare ſine ↄtemptu ⁊ dotali negligētia
ſue ſalutis. Credere vero partim implicite. ſ.
quoſdā articulos ⁊ quoſdā alios explicite eſt
neceſſariū ad ſalutē. Teneť eñ etiam ſimpli
ces ad illos articulos explicite credendos qs
eis manifeſtat: nō tm̄ predicatio ſed etiam ec
cleſiaſtica ↄſuetudo: vt eſt de vnitate ⁊ trinita
te quā ex ſignatione noſcere poſſunt cū dicūt.
In noīe patris ⁊ filij ⁊c. Item de natiuita/
te: paſſione ⁊ reſurrectione que feſta predicāt.
⁊ remiſſionē peccatorū quā ex actu preſbytero
rū noſcere poſſunt. Ideo ab ignorantia taliū
nullus excuſať vtens ratione. qꝛ nō poteſt eſſe
ſine negligentia ⁊ contemptu: niſi ſm Ricar.
vbi s. illi qbus chriſtus nec ꝑ ſe nec per aliuꝫ
nec ꝑ inſpirationem interiorē locut⁹ eſt. qꝛ ta/
les nō tenentur credere explicite: niſi id quod
credebať in lege nature. Tenet etiam Ale. de
alex. ſcd̓a ſcd̓e. ti. de ꝑplexitate cōſcientie ꝙ pu
er in carcere ſaracenoruꝫ incluſus ab infantia
ſm Aug⁹ de queſtionib⁹ noui ⁊ veteris teſta/
menti. ſi nō fuerit a quo didicerit: nec ad eum
rumor doctrine fidei ꝑuenerit immunis erit.
⁊ cū nō habeat impotentiaꝫ oīno credendi.
dicit Ale. ꝙ ſi faciet qd̓ in ſe eſt deus illumina
bit eum vel ꝑ occultam inſpirationē: vel ꝑ an
gelū aut ꝑ hoīem.
8 ¶ Utrum ſit neceſſariū ad ſalutem cōfiteri ea
que ſunt fidei? R. ꝙ ſic. pro loco et tempe. ſm
Tho. ſcd̓a ſcd̓e. q. iij. ar. ij. puta quādo ſi ali/
quis interrogareť de fide ⁊ taceret. ⁊ ex hoc cre
deretur: vel ꝙ nō haberet fidem vel ꝙ non eſ/
ſet vera: vel alij ꝑ eius taciturnitateꝫ a fide a/
uerterenť ⁊ hmōi caſib⁹ in quib⁹ honor debi/
tus deo ⁊ vtilitas ꝓximis impendēda ſubtra/
hitur niſi ↄfeſſio fiat eſt neceſſaria de ꝓcepto.
In alijs aūt caſib⁹ nō eſt neceſſaria de ꝓcepto
ſed de ↄſilio: ſi modo vtilitas fidei ſperať. Ui
tuperabilis eſt ↄfeſſio fidei qñ ſolū eſt ad per/
turbationē infideliuꝫ dicente dño Matth.
vij. Nolite ſanctū dare canibus. facit. c. i mā/
datis. xliij. di.
¶ Quid de illo q̇ licet interius credat. tñ pro/ 9
pter timorē facit aliquē actū infidelitatis. pu
ta exhibet reuerentiā ydolo portat aliquaꝫ ve/
ſtem deſignatā ad aliqd̓ determinatū ſignum
infidelitatꝭ ⁊ hmōi? R. peccat mortal'r. qꝛ ſm
Aug. xxij. q. iiij. ſicut. Sancti⁹ eſt mori qꝫ vti
ydolatico. hec ille. Sec⁹ eſſet ſi nō deſignaret
determinate infidelitateꝫ: ſicut legim⁹ i beato
Sebaſtiano: q̇ vtebať clamide militari ex bo/
no zelo: vt lucrareť aīas chriſto: ⁊ hmōi.
¶ Utrū liceat ꝑce vel ꝑcio aliquem adducere 10
ad fidē. vide. j. Iudeus. §. xxxij.
¶ Utrū liceat diſputare de fide. vide s. Diſpu 11
tatio. De hac materia vide. j. Infidelitas.

Filius

f

Filius quidā diciť ſpurius ⁊ ꝓprie eſt natus ex
matre nobili ⁊ p̄re ignobili: vel pa
tre incerto ⁊ m̄re vidua. Sꝫ in iu/
re ſpurius d̓r omis nat⁹ ex illicito coitu. ꝑterqꝫ
de ↄcubina in domo retenta ab eo q̇ nō eſt cō
iugatus. vt no. in. c. tanta. qui fi. ſint le. ⁊ no.
Bar. in. l. gener. ff. de his q̇ vt indi. qꝫuis nat⁹
de adulterio ꝓprio noīe voceť manſer. Deut.
xxiij. ⁊ i. c. niſi cū pridē. §. ꝑſone. de renū. ⁊ oīs
talis ſpuri⁹ in nihilo ſuccedit p̄ri: vl' ↄiunctiſ
ꝑ lineā paternā: qꝛ nō diciť agnat⁹. de q̇ tex. in
c. dicat aliquis. xxxij. q. iiij. ⁊ glo. in. c. ꝑ vene/
rabilē. qui. fi. ſint le. ⁊ qd̓ no. in autē. ex cōple/
xu. C. de ince. ⁊ inuti. nup. ⁊ inſti. de ſuc. co. §.
vulgo. ⁊ inſti. ad orphi. §. nouiſſime. Immo
nec p̄r pt talē inſtituere heredē. autē. licet. C.
de na. li. ⁊. d. c. dicat aliqs. Uñ dicit Pa. i. d.
c. ꝑ venerabilē. ꝙ baſtardi nobiliū nō dicunť
de parentela ꝑentū. qꝛ ſordes nō cōputanť in
ter ꝑcipuoſ. C. ad orphi. l. ſi q̇ illuſtris. nec ar
ma parentuꝫ portare pñt. ⁊ eſt ſnīa Bal. in. l.
cuꝫ legitime nuptie. ff. de ſta. ho. ⁊ ſequiť do.
Anto. in. d. c. ꝑ venerabilem.

1 ¶An tales ſuccedāt matri? Diſtingue. ꝙ aut
eſt vulgo queſit⁹ ⁊ ꝓprie ſolū ſpuri⁹. ⁊ ſic ſuc/
cedit cū legitimis filijs: niſi mater ſit illuſtris
femina. vt in. d. l. ſi qua illuſtris. ⁊ ibi ꝑ glo. ⁊
Bar. ⁊ inſti. de ſucceſ. ꝯgna. §. vulgo queſit⁹.
Idem dic de notis. Aut ſunt etiā māſeres: ſi/
cut nati de ea q̄ non poterat eſſe legitima vxoꝛ.
ſiue qꝛ alteri nupta vel ipe: ſiue qꝛ ꝯſanguine
us vł affinis. ⁊ ſic in nihilo ſuccedūt. vt in. d.
autē. ex cōplexu. pōt tñ heredes eos inſtitue/
re ſꝫm Mar. ⁊ Mo. ⁊ videt̃ tenere glo. in. d.
c. tanta.

2 ¶Querit̃ an parētes ſuccedāt p̄fatis ſpurijs?
R. Pa. in. d. c. tanta. ꝙ nō in eo caſu q̄ ipi nō
ſuccedūt parentibꝫ. ⁊ hoc verū de q̄buſcunq̄
filijs illegitimis.

3 ¶Quero an p̄fati ſpurij pn̄t inſtitui heredeſ
ab alijs extraneis? R. Pa. in. c. cū h̄ret. de eo
q̄ dux. in ma. quā po. ꝑ adul. ꝙ ſic. qꝛ nō ꝓhi/
bent̃ niſi parentes: vt no. glo. in autē. qui mo.
nat. effi. ſui. §. vlti.

4 ¶Utrū parentes poſſint p̄fatis ſpurijs aliq̄d
relinquere rōne alimentoꝝ? R. ꝙ ſic. vt no.
Bar. in. d. autē. ex cōplexu. Immo tenet̃ de e/
quitate canonica eos alere ſꝫm facultates eoꝝ
⁊ tam pater q̄ꝫ mr̄. tum qꝛ tales nō ſunt in po/
teſtate nec pr̄is nec mr̄is. Inſti. de nup. §. ſūt
⁊ alie pſone. ⁊. l. vulgo cōcepti. ff. de ſta. ho. tū
qꝛ alimenta debent̃ inſtinctu nature q̄ ſic ma/
trem obligat ſicut patrē. vt no. Inno. in. c. ij.
de regula. ⁊ Pa. in. d. c. cū haberet. Sec⁹ de iu
re ciuili. vt in. d. auten. ex complexu. Unde di/
cit Bald. in. l. fi. §. ſi a ſocero. ff. de his que in
frau. credi. ꝙ de equitate canonica pōt pr̄ do/
nare ſpurio. vt habeat ꝑ alimētis. Et ſilr̄ lega
re ꝑ alimentis. no. Bart. in. l. fi. ff. de his q̄ vt
indig. ⁊ Cy. in. l. nō omi titulo. C. de admini.
tu. dicit ꝙ etiā ſpuria dꝫ dotari. vt no. Imo.
in. l. luci⁹. la. ij. §. i. ff. de le. ij. Limita p̄dicta ni
ſi eſſent in nimia q̄ntitate in fraudē legata. Et
ꝯclude ꝙ p̄fati ꝯtra p̄dicta a pr̄e recipiēdo de
ei⁹ bonis tenet̃ reſtituere etiā in ꝯſcientia.

5 ¶Filius ali⁹ dicit̃ nothus. vt no. in. d. §. ſunt
⁊ alie pſone: qui aliq̄n dicit̃ naturał tm̄. q̄uis
ſpurij etiā ſint naturales tm̄. ⁊ talis eſt ille qui
eſt nat⁹ ex coitu neq̄ꝫ dānato: neq̄ꝫ approbato
de iure ciuili. vt eſt fili⁹ ꝯcubine ſolute in do/
mo retente a ſoluto q̄ poſſet eſſe ei⁹ vxoꝛ legiti
ma. puta qꝛ nō eſt ꝯſanguinea nec affinis: vt
in. l. in ꝯcubinatu. ff. de cōcubi. ⁊ iſte ſuccedit
patri ab inteſtato ī duabꝫ vncijs toti⁹ heredi
tatis: dūmodo nō exiſtāt filij legitimi vel vx
oꝛ legitima. vt in autentica. liceat patri. C. de
natura. li. qꝛ filijs legitimis exiſtentibꝫ vł ne/
potibꝫ nō pōt niſi vnā vnciā relinq̄re ei ⁊ ma
tri et non vltra. vt. l. matre. C. de natura. li.
Sed ſi nihil reliquerit ei: in nullo ſuccedet.
ſed tñ debet alimētari a legitimis.

¶Sed nūq̄d ſi nō habet filios legitimos po 6
terit tales heredes inſtituere? R. ꝙ ſic. etiā in
totū legitima: tñ reſeruata parentibꝫ ſi habꝫ.
vt no. in. d. autentica. liceat pr̄i. Et licꝫ Hoſ
fre. teneat ꝙ nō ſuccedat. cū hodie tał coitus
ſit reprobat⁹. vt in autē. de leno. col. iij. ⁊ ī au/
ten. ſcenicas. collat. v. C. de concubi. l. vnica.
tñ ego teneo cuꝫ glo. in. d. c. tanta. ⁊ in. c. niſi
cū pridem. de renun. ꝙ ſuccedūt etiam de iure
canonico. qꝛ ex quo ius canonicū non ſtatuit
oppoſitū nō debemus in hereditatibꝫ recede/
re a diſpoſitione iuris ciuilis. facit. c. ꝑ venera
bilem. qui filij ſint legi. ⁊ ſequit̃ Panoꝛ. i. d.
c. tanta.

¶Filius ali⁹ dicit̃ legitim⁹ tm̄. ⁊ iſte eſt adop 7
tatus vel arrogat⁹. Et dicunt̃ legitimi tm̄. qꝛ
nō natura ſed legis inſtitutiōe ſunt filij. vt ꝺ
cogna. leg. in rubro ⁊ nigro. Et iſti ſuccedunt
patri legitimo ſił cū filijs legitimis naturali/
bus. vt no. C. de adopt. l. fi. ⁊ inſti. ꝺ here. q̄ ab
inteſt. def. §. itē adoptiuos. ⁊ in. l. ſi pater. ff. ꝺ
adop. vide s. Adop. §. i. ⁊. ij.

¶Filius ali⁹ dicit̃ ſp̄ualis ⁊ legitimus. ſic eſt 8
ſuſceptus de baptiſmo vel chriſmate. Et iſte i
nihilo ſuccedit. qꝛ cū ſit ſp̄ualis non extendit
ſe ad tp̄alia. Filius autē dicit̃ ſp̄ualis tm̄: ſicut
ſunt oēs chriſtiani pape. ⁊ de dyoceſi epiſco
pi: ⁊ de parochia p̄ſbyteri. vt in. c. omnes. xxx.
q. i. Et iſti ſimiliter in nihilo ſuccedūt parētı/
bus ſuis iſto modo.

¶Filius alius naturalis ⁊ legitimus. natura 9
lis dicitur: quia naturaliter eſt generatus. le/
gitimus quia ex legitima parentum coniun
ctione approbata ꝑ leges. iſti ſuccedūt ab in/
teſtato parentibꝫ omnibus alijs excluſis. vt i
autentica. de here. que ab inteſta. Limita niſi
in caſu in quo aliqui ſpecialiter admittuntur
vt dictum eſt in filijs adoptiuis. ⁊ ſunt quaſi
dn̄i viuentibꝫ parentibꝫ: ſoluꝫ eis deeſt admi
niſtratio. vt inſti. de here. qua. ⁊ dif. §. ſꝫ ſui.
Unde ex ꝯſuetudine lege innata filij comitū
appellantur comites: vt filij regū reges etiā
in vita parentū. vt. xxiij. q. i. c. fi. ⁊ ꝑ Bar. in
l. fi. C. de digni.

¶Utrū filius naturalis tm̄ efficit̃ legitimus 20
ꝑ ſequens matrimoniū inter patrem ⁊ matrē
eius? R. Pa. in. d. c. tanta. ꝙ ſic. q̄cunq̄ꝫ ſit fi/
lius naturał. ſi tempe quo genit⁹ fuit poterāt

eſſe legitime vir⁹ ꝛ vxoꝛ in mr̄imonio parētes
eius. Et licet Bar. in. l. pe. ff. de ꝯcubi. velit ſo
lum hoc eſſe verū in ꝯcubina in domo reten/
ta poſtea pro vxoꝛe capta. tamē canoniſte cō
muniter tenent ꝯtrariū. ꝛ hoc teneas. Secus
eſſet ſi tempe generatiōis nō potuiſſet eſſe ma
trimoniū inter parentes. q2 licet ꝑ diſpenſatio
nem vel alio modo ſit poſtea ꝯtractuꝫ matri
moniū: non tamē erunt legitimi. ſm Jo. an.
in quadā apoſtilla Bal. in li. feu. ti. ſi de feu.
ꝯtro. fue. vult ꝙ niſi interueniat inſtrumentū
dotale. vt volūt iura. inſti. de nup. §. aliquan
do. ꝛ inſti. de here. que ab inteſt. defe. poſt pn.
ꝛ in auten. qui. mo. nat. effic. ſui. §. fi. q̄zuis ſe/
quaꝛ matrimoniū nō limitaꝛ. Sꝫ ego teneo
contrariū: ſicut tenent moderniores canoni/
ſte cōiter ꝛ in practica ſequunꝛ legiſte.

11 ¶Utrꝫ filij nati ex clādeſtio mr̄iōio ſint legiti:
R. glo. in. c. quod nobis. qui filij ſint leg. ꝙ ſi
nullum eſt impedimentū poſt approbationē
matrimonij erunt legitimi ſiue ſint nati ante
approbationeꝫ matrimonij ſiue poſt. Et hoc
ſequuntur omnes ꝛ probatur in. c. ij. de clan/
deſ. deſponſa. Naꝫ approbatio retrotrahitur
ꝛ ꝑinde eſt ac ſi a principio fuiſſet contractuꝫ
in faciem eccleſie. imo plus dicit Alanus ꝙ
licet clandeſtine ꝯtrahentes non preſumanꝛ
coniuges: vt dicit gloſa in. c. lator. qui filij ſint
legit. tamen hoc procedit reſpectu nubentiuꝫ
ſed reſpectu filioꝛuꝫ preſumunꝛ coniuges qđ
eſt notanduꝫ. Ex quo infert Panoꝛ. in dicto
c. lator. ꝙ natus ex viro ꝛ muliere ſimul coha/
bitantibus p̄ſumitur legitimus. q2 fauore le/
gitimationis p̄ſumitur inter eos matrimoni/
um. ꝓ quo facit. l. in libere mulieris. ff. de ritu
nupt. Et maxime ꝓcedit ſi vocabant ſe cōiu/
ges: vt no. Jnno. in. c. ex ꝑte. de reſt. ſpo. dicit
etiā Hoſti. ꝙ ſi multo tp̄e ſimul tanq̄ꝫ ꝯiuges
cohabitarūt: p̄ſumendū eſt eſſe matrimoniū.
facit qđ no. ip̄e in. c. illud. de p̄ſump. Si autē
erat impedimentū: tūc ſunt opi. Jo. an. et do.
Anto. tenent ꝙ poſt approbationē legitiman
tur. licet poſtea ſeparenꝛ. Glo. tenet ꝙ hoc eſt
verū in natis poſt approbationē: ſed nō in an
te natiſ. Jo. cal. tenet ꝙ nullo modo legitimā
tur. Et hoc putat Panoꝛ. verum de rigore iu
ris. facit. c. fi. in. §. ſi quis. de clan. deſpon. Et
hanc teneo ꝓpter p̄fatum. c. fi. vbi eſt tex. aper
tus. vide de hoc s̄. Clandeſtinum quādo di/
catur in prin.

12 ¶Utrum nat⁹ de ſponſa de futuro ſit legitim⁹
R. Panoꝛ. in. c. ꝑ tuas. qui fi. ſint legi. ꝙ ſic.
ſi nullū ſit impedimentū. alias ſecus. ſm ꝙ di/
ctum eſt in p̄cedenti. q.

¶Utrū filius q̄ cōiter reputaꝛ fili⁹ viri ꝛ vxo/ 15
ris teneaꝛ credere vxoꝛi dicenti eū illegitimū.
vide s̄. Adulteriū. §. v.

¶Utrū ex tractatu parentū quis ꝯſtituaꝛ fili 14
us: R. Panoꝛ. vbi s̄. ꝙ ex nominatione filij
ꝛ tractatu vt filij ꝯſtituitur q̄s in poſſeſſiōe fi
liationis: etiā ſi ſit nat⁹ extra domū. Undꝫ ibi
dem dicit do. Anto. quē ſequiꝛ Panoꝛ. vbi s̄
ꝛ no. Butri. in. l. quidā. ff. de proba. ꝙ tracta/
tus parentū: puta. quia illi tractabāt eū vt fi/
lium: ꝛ ip̄e eos vt parētes ꝓbat aliquē filiū al
terius. imo plus vult gloſa in. c. tranſmiſſe. q̄
filij ſint legi. ꝙ ꝓbatio hui⁹ tractat⁹ p̄fertur ne
gationi parentū. Jtem do. Anto. in dicto. c.
vult ꝙ etiā ſola fama ꝓbat filiū: ſi nihil probe
tur in contrariū.

¶Quid ſi probetur ꝙ vxoꝛ eo tempoꝛe cōmi/ 15
ſit adulterium quo talis conceptus eſt: Rn̄.
Panoꝛ. in dicto. c. tranſmiſſe. ꝛ. c. ꝑ tuas. e. ti.
ꝙ ſi pater ſeu maritus cohabitat eo tempe cū
vxoꝛe: reputabitur legitimus. quia cuꝫ poſſit
eſſe filius vtriuſq̄ꝫ debemus fauoꝛe filioꝛū pre
ſumere ꝙ ſit filius mariti potius q̄ꝫ adulteri:
pro hoc eſt tex. in. l. miles. §. defuncto. ff. de a/
dulterijs. l. quia ſemp. ff. de in ius vo. Jdem
dic de filio nato de concubina retenta ī domo
vt ſemper p̄ſumatur filius cōcubinarij: vt ha
bes gloſam ſingularem in. c. michael. de filijs
p̄ſbyte. Secus ſi fuiſſet abſens tāto tp̄e ꝙ nō
potuiſſet eū generare: vt. ff. de his qui ſunt ſui
vel alie. iuris. l. filium.

¶Utrū filius nat⁹ ex illis qui poſt matrimo/ 16
nium contractū de cōmuni ꝯſenſu fecerūt vo/
tum: vel qn̄ alter intrauit religionē ꝛ repetit⁹
fuit ſit legitimus. vide. j. Matrimoniuꝫ. iij.
Jmpedimentū. v. §. v.

¶Utrum appellatione filioꝛū veniant natu/ 17
rales tm̄: R. Panoꝛ. in. c. in p̄ſentia. de ꝓbat.
ꝙ aut apparet de tacita voluntate diſponētis:
vt quia eſt eadē ratio de legitimo ſicut de natu
rali. ꝛ tunc veniunt etiā naturales: ſiue tracte
tur de pena: ſiue de cōmodo: ſiue in legibus: ſi
ue in ſtatutis vel teſtamētis ꝛ huiuſmōi. Si
vero nō apparet de mente: tūc ſi tractaꝛ de cō/
modo veniūt etiam naturales. xxxv. q. vij. c.
vnico. Et hoc ex benigna interp̄tatione poti⁹
q̄ꝫ ex ſignificatione ꝓpria. q2 ex ꝓpria ſignifi/
catione nomīe liberoꝛū vel filioꝛū veniunt ſo
lūmodo naturales legitimi non adoptiui vel
naturales tm̄. vt in. l. ſi ita q̄s. §. fi. ff. de le. ij.
nō veniūt etiā vbi tractaꝛ de cōmodo: ſpurij ꝛ
ex coitu damnato nati.

18 ¶Utrū filius denomietur a patre? R. ꝙ ſic de
iure. vt in. c. ij. de ꝯuer infi. ⁊ inſti. de le. ag. tu.
. §. i. Et hoc qꝛ ſequit̄ familiā ⁊ agnationē pa
tris. Nec ob. c. raynutius. de teſta. qꝛ ſm Jo.
an. illud erat ꝑ ſupbiam: qꝛ mater erat nobili
oꝛ. Unde filius ſequit̄ priuilegiū patris i tri/
bus. Primo quo ad honores. Scdo quo ad
curialem conditionē. C. de decurio. l. cos. l. ex
emplo. ⁊ l. nullus. Tercio quo ad originē. ff.
ad munici. l. i. vide glo. in. c. dicat. xxxij. q. iiij
⁊ glo. in. l. cū legitime. ff. de ſta. ho. De illegiti
mis dic. vt in. §. ſequenti.

19 ¶Utrū illegitimus ſequat̄ ꝯditionē ſil'r pris?
R. ꝙ nō de iure: ſed matris ſm glo. quā ſequū
tur cōiter doc. in. c. i. de conu. ler. que vult ꝙ
partus ancille erit penes dn̄m ancille. l. ⁊ ſuo
rum. in prin. ff. de ſta. ho. ꝓ quo facit tex. in. l.
partū. C. de rei ven. ⁊ no. in. c. vnico. de na. ex.
li. ven. ⁊ in. c. fi. de ſer. non oꝛ. ⁊ inſti. de iu. pſo.
. §. fi. Nec ob. c. liberi. xxxij. q. iiij. vbi dꝛ ſemꝑ
q̄ naſcit̄ deterioꝛē ptē ſumit: ſed expone deterio
rē. ſ. mr̄is q̄ fragilioꝛ eſt. Hoc tn̄ limitat Pa.
in. c. licet. de ꝯiu. ſer. verū niſi ꝯſuetudo vl' ſta
tutū habeat aliud. ſicut hodie eſt ꝙ nat⁹ ex an
cilla nō eſt ſeru⁹ ſi pr̄ eſt liber. Qd no.

20 ¶Utrū pater vl' mr̄ teneant̄ alere filios? R. ꝙ
ſic. de q̄ vide s. Alimēta. §. i. niſi in. v. caſib⁹.
q̄s no. Pa. in. c. cū hr̄et. de eo q̄ dux. in matri.
quā po. ꝑ adul. Primus ſi filius eum accuſa
uit. vt. l. ſi q̄s a liberis. §. item iudex. ff. de li. ag
no. Scd̄s ſi pater eget ipe. qꝛ non tenet̄ vltra
q̄ꝫ pōt. d. l. ſi q̄s. §. ſed fili⁹. Terci⁹ ſi filius cō
miſit crimen ingratitudinis ꝯtra patrem. l. ſi
patrē. C. de alen. libe. Quart⁹ ſi fili⁹ habet ar/
tem vel aliud vnde viuat. d. §. ſed ſi fili⁹. ⁊. §.
alimenta ibidē. Limita tn̄ hoc ſm Bar. i tra/
ctatu alimentoꝝ niſi ſit fili⁹ nobilis ꝙ eū dede
ceat in tali arte opari. Quint⁹ ſunt oms cau/
ſe ex q̄bꝫ pater pōt exheredare filiū: ita ⁊ dene/
gare alimēta. de q̄bus vide s. Exheredatio. ⁊
. j. Ingratitudo. §. iij.

21 ¶Sed ſi diuoꝛtiū fiat apud quē dꝫ ali. ⁊ q̄bꝫ
expenſis? R. ꝙ extimabit iudex penſatis circū
ſtantijs. puta qꝛ minoꝛ triennio apud matrē
⁊ hmōi: vt not. in. l. vnica. C. de diuoꝛ. fac. et
apud quē li. edu. ⁊ in autē. ſi pater ibidē poſi/
ta. vbi dꝛ ꝙ ſi pater fuit cauſa diuoꝛtij nutriet̄
apud matrē expenſis patris: ſi modo mr̄ non
cōuolauit ad ſecūdas nuptias. ſi xo mater de
dit cauſam apud prēm expēſis mr̄is locuple
tis: niſi pater min⁹ idoneus ſit. qꝛ tunc apud
matrē locupletē: niſi alter eoꝝ eſſet infidel': qꝛ
apud fidelē ſunt alendi. vt patꝫ ꝑ ea que dixi
ſupra Baptiſmus. vi. §. xi.

¶Utrū fili⁹ magis teneat̄ ſubuenire patri q̄ꝫ 22
extraneo? R. ꝙ patri etiaꝫ infideli q̄ꝫ extraneo
fideli: ceterꝭ paribꝫ. vt no. glo. xxx. di. c. i. ⁊. xlij
di. quieſcam⁹. ⁊. lxxxvi. di. nō ſatis.

¶Eſt filius qui nō habet niſi vnū panē et ha 24
bet patrē qui fame perit: ⁊ filiū ſimiliter. cui de/
bet ſubueīre? R. Ly. i. l. ij. C. d pa. qui fi. di. ꝙ
potius patri. qꝛ poſſet eum vendere. Ego ad/
do quia ius diuinū ſic eum obligat: qd dicit.
Honoꝛa patrē ꝛc. Et qn̄ dicit̄ ꝙ amoꝛ magis
deſcendit q̄ꝫ aſcendat. l. iſti quidem. §. fi. ff. qd
me. cauſa. l. liberoꝝ. ff. de verbo. ſig. ⁊. l. liberi.
⁊ ibi glo. ff. de inoffi. teſta. R. Ja. ibidē. ꝙ verꝝ
eſt quo ad oꝛdinē dilectionis: non tamē quo
ad effectum obligationis. nam ꝑ natiuitateꝫ
filioꝝ non debet conditio aui fieri deterioꝛ.
quia iam habet illū obligatum. Sed in con/
trarium facit qd not. Bar. in. l. ſi quis a libe/
ris. in. §. fi. vel parens. ff. de li. agno. vbi dicit
poſt glo. ꝙ pater tenetur alere filiū de iure na/
turali. ⁊ filius tenetur alere patrē de iure genti
um. ⁊ ſic videtur fortius vinculuꝫ quo tenet̄
pater filio q̄ꝫ quo tenetur filius patri. Cōtra/
rium tamē determinat in. l. i. in fi. ff. de iu. ⁊ iu/
re. facit etiā contra quod not. Barto. in. l. nō
quēadmodum. ff. de li. agno. vbi vult ꝙ ſi q̄s
habet patrem ⁊ filium diuites ⁊ indiget ali/
mentis: ꝙ poti⁹ debet petere a patre ſuo q̄ꝫ a fi
lio ratione ꝓdicta.

¶Utrū fili⁹ poſſit nubere ſine licentia patris? 25
R. ꝙ ſic. tā maſculus q̄ꝫ femīa: q̄ꝫuis nō expe/
diat. vide s. Dos. Et quō tenet̄ eam dotare q̄
nupſit ſine ſcitu patris in. §. iiij.

¶Utrū poſſit vouere. vide. j. Uotū. ij. §. v. 26

¶Filiuſfa. viuente matre emācipatus acqui/ 27
rit vſumfructū in maternis bonis ꝑ virili. i. ꝑ
media pte ſi eſt vn⁹ fili⁹: ⁊ pater ꝑ alia p⁹ moꝛ
tem matris. caſus eſt. C. de bo. mater. l. ſi viua
matre. Jdem dic in nepotibꝫ ⁊ ꝓnepotibus.
Jdē dic ſi ſunt plures filij. qꝛ ꝑ virili parte ſi
mul cū prē. Sed ſi aliq̄ ſunt emancipati. aliq̄
in patria ptāte ꝑ virilibꝫ ptibꝫ veniēt oēs. ſed
vſuſfructus nō emancipatoꝝ remanebit apd
patrē: vt in. d. l. ſi viua.

¶Sed nunq̄d idem erit in alijs bonis aduē/ 28
ticijs? R. ꝙ nō. ſed ſolum in maternis. vt not.
glo. in. d. l. ſi viua.

¶Utrū filius poſſit agere ꝯtra patrē? R. Pa/ 29
noꝛ. in. c. non eſt. de ſpon. ꝙ ſic ratione peccati
alias non eſt admittendus. vt not. glo. in. c. ſi
eccleſia. xxiij. q. iiij. Sed glo. in. c. querit̄. ij. q.
vij. tenet ꝙ poteſt in caſtrēſi cauſa ciuiliter nō

ī alia.ff.de iudi.l.is nulla.ꝛ etiā in q̄ſi caſtrēſi vt.ff.de fur.l.ſi quis vxori.i.rnſo.nō tn̄ d' furto.ſed actionē i factū.C.d' dolo ma.l.ſupſtite Et hoc non exn̄s emancipatus:ſed emācipatus bn̄ pōt agere petita venia ꝛ impetrata.C.de i ius vo.l.vl.ſed ī criminali cā nō audit̄.ij.q.i.ꝓhibētur.niſi iniuriā in ip̄m ꝯmiſerit.vt C.de pa.po.l.ꝯgruētius.

30 ¶Ad quid tenent̄ filij parētibus? R̄.vt colligo ex Ale.de ales ī.iij.parte ſum.ī tractatu de iiij.p̄cepto.ꝙ ad tria de p̄cepto.Primū eſt ꝙ tenentur eos diligere.Ratio.quia cum filius ſit obligatus anime patris ꝛ matris ex cuius operationis virtute generatus eſt tenet̄ ei rependere.quod nō poteſt ī alio niſi amādo.qꝛ ſic ꝯſolatur eos cum hoc perpēdunt.Et hoc ē quod dicit Hiero.lib.de honore parētum.Redde amoris vicē.ꝛ Joh.xiiij.Ut cognoſcat mūdus ꝛc̄.q.d.exemplū capiēdo ꝙ diligo patrem.ꝛ nō ſufficit ꝙ conſiſtat ī corde.ſꝫ oportet vt oſtendat̄ in ſigno.nec debet eſſe amor quo obligamur omnes diligere.ſed ſpecialis ꝛ p̄cipuus.Et ꝓpterea nō excuſo a mortali filios qui nunq̄ȝ ſigna amoris oſtēdunt parētibus.immo ſemꝑ loquunt̄ dure.ꝛ vidētur eos habere exoſos.Secundū ad quod tenet̄ ē obedire ī his que ꝑtinēt ad diſpoſitionē rei familiaris.ꝛ multo magis ī neceſſarijs ad ſalutem.vt ſunt ea que pertinēt ad bonos mores.In his ſciēter ꝯtemnēs obedire mortaliter peccat.Secus ſi ex inaduertētia vl' raro ſine ꝯtemptu.qꝛ videt̄ veniale.Ad alia autem obedire ē de ꝯſilio ſolum.Terciū eſt ꝙ debēt eis ī neceſſarijs ſubuenire.ſiue ſint īfirmi vel alia neceſſitate.vn̄ mortaliter peccant qui cum poſſint eorum neceſſitatibus nō ſubueniūt.niſi forte eſſet quid minimū.

31 ¶Utrum malicia patris noceat filijs? R̄n̄.ꝙ ſic.q̄ȝtum ad penam t̄palem.vt patet.C.ad.l.iul.maie.l.quiſquis.et in.c.cum ſm̄.de here.lib.vi.ꝛ in.c.niſi cum p̄dē.§.i.de renū.lvi.di.nūq̄ȝ.ꝛ.c.naſci.Item etiam ad penā eternam ꝓpter malū exemplū vel malā curā.vt de Hely.i.R̄.i.facit.c.ſi gēs.lvi.di.Sil'r malicia filij inducit p̄ſumptionē ꝯtra patrē.vi.q.i.qui crimen.xxxvij.di.legāt.

32 ¶Utrum poſſit filius intrare religionē.ꝛ an teneatur ad eius miniſtrationē ingreſſus: vide.ī.Religioſus.§.xi.ꝛ.§.xxxi.

33 ¶De filijs illegitimis ordinādis.vide infra Ordo.iij.§.xiiij.

34 ¶Quomodo filij acquirunt ſibi ꝛ non alijs fratribus.vide.ī.Peculium.

Finis aliquādo inſpiciēdus ē.aliq̄n mediū.aliq̄n principiū.vide multas allegatōes in.c.ſciētes.de cēſi.ꝛ eſt queſtio brocardica.

Fiſcus eſt burſa ceſar: vel p̄ncipis.xvi.q.vij.maiores.vel poteſt dici ꝙ fiſcus hodie ē ſaccus ſine conſciētia qui imburſat omnia queſita male.ff.de calum.l.in heredem.ꝛ.ff.de inoffi.te.l.Papinianus meminiſſe.

¶Utrum fiſcus preferatur alijs creditoribꝰ: vide.ī.Reſtitutio.ij.§.xvi. 1

¶Fiſcus turpia lucra etiam ab heredibus extorquet.licet crimina ſint extincta.d.l.in heredem.in prin. 2

Flagella quomō ſunt ſatiſfactoria.vide.ī.Satiſfactio.§.viij.

Fletus de mortuis improbat̄.xiij.q.ij.q̄ȝ prepoſterum.

Fomes eſt lāguor nature qui carnis ꝯcupiſcentia appellat̄.xv.q.i.§.vt itaq̄ȝ.Qui quidē nō ē pccm̄.ſed pena peccati.ibidē.§.i.

Forma eſt que dat eē rei ſm̄ Inno.in rubrica.de conſe.ec.vel alta.

¶Quid ſi omittatur forma ī ſacrīs? R̄.ꝙ nihil fit.i.q.i.q̄ ꝑfectionē.ī glo. 1

Fornicatio eſt omnis illicitus coitus.vt.xxxij.q.ij.§.qui ergo.ꝛ in.c.meretrices.ea.cā.q.iiij.Sed ꝓprie fornicatio eſt inordinatꝰ cōcubitus naturalis quo ſolutus ſolutam naturali vſu cognoſcit.Et intelligit̄ ſolutꝰ quolibet vinculo.ſ.coniugij.ꝯſanguinitatis.affinitatis.ordinis.religionis ſeu voti.Etiā d' naturalis ad drn̄tiā illius vſus qui d' ꝯtra naturā.vt no.in.d.c.meretrices.Et ſic eſt ꝓpria ſpēs luxurie.vide.ī.Luxuria.§.ij.

¶Quid de clerico fornicatore.vide.s.Clericus.v.ꝛ.viij.§.iiij. 1

¶Utrū accedentes ad meretrices excuſent̄ ꝓpter ignorantiā neſcientes eſſe ꝓhibitum 2

F

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf

R. ꝙ nõ. immo peccat mortal'r accedendo. et totiẽs quotiẽs. q2 ignorãtia iuris naturalis ⁊ diuini ĩ tali caſu claro neminẽ excuſat. i. q. iiij. ꝑ totum. Itẽ peccat mortaliter ſi quis induxit aliquẽ ad eas qui hoc nõ intẽdebat. ꝺ pe. di. i. noli. ⁊. ij. q. i. notũ.

3 ¶ Que dr̃ia ẽ inter fornicatõem ꝑpe. inceſtũ ſtupꝝ ⁊c. vide. j. Luxuria. §. ij.

Fortitudo

Fortitudo vera eſt ꝑ quã quis mediocriter timet ⁊ audet ad h̃ inclinat⁹ ex habitu ꝑpter bonuz finẽ qui eſt ꝯſeruatio boni cõis ĩ piculis mortis. vt elicit̃ a pħo. iij. ethi. Eſt aũt fortitudo vt ibidẽ ꝺ2 circa timores ⁊ audacias q̃ſi cohibitiua timoꝝ. ⁊ moderatiua audaciaꝝ. ⁊ quidẽ circa timores piculoꝝ mortis ẽ fortitudo ſimpl'r. circa vero alia eſt fortitudo ſm̃ quid. Actus em̃ fortitudinis ꝑncipalior eſt ſubſtinere. i. immobiliter ſiſtere ĩ picul' q̃z aggredi. q2. iij. ethi. in ſubſtinẽdo triſtia maxie dicũtur aliqui fortes.

8 ¶ Utrum homo teneat̃ ſubſtinere mortẽ. vide. ſ. Charitas. §. v.

Forus

Forus ẽ exercẽdaꝝ litiuz locus. a fando dictus. c. forus. de ver. ſig.

¶ Quõ ſortit̃ quis foꝝ: R. glo. ĩ. c. i. iij. q. vi. ꝑ iſtos verſus. Cõtract⁹. crimẽ. reus. res. religioq3. Uir. rõ. ſil'is: vel ꝓuocat atq3 recuſat. Excedit iuſſus: vl' ſi ꝯſentit vterq3. Et ibi vide expoſitionẽ cũ allegatõibꝫ.

Fratres

Fratres quõ diuidũt acq̃ſita ꝑ aliquẽ ipſoꝝ. vide. j. Peculiũ.

Fraus

Fraus non põt eſſe ſine dolo. ſed bñ dol⁹ ſine fraude. Iõ fraudi ineſt dolus ſicut ſpẽs generi. Ita dicit Pa. ĩ. c. ex tenore. de reſcꝑ.

1 ¶ Fraus ⁊ dolus nemĩ ꝺ3 patrocinari. tex. ẽ ĩ. ꝺ. c. ex tenore. facit. xvi. q. vi. c. i. xx. q. iij. c. cõſtituit. xxx. q. i. dictum eſt.

2 ¶ Fraus legi fit aliqñ de ꝑſona ad ꝑſonã. ſic qñ mulier vult donare viro ⁊ ecõuerſo. cũ ñ poſſit. vt de dona. inter vi. ⁊ vx. c. vlt. ſupponit aliã ꝑſonã: puta ꝙ ſoluat ei⁹ creditori. vt ff. ꝺ do. inter vi. ⁊ vx. l. hec ratio. §. vl. Sil'r tutor: qui nõ põt emere rẽ pupilli interponit aliã ꝑſonã q̃ emat. Aliqñ fit rei ad rẽ. ſic cuz quis dat frumẽtũ filioſa. vel ſil'e vt vẽdat ꝑ eo ꝙ pecuniã mutuo dare nõ põt. l. iiij. §. i. ff. ad mace. q2 idẽ eſt ac ſi mutuaret. ar. xiiij. q. iij. pleriq3. i. q. i. ſunt nõnulli. Aliqñ fit vnius ꝯtractus ad aliũ ꝯtractũ ꝯtrariũ. vt cum vxor vẽdit viro qꝺ donare intẽdit. l. ſi ſponſus. ff. de do. inter vi. ⁊ vxo. ar. xvi. q. iij. ſi ſacerdotes. Aliqñ fit vnius ꝯtract⁹ ad aliũ ꝯtctũ ſil'em. vt cũ mulier q̃ fideiubere nõ pt: facit ſe ꝑncipalẽ debitricẽ. l. q̃uis. §. ſi cũ eſſem ff. ad vell'. ⁊. l. ſe. Et oẽs tales ꝑuaricãt̃ legẽ ⁊ ĩ ꝯſpectu dei nõ excuſant̃. facit qꝺ no. ĩ. c. intelligẽtia. de ver. ſig. ⁊ ĩ. c. q̃nto. de ꝑui. et ĩ. c. ꝯſtitutus. de ꝯceſſ. ꝑben.

¶ Fraudare nemo videt̃ eos q̃ ſciũt ⁊ ꝯſentiunt. ff. de reg. iu. l. nemo. 3

¶ Fraudẽ videt̃ facere etiã is q̃ nõ facit qꝺ ꝺ3 facere. ff. ꝺ his q̃ ĩ frau. cre. l. in fraudẽ. 4

Frigiditas

Frigiditas quomõ ĩpediat matrimoniũ. vide. j. Matrimoniũ. iij. impedimẽto. xvi.

Fructus

Fructus ſm̃ Bar. ĩ. l. ex diuſo. ff. de rei ven. Quidã ſunt naturales: vt poma ⁊ hmõi. q̃ natura ꝑducit: ⁊ ſicut ꝑducit vtimur. Aliq̃ ſunt partim naturales. partim induſtriales. vt lac. lana. ſegetes. vinũ ⁊ hmõi. q̃ naturales ſũt inq̃ztũ a natura. ⁊ induſtriales inq̃ztũ ĩ aliã ſpẽm ex induſtria ipſis vtimur. in. ꝺ. l. ex diuerſo: ⁊. l. certũ. C. de rei vẽ. cõiter ꝺ2 ꝙ relinquit̃ arbitrio boni viri an ſint naturales vl' induſtriales. vt ſi plus verſat̃ de induſtria hoĩm dicantur induſtriales: vt de vino. lana. caſeo ⁊ hmõi. arg. l. querit̃. ff. de ſta. ho. iij. q. iij. hermofrodita. Si vo magis de natura dicãtur naturales. Aliq̃ ſolũ ſunt induſtriales: ſic fructus qui acquirũt̃ ex artificio vel negociatõe ⁊ hmõi: q̃ alio mõ dicunt̃ ciuiles: eo ꝙ nõ ꝑueniãt ex re: ſed ex ꝓuiſiõe homĩs ꝑcipiunt̃ ꝓpter rẽ: vt eſt penſio dom⁹ ⁊ hmõi. vt ĩ. l. ſi naues. ff. de rei vẽ. ⁊. l. domũ. C. eo. ti. Et iſtoꝝ quidã ſunt honeſte ꝑceptoꝝ. q̃dã inhoneſte. vt ſi locaui domũ ad exercẽdũ queſtũ inhoneſtũ. l. ancillaꝝ. ff. de peti. here.

¶ Utruz bone fidei poſſeſſor faciat fructus rei quã bona fide poſſidet ſuos: R. vt colligo ex c. q̃uis. ꝺ reſti. ſpo. ⁊. ꝺ. l. ex diuſo. cũ ibi not. q2 lõga ẽ diſtinctio doc. quo ad foꝝ ꝯtẽtioſũ eã omitto. ⁊ ſolũ dico quo ad obligationẽ reſtitutõis in conſcĩa ꝙ oms fructus tã naturales q̃z induſtriales: ſiue poſſideat cũ titulo 1

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

ſiue ſine titulo tenent̃ reſtituere ſi extãt. ſi ꝟo
ↄſumpſit tenet̃ ſolũ reſtituere inq̃tum fact⁹ ē
locupletioꝛ. puta qꝛ in eã rē expendit in quaꝫ
opoꝛtuiſſet expēdere tantũ de ſuo. vel aliqua
emit ex quibꝫ ampliauit pr̃imoniũ ſuũ. facit
d.l. certũ. ꝛ.l. ſi me ꝛ ticiũ. ff. ſi cer. pe. Uerũtñ
diminuet de fructibꝫ induſtrialibꝫ quantuꝫ
induſtria ſua eſt extimāda in dicto negocio
exercitata in vtilitatem ſeu augmentũ dicto
rum fructuum accipiēdoꝛum. qꝛ nemo mili
tat ſtipēdijs ſuis. Si ꝟo nõ eſt fact⁹ locuple
tioꝛ nõ tenet̃ de ↄſumptꝭ. ff. de peti. he. l. vtruꝫ
ex quo dolo nõ deſit poſſidere.
2 ¶Utrum p̄fati bone fidei poſſeſſoꝛes poſſint
vſucape fructus p̄dictos: R. Pa. i. d. c. gra
uis. ꝙ fructus naturales indubitabiliter vſu
capiũt ꝑ triēnium. vt no. in. l. ſequit̃. §. i. ff. de
vſuca. facit. l. in bello. §. ſi quis ſeruũ. ff. de ca
pti. Alios autem cum fecerit ſuos nõ poteſt
vſucapere. qꝛ quod meũ eſt vſucape nõ poſſũ
d. l. in bello. ꝛ videt̃ tex. in. d. l. ſequit̃. §. lana
Sed bñ vſucapit aduerſus iudicis officiuꝫ
ꝑ qđ tenebat̃ reſtituere. quia poſſum p̄ſcribe
re rē meam aduerſus actionē qua poterā co/
gi ad reſtitutionē eius. vt eſt tex. in. d. §. ſi q̇s
ſeruũ. Et hoc voluerunt glo. ꝛ Bar. i. d. l. ſe/
quit̃. in. §. fructus. Et ſic pꝫ ꝙ in ↄſcia poſt
triēnium bona fide trãſactum erunt ſui oīs
qualitercũqꝫ. nec tenet̃ reſtituere. De poſſeſ/
ſoꝛe male fidei quõ teneat̃. vide. ĩ. Reſtitutõ
i. in ver. poſſeſſoꝛ.
3 ¶Sed nota ꝙ fruct⁹ ſunt illi q̇ ſupſũt dedu/
ctis expēſis que fiũt gr̃a fructuũ querēdoꝛũ.
congregandoꝝ ꝛ conſeruandoꝛũ. ff. de pe. he/
re. l. ſi a dño vel patre. §. fructus. ꝛ. l. plane. i
fi. ꝛ. C. de fruc. ꝛ li. ex. l. i. vbi dꝛ. hoc fructuꝫ
nomine ↄtinet̃ qđ iuſtis ſumptibꝫ deductis
ſupeſt. Nã nullus caſus interuenire põt q̇ h̄
genus deductõis impedire poſſit. ff. fam. her.
l. fund⁹ qui. i. rñſo. ff. ſo. ma. l. fruct⁹. Uñ fru/
ctus intelligit̃ deductꝭ neceſſarijs impēſis. ff.
de oper. ſer. l. fruct⁹. ff. đ vſur. l. qđ i fructus. ꝛ
ff. mã. l. qui mutuã. in fi. ꝛ i glo. d. c. grauis.
ꝛ vide. ſ̄. Expēſe. §. iij. Uñ dicit tex. in. d. §.
fruct⁹. intelligunt̃ deductis expēſis: q̄ querē/
doꝝ. collocandoꝝ: ꝛ ↄſeruãdoꝛuꝫ eoꝝ gratia
fiũt. ꝛ nõ ſolum in bone fidei poſſeſſoꝛibꝫ na/
turalis ratio expoſtulat verum etiã in p̄do
nibus. hec ille.

f FUgere an poſſit p̄e/
lat⁹ ꝑ ꝑſecuti/
one. vide. ſ̄. Eps. §. xxiij.

¶Utꝝ incarcerat⁹ ꝓ delicto ſuo poſſit fugere: 1
R. ſi tenetur iniuſte. eſt clarum ꝙ ſic. Si ꝟo
tenet̃ legitime. tunc diſtiguo. ꝙ aut tenet̃ nõ
ꝓpter moꝛtē inferēdam aut aliquod mēbꝛuꝫ
abſcindendũ: ſed ꝓpter aliud. puta ad puni
tionē ꝛ hmõi. ꝛ ſic nõ licet. facit qđ no. glo. in
c. iuſgentiũ. di. i. Si ꝟo tenet̃ ad moꝛtem vel
ad abſciſionē mēbꝛi: tunc ſm. d. Anto. ſi pec
catũ eſt manifeſtũ: peccat fugiēdo: ſi fugit vt
in pctõ ꝑſeueret. Si ꝟo vt peniteat nõ. tñ ſi
fugit nõ tenet̃ ſe reſtituere. Secus ſi occultũ
qꝛ põt fugere. Nam nullo iure cauet̃ ꝙ debe
am expectare moꝛtē niſi violētia alicui fieret
in fugiēdo. qꝛ tunc haberet iniuſtum bellũ.
Idē dico de concoꝛdãtibus cũ eo vel auxili/
antibꝫ: dũmõ fiat ſine violentia alicu⁹ ꝛ ani
mo compaſſionis. nõ animo fouēdi tales in
pctis ꝛ ſine ſcãdalo alicu⁹ maxime cuſtodis.
nec diſtinguo vtrum ſnĩa vel nõ. qꝛ qualiter
cũqꝫ ſit credo fugere poſſit: ſi bono mõ vt di/
xi poteſt facere. facit glo. i. c. inter cetera. §. ſꝫ
cũ his. xxij. q. iiij. i fi. que dicit. ꝙ licꝫ reo coꝛ/
rumpe aliquē ꝓ vita ↄſeruãda. facit. ij. q. iij.
§. notandũ. in fi. facit. l. i. ff. de bo. eoꝝ q̇ moꝛ.
ſibi conſcie. vbi dicit tex. Ignoſcēdũ cenſue/
rũt ei qui ſanguinē ſuũ qualitercũqꝫ redem/
ptũ voluit. ꝛ. s. Tho. ſcđa ſcđe. q. lxix. dicit ꝙ
ſi quis eēt damnat⁹ vt fame ꝑiret poſſet cibũ
ſumere. immo videt̃ tenere ꝙ tenet̃ ſi põt ipm
ſumere. Similiter dic de fuga. ſed ꝙ teneat̃
nõ credo neqꝫ comedere vltra ↄdemnatõem
vel fugere: ſed poſſet patienter ferre ꝓ pcti ſui
ſatiſfactione.
¶Quid de eo qui querit̃ vt capiat̃ an poſſit 2
fugere: R. ꝙ ſiue ſnĩa ↄtra eũ data ſit vel non
põt fugere. nõ tñ cũ violentia officialiũ qui
vellent eum capere. qꝛ ipſi habēt iuſtũ bellũ
ↄ eum. iij. q. v. non putes. xi. q. iij. qui reſiſtit
et ſic eos impugnando moꝛtaliter peccaret.
Siľr auxiliãtes.

f FUnus debet fieri i ſũ/
ptibus ſm di/
gnitatē vel facultatē defuncti. l.
ſi quis ſepulcꝝ. §. ſumptus. ff. đ
reli. ꝛ ſumpti. fu.
¶Funeris impenſa ſemꝑ ex hereditate dedu 1
cit̃. q̄ etiã omne creditũ ſolet p̄cedere cũ bona
ſoluēdo nõ ſunt. l. funeris. cũ duabꝫ. ll. ſe. ff.
de reli. ꝛ ſump. fu. Hoc limita i ſumptibꝫ ne
ceſſarijs nõ ad pompã vel ſtatũ. qꝛ nõ liceret
ex alijs debito in ↄſcientia.
¶De ſuo expedit moꝛtuũ funerari. Iõ mlier 2

de dote quaſi de ꝓprio p̄rimonio funeret᷑.l.i. eū.ff.de reli.⁊ ſump.fu.

Furioſus an poſſit i aliq̄ caſu ſe obligare: R.i.c.ſicut tenor.d̄ regula.ꝙ nō.cū nō ꝯſentiat.Un̄ no.ꝙ etiā bn̄faciēdo nō p̄ſumit᷑ ſane mētis. Ex quo infero ꝙ licet faciat teſtm̄ tāq̄ʒ quilibet mētis ꝯpos nō valet.Idē vr̄ ſi daret bona ſua p aīa.facit.c.ſi.d̄ ſuc.ab inte.

1 ¶Utruʒ poſſit baptizari.vide.s.Baptiſm⁹ vi.§.x.

2 ¶Utꝝ debeat ei dari corp⁹ xp̄i.vide.s.Euchariſtia.iij.§.xiij.

3 ¶Utꝝ imputet᷑ ſibi illud qd̄ facit ad penaʒ vel culpā: R.ꝙ nō.facit cle.ſi furioſus.d̄ homi.nā ſatis ſuo furore punit᷑.ff.ad.l.pom.de pari.l.px.i ſi.ff.de off.p̄ſi.l.diuus.i.rn̄ſo.Pati etiā pōt iniuriā.ſed nō facere.ff.d̄ iniur.l.illud relatuʒ.q̄ lex ponit᷑ i.c.illud.xv.q.i.Un̄ qd̄ facit ꝑinde ē ac ſi ſine facto ꝑſone accidiſſet.ff.d̄ admi.tu.l.vl.in ſi.

Furtum ꝓprie eſt cōtractatio rei aliene mobilis: corporalis.fraudulosa.inuito domino facta animo lucrandi: ſiue ipſius rei: ſiue vſus rei: ſiue poſſeſſionis.ff.eo.l.i.

1 ¶In quo differt fur a latrone: R.Pa.i.c.ij.de fur.ꝙ fur ꝓprie d̄r qui de nocte furat᷑.Latro aūt qui de die.facit.d.l.i.q̄ dicit ꝙ fur d̄r a furno.i.nigro.eo ꝙ obſcure ⁊ d̄ nocte plerūq̄ʒ fit.Bar.vo i autē.ſʒ nouo iure.C.d̄ ſer.fugi.dicit.ꝙ fur d̄r qui furat᷑ clā ſine aggreſſura.Latro vero cū aggreſſura: ſiue cū armis ſiue ſine.vt i.d.autē.ſʒ nouo.Capiunt᷑ tn̄ ſepe equoce: vt i.c.tua.de homi.

2 ¶Utꝝ ſola volūtas ꝯſtituat aliquē furē: R.ꝙ nō.quo ad hoīes.vt patet i.d.l.i.§.i.⁊ ido oportet ſit ꝯtractatio.Secus quo ad deuʒ.de pe.di.i.vulgaris.⁊.c.ꝓpterea.xiiij.q.vlt.c.vl.q: ꝯtra p̄ceptū.Nō ꝯcupiſces rē ꝓximi tui.⁊ eſt mortale pctm̄ cū limitatiōe ſm ꝙ.j.dico furtū mortale eſſe.§.xxxiij.

3 ¶Utrum in re ꝓpria poſſit eſſe furtum: R.ꝙ nō.niſi alius haberet i eo aliquod ius.puta q: impignorata vel cōmodata ⁊ hmōi.vt ff.eo.l.ſi res.§.i.⁊.l.ſi is qui rem.in fi.ꝓpterea dicit᷑ rei aliene.Idē dic ſi credebat ſuam.licet nō eſſet ꝙ nō ꝯmittit furtū.inſtit.vi bo.rap.§.quia tn̄.ſed quo ad pctm̄ ſic ꝓpter erronēā ꝯſcientiam.

¶Utrum in re immobili: puta in agro ⁊ huiuſmodi vl' nō corꝑali vt ſunt actōes ⁊ ſuitutes ꝯmittatur furtum: R.ꝙ nō.ff.e.l.veꝝ.i.rn̄ſo.ꝓpterea d̄r mobilis corporalis. 4

¶Utrū ſine animo furandi cōmittatur furtum: R.ꝙ nō.vt.l.furtum.ff.de vſuca.i ꝑn.⁊ inſti.de ob.que ex quaſi delic.na.§.furtuʒ autem fit.xiiij.q.vi.c.vlti.⁊.d.§.quia tamē.ꝓpterea d̄r fraudulosa. 5

¶Sed quid ſi credebat ꝓpria auctoritate rē ſuam poſſe accipe: R.ꝙ furtū nō ꝯmittit.ſʒ ꝑdit ius qd̄ habebat in re.d.§.q: tn̄.et.§.ſe.Et h̄ de iure fori.ſecus de iure poli. 6

¶Quid ſi credit dn̄m ꝑmiſſuꝝ: R.ꝙ nō cōmittit furtuʒ.ff.e.l.ſi is qui rem.Intellige ſi ſuberat cā legitima credēdi.al's nō. 7

¶Quid ſi dn̄s videt et nō ꝯtradicit: R.ꝙ ſi nō ꝯtradicit ex timore vel verecūdia.ꝑinde ē ac ſi ꝯtradiceret.l.px.ff.eo.al's videt᷑ ꝯſentire.lxxxiij.di.error.Fallit hoc i caſu.l.ſi q̄s ſeruo.C.de fur.vbi ꝑſuadēs ſeruo vt tollat rē a dn̄o.licet ſeruus eam tollat dn̄o ſciēte.tamē talis teneret furti ⁊ ſerui corrupti. 8

¶Utrum rapiens ancillā animo fornicandi ſit fur: R.ꝙ nō.l.veꝝ.la.ij.al's incipit certū.ff.eo.ꝓpterea dicit᷑ animo lucrandi. 9

¶Utrum ille qui ſolū vſum vel poſſeſſionē vſurpat ſit fur: R.ꝙ ſic.l.di.qui ſaccū.ff.eo.l.qui iumēta.ſicut vtēs re depoſita vl' re ꝯmodata ad alium vſum.⁊ hmōi.⁊ tenet᷑ ad reſtitutionē eſtimationis ipſius vſus. 10

¶Quot ſunt ſpēs furti: R.ꝙ multe.Prima d̄r ſacrilegiū.vt.j.Sacrilegiū.Scd̄a d̄r peculatus.ſ.de re religioſa vel publica.ff.ad.l.iul'.pecu.l.i.xxiij.q.iiij.quid ḡ.Tercia abigeatus.ſ.diſꝑgēdo gregē ⁊ inde furādo.ff.d̄ abige.l.i.§.i.Quarta d̄r plagiat⁹.ſ.homīs liberi vēditi vel empti ſciēter.ff.d̄ plagia.l.i.⁊ iiij.Et eodē modo ſi ſeruū alienū ſollicitauerit vel aſportauerit vel ad aliā regionē furtiue duxerit.C.de plagia.l.i. 11

¶Nota etiā ꝙ furtū aliqn̄ d̄r manifeſtuʒ.ſ.cū fur deꝑhendit᷑ cū re priuſq̄ʒ veniat ad locū deſtinatū.ſiue deꝑhendat᷑ ab eo cui⁹ ē res ſiue ab alio.ff.e.l.iij.Aliqn̄ d̄r nō manifeſtū.ſcʒ cū nō deꝑhēdit᷑ cū re furtiua.vl' ſi deꝑhēdit᷑ cum re furtiua: tamē delata ad locū deſtinatū erat.l.ſiue igitur.ff.eo. 12

¶Quot modis ꝑticipat quis i furto ⁊ tenet᷑ ad reſtitutōem ſi ꝑncipal' nō reſtituit: R.x.modis.Primo coopatōne.ſicut faciēs ferramina p furtis faciēdis vel ſcalas.vel faciens ſcortā.vel alio mō p̄ſtās opem vel conſiliū. 13

Nam tales tenent̄ furti. inſti. de obliga. que
ex quaſi delic. naſcun. §. interdū. ⁊. ff. eo. l. is
qui opem. ⁊. ff. de ſicca. l. nihil intereſt. ⁊ tenet̄
inſolidum. Et ſi nihil habuit quādo ſine ſua
cooperatione nō fuiſſet furatū. al's nō niſi de
peccato mortali.
14 ¶ Utrum dantes ſignū: puta fumi q̄ pati ad
furtū vel rapinā vadāt teneant̄: R. ſm Inno.
⁊ Hoſti. ꝙ ſic. Similiter illi qui verbis ani⸗
matiuis aut inſtrumentis bellicis: vt ſunt ti
bicines. Item qui ignem poſuūt ī vna domo
vt illuc alij currētes alias domos p̄dent̄ ⁊ cō
ſimiles ſm eoſdē. ⁊ inſolidū reſtituere tenent̄
ſi al's nō fuiſſet factū ſine eoꝝ ope. ꝙ ſi factū
fuiſſet ſine ipſis etiam tenent̄ ſm ꝙ magis vel
minus fuerunt efficaces in hoc.
15 ¶ Utrū illi qui cū raptoribꝫ vel furibꝫ ⁊ hmōi
vadunt vt ipſos defendāt ab illis quos dam
nificare volunt indebite teneant̄: R. Inno. ⁊
Hoſti. in. c. ſicut dignū. de homici. ꝙ ſic. ſiue
aſſociauerint eos vt retraherēt a rapina. ſiue
nō. dummō raptores ſiue fures nō iuiſſent:
ſi ipſi eos nō aſſociaſſent. Vn̄ ſm p̄dictos te
nent̄ reſtituere in ꝯſcientia id quod p̄dicti ra
puerūt. vel que eoꝝ auxilio rapta fuerūt. pu⸗
ta q2 cui rapiebant̄ ſe defendiſſent ſi ipſi non
fuiſſent. vel q2 tales nō iuiſſent ſi eos nō aſſo
ciaſſent. vel nō tm̄ rapuiſſent. Sil'r tenent̄ q̄
pacificādi animo cū eis vadūt. tm̄ adūſarijs
timorē incutiūt quo res ſuas nō audēt defen
dere niſi eiſdē hoc ſignificēt. q2 dant cām effi
cacē. Lōcor. Dir. ti. reſti.
16 ¶ Utrū cū multi ꝯcurrūt ad furandū vel ra⸗
piendū. nec hn̄t aliquē capitaneū ſeu dn̄m
ſup ſe. nec vnꝰ magis animauit aliū q̄ȝ alius
ipm teneant̄ quilibet inſolidū: R. Innoc. in
d. c. ſicut dignū. ⁊ ſequit̄ ibidem Pa. diſtin⸗
guit ſic. aut vnus fuit in culpa in ſubtractio
ne facta p alium aut nō. Si ſic. aut dedit cō
ſiliū. ⁊ ſic tenetur in ſolidū in ꝯſciētia: ſiue p̄n
cipalis inueniat̄ ſiue nō. ſiue damnū paſſus
ꝯtra principalē velit agere ſiue nō. Si tamē
p̄ncipalis eſſet abſolutus a damnū paſſo. tūc
etiam liberat̄ ꝙ dedit conſiliū. niſi ad eū ali⸗
quid peruiniſſet. quia id tenet̄ reſtituere. E cō⸗
trario tamē ſi abſoluat̄ conſultor non liberat̄
principalis p regulam. Acceſſoriū ꝯuenit ſe
qui naturā principalis ſui. de reg. iur. lib. vi.
Aut nō dedit conſiliū ſed auxiliū. puta q2 aſ
ſociauit ⁊ hmōi. ⁊ ſic tenetur inq̄ȝtum dam⸗
nū eſt plus datum ex auxilio ſuo. Et ſi in to
tum. puta quia res erat ponderoſa. ⁊ vnus ſi
ne alio portare nō poterat. vel vnꝰ ſine alio nō
iuiſſet. vel niſi eū aſſociaſſet tenet̄ ī totū. ff. de
fur. l. ſed ⁊ ſi quis ſurripuit. §. ſi duo. Et ratō
diuerſitatis ē inter dantē ꝯſiliū ⁊ auxiliū. q2
ꝯſiliū vagat̄ ſup totum furtū. Auxiliū vero
nō. ſed ad id ſup quo p̄ſtat̄. Aut nō fuit ī cul
pa ſubtractōis rei alterꝰ. ⁊ ſic non tenet̄ reſti
tuere niſi inq̄ȝtū ipſe aſportauit. Hoſti. tn̄ in
diſtincte tenet ꝙ om̄s tenent̄ inſolidū. etiā q̄ȝ
uis vnꝰ p ſe potuiſſet. allegat. l. ita vulneratꝰ.
§. fi. ff. ad. l. aquil'. ⁊. l. ſi plures. ff. ar. fur. ce. et
l. i. §. fi. ff. ſi quis te. li. eſſe iuſ. fue. Sed iſte le
ges loquūt̄ q̄ ad penā. q2 om̄s tenētur inſoli⸗
dū. vt no. glo. i. d. l. ſi plures. Sȝ ī ꝯſcia tene
cū Inno. ⁊ Pa. vbi nō hȝ locū pena niſi poſt
ꝯdemnationē ꝙ ſolū tenent̄ ad reſtitutōem.
vt dictū ē. Aduerte tn̄ ꝙ qn̄ plures dolo ma
lo dederūt damnū alicui. ſi vnꝰ reſtituat alij
liberati ſunt. l. ſi plures. ff. d̾ dolo. Nec credo
in ꝯſcia etiā de neceſſitate teneant̄ p̄mo ſatiſ⸗
facienti. q2 obſtat ſibi turpitudo ſua. niſi iſte
fuiſſet cā ſine qua nō induxiſſet eū ad tale q̇d
faciendū. ſed de bono ꝯſilio dȝ dari paupibꝫ
ſi quid habuit.
¶ Secundo p̄ricipat iuſſione ſeu mādato. ⁊ 17
tenet̄ inſolidū ad reſtitutiōem de omi dāno
etiā ſi nihil habuit vtilitatis. ⁊ ſil'r exequens
ar. c. iulianus. xi. q. iij.
¶ Tercio conſilio. de quo dic vt ſupra Con⸗ 18
ſiliū. §. i.
¶ Quarto ꝯſenſu. Intellige vt teneat̄ ad reſti 19
tutōȝ ſi ꝯſenſit expſſo ꝯſenſu ſm Ri. i. iiij. di.
xv. ſine quo furtū nō fuiſſet factū. al's ꝯſenti⸗
ens ſolū mortal'r peccat. ſed reſtituere nō tene
tur. Et ſic intellige ⁊ limita. ij. q. i. notū. cum
notatis ī glo. q̄ volūt vt ꝯſentiēs liget̄ eadē
pena. De h̄ vide. s. Cōſenſus. §. ij.
¶ Utrū ille qui audiens aliquē ſuo noīe intu 20
liſſe damnū primo hȝ ratū teneat̄ ad reſtitu
tionē: R. Mo. ti. reſti. ꝙ ſic in ſolidū. xi. q. iij.
q̄ ꝯſentit cū duobꝫ. c. ſe. ⁊ d̾ reſti. ſpo. c. cū ad
ſedē. q2 ſm Sco. talis eſt ꝯſenſus interp̄tatꝰ
Limitat tn̄ Mo. veꝝ qn̄ ex tali ratihabitio
ne damnificati impediunt̄ recupare damna.
Credo ego etiā ꝙ tenetur. q̄ȝuis nō impedirē
tur recupare. dummō tale damnū nō fuiſſet
datū ſi nō p̄ſumpſiſſet talis damnificans eū
ratum habere.
¶ Quinto palpando. ſ. adulando vel laudā 21
do eum ſubtilē. ſtrēnuū. ⁊ hmōi. ⁊ tenet̄ inſo
lidū ſm Rich. vbi. s. ſi pbabiliter credit ꝙ ex
hac adulatione ſunt moti ad damnificandū
primū. quia talis adulatio ē quidā ꝯſenſus
lxxvi. diſ. c. nemo. ⁊. ff. de ſer. coꝝ. l. i. §. pſua⸗

dere.q̄uis Mo.vbi.ſ.tenet hoc ver̃ ī ꝑticu
lari adulatore nō ī generali.tamē tu tene idē
ſm ꝙ Rich.dicit. Idē de detractore qui eſt cā
ſine qua nō.
22 ¶Sexto recurſu.ſ.quādo damnificātes hn̄t
ad eum recurſum ſicut ad patrociniū preſtā/
tes.ſm Rich.vbi.ſ.xi.q.iij.qui conſentit pec
cantibus.
23 ¶Septimo receptatōe. Nā ſciēter receptās
rē furtiuā ⁊ fures tenet furti.vt ē tex.i.l.eos.⁊
ibi Bal.C.de fur.nō tn̄ punietur ac ſi furtuꝫ
feciſſet.ſed ſicut qui furto operam ꝑſtitit. Et
ita intelligit Bar.i.l.furtū.ff.de fur.ꝺ.l.eos
ſed q̄ ad reſtitutōem tenet ſm Inno.⁊ Do.ī
c.ſicut dignū.de homi.ꝺ omni damno qꝺ ex
receptatōe aut defenſiōe factū ē qꝺ factū nō
fuiſſet. Receptatōe ꝟo rer̃ furatar̃ tenet ſi ex
ſua receptatōe res q̄ furata ē habita nō ē ave
ro dn̄o.ꝺ.l.eos.ar.l.qui vas.§.i.ff.ꝺ fur. Et
h̄ ſi ſciēter fecit.l.quo naufragiū.ff.de incen.
ru.⁊ nau.§.nō tm̄. Sec⁹ ſi ignorāter.vel vt
rē redderet dn̄o.qꝛ tūc nō teneret.vt in.ꝺ.§.
nō tm̄.
24 ¶Sed quid ſi iā receptauit an teneatur eas
res reſtituere dn̄o? R. Mona.reſti.v.ꝙ ſic.
niſi immineat ꝑiculū ī reſtituēdo vel latrōi:
vel alteri ꝑſone.
25 ¶Octauo ꝑticipatōe.ſ.rei furtiue comeden
do.vel alio mō ſciēter recipiēdo niſi ī caſu ex
treme ncc̄itatis.⁊ tenet ad reſtitutōꝫ inq̄ꝫtū
ꝑticipauit. Et h̄ ver̃ niſi res furata trāſiſſet ī
dn̄iuꝫ fur̃.puta qꝛ pecunia.⁊ ē mixta cū alia
vel granū vl' vinū.⁊ ē cū alio mixtū taliter ꝙ
nullo mō poſſet diſcerni ab illo cū q̄ ē mixtū
qꝛ tūc trāſit ī dn̄iuꝫ furis.l.ſi alieni nūmi.ff.
de ſolu.⁊.l.nā ⁊ ſi fur.ff.ſi cer.pe.⁊ in.l.ſi fru/
mētū.ī prin.ff.de rei vē.⁊ recipiens nō tenet
reſtituere. nec peccat ſi fur ē ſoluēdo.al's ſic.
Sec⁹ ſi ignorāter ⁊ ī bona fide ꝯſumpſiſſet.
nec fact⁹ eēt locupletior.al's ſi extat vel fact⁹ ē
locupletior poſtq̄ꝫ ſcit tenet reſtituere niſi ſm
ꝙ dixi.ſ. Fructus.§.i.⁊.ij.
26 ¶Nono nō obuiādo ſm Rich.vbi.ſ.ſ.qui
clamādo vl' alio modo poſſet ꝓhibere ne fur
tum fiat ⁊ nō facit. Intelligo ꝙ tenet qn̄ do
loſe nō ꝓhibet qn̄ nō habet ex officio.ar.eor̃
que no.in.c.quāte.de ſen.excō. Et ſic limita
Ri.vbi ſ. Secus quādo nō ꝓhibet ex negli
gētia.vel qꝛ nō vult ſe immiſcere rumoribus
vl' altero ꝑiculo. Et ſic intelligo ⁊ limito glo.
ī.c.nō inferenda.xxiij.q.iij.⁊ in.c.dilecto.de
ſen.excō.lib.vi.vel quando habet ex officio.
vt ſunt ꝓlati.officiales.tutores ⁊ hmōi.quia
tenētur.ar.c.facientis.lxxxvi.di.cūꝫ ſy.⁊ qꝺ
no.in.ꝺ.c.ſicut dignū: ⁊ tenet Bal.in.l.quo
niā iudices.C.de ap.⁊ Dy.in.l.quoniā mul/
ta facinora.C.ad.l.iul'.de vi pu.⁊ Bal.in.l.
mācipia.ī prin.C.de ſer.fu.qui plus dicit ꝙ
nō faciēs reſtituere cum poſſit ex negligentia
iudex tenetur ipſe. Et Sco.ſimil'r dicit ꝙ nō
faciēs reſtituere cū poſſit ex officio ⁊ debeat ꝙ
tenet inſolidum. Et hoc intellige ſm eundē
Sco.qn̄ hoc faciēdo nō vergit in ꝑiculū rei
publice ſeu malū euidēs.vel ꝓprie ꝑſone.qꝛ
ſi ſic nō peccaret nec teneretur ad reſtitutio/
nem nō faciēdo:dummō ꝓponeret his ceſſā
tibus obuiare.
¶Decimo nō manifeſtās.ſ.requiſitus ī iudi 27
cio vel extra tali modo ꝙ res reſtitueret ſi di/
ceret veritatē quam ſine ꝑiculo ꝓprie ꝑſone
pōt dicere.⁊ etiam alterius ꝑſone.qꝛ tenetur
inſolidum. Vn̄ ſi in iudicio requiſitus tacet
vel nō vult rn̄dere ⁊ dicere veritatē quā ſcit.
ſm Bal.in.l.ꝑſbyteri.C.de epi.⁊ cle.efficit te
ſtis falſus.⁊ tenet ad reſtitutōem inſoliduꝫ.
facit qꝺ no. Pa.ī.c.qui cū fure.ꝺ fur.⁊ Bar.
ī.l.ciuile ē.C.eo. Fallit hoc ſi ſciret ī ꝯfeſſiōe.
c.dilectus.de exceſ.ꝓla.
¶Sed q̄ro vtrū teneat ſil'r reuelare furē? R. 28
glo.ī.ꝺ.c.qui cū fure.ꝙ ꝺ iure ciuili nō tenet.
qꝛ pōt aliquid accipe vt indicet.ff.de ꝓſcrip.
ver.l.ſolent.ff.de ꝯdi.ob tur.cau.l.iij.§.vlti.
ſed de iure canonico ſic. Sed mihi videt di
cēdum ſm Inno.in.ꝺ.c.dilectus.et in.ꝺ.c.
qui cum fure.⁊ de ſymo.c.nemo.⁊ Bar. An
ge.⁊ Rapha.in.ꝺ.l.ciuile ē.ꝙ tam de iure ca/
nonico q̄ꝫ ciuili ad inſtātiam ꝑtis nō tenet
niſi reuelare furtū.nō furē ad pen̄ā.ſed iudex
ex officio implorato.vel dū ꝓcedit ꝑ inq̄ſiti
onē generalē pōt cōpellere ad indicādū furē
arg.l.iiij.⁊.l.ꝯgruit.ff.ꝺ offi.ꝓſi. Et ſic recte
epi pn̄t admonere ⁊ excōicare nō indicantes
nō ſolum furtum:ſed etiā fures.qꝛ ſuꝑiores
tenētur expurgare ꝓuinciā malis hominibus
Limito hoc qn̄ nō imminet ꝑiculum mort̃
ī fure ſm Hoſt.⁊ multo magis ſibi. Et etiaꝫ
limita ſm ea que dicam.j. Inquiſitio.§.i.⁊
ij.⁊.ſ. Denūciatio.§.xij. Nec ob.ꝓdict̃ ſi di/
cat ꝙ ad inſtantiam ꝑtis tenet quis ꝓhibe
re teſtimoniū ꝯtra furem.ar.l.nullū.C.de te
ſti.quia aliud eſt indicare.aliud ꝓhibere te/
ſtimoniū.qꝛ qn̄ quis teſtificat iā fur eſt dete
ctus ꝑ accuſatōeꝫ.ſed nō ſic qn̄ indicat.⁊ iō
nō tenet ad inſtantiā ꝑtis.
¶Vtr̃ inueniens rem alienā ꝯmittat furtū 29
accipiēdo eam? R. Pa.in.c.ex litteris.eo.ti.

ꝗ aut habebat̃ ꝓ derelicta. ⁊ ſic nõ cõmittit.
aut nõ habebatur ꝓ derelicta. ⁊ ſic ꝯmittit. l.
falſus. §. qui alienum. ff. eo. ti. xiiij. q. v. c. ſi
quid iueniſti. ⁊ c. multi. niſi acciperet animo
reddēdi dño. vt no. glo. in. d. c. ſi quid. Fallit
hoc in theſauro occulto. de q̃ dic. vt no. glo.
in. d. c. ſi quid. ⁊ vide s. Emptio. §. xxiiij. ⁊ i/
fra Inuēta. ꝑ totum.
30 ¶ Quid ſi nõ inuenit̃ dñs cuiꝰ erat? R. Pan.
vbi. s. dabit̃ paupibus. ar. c. cum tu. d̃ vſur.
⁊ in auten. oīs ꝑegrini. C. eo. d̃ ſuc.
31 ¶ Utrũ inueniēs aīal dās ſibi damnũ in ſua
poſſeſſione qui ipm̃ accipit ⁊ ducit ad domũ
ſuã ꝯmittat furtũ? R. videt̃ ꝙ ſic. vt i. l. iij. ff.
eo. Sed dic ꝙ ſi aīo celādi eũ dño furtũ cõ/
mittit. Si vero nõ aīo celādi. ſed q2 ignorat
cuiꝰ ſit includit donec ſciat: licz. vt no. i. l. q̃n/
tus. al's icipit q̃zuis. ff. ad. l. aq̃l. nã nõ licet in
eo agere aliq̃d mali. ſed dñm admonere vt ſu
um recipiat. ⁊ de dãno ſatiſfaciat. vt ibidem.
32 ¶ Utrũ emens rē furatã teneat̃ reſtituere. vi/
de. j. Reſtitutio. i. i ỽ. Emēs.
33 ¶ Utrũ quis poſſit vſucapē i re furtiua vel vi
ablata ꝯ dñm rei? R. ꝙ nõ. tam quo ad furez
q̃z quo ad eius heredes. ⁊ etiã quo ad eum q̃
emit quãtumcunq̃z bona fide emerit. ſeu quo
ad quēcunq̃z quocũq̃z titulo habuerit. inſti.
de vſuca. §. qd̃ autez dictum eſt. De q̃ tñ dic
vt. j. Preſcriptio. §. ix.
34 ¶ Utrum furtum ſit pctm̃ mortale? R. ꝙ ſic.
quia contra p̄ceptum Exo. xx. Nõ furtũ fa/
cies. in quo p̄cepto nõ ſoluz ꝓhibetur furtũ
ꝓprie acceptum. vt. s. diffinitũ eſt. ſed etiam
omnis illicita vſurpatio rei aliene. xiiij. q. v.
penale. xxxij. q. iiij. meretrices. ⁊ quãtumcun
q̃z modica. vt. xiiij. q. vlti. c. vlti. ⁊ inſti. de re.
di. §. gallinaꝝ. vbi dicit glo. ꝙ etiã i vno ouo
Quod limita quo ad peccatũ mortale. q̃n. ſ.
voluntas etiam maiora ſubtraheret. vel q̃n
intēdit dare notabile nocumentũ ꝓximo. al's
mĩma accipere nõ erit pctm̃ mortale. facit. c.
⁊ ſi queſtiones. de ſymo. vbi nõ ꝯmittitur ſy
monia in modico. ⁊ in. l. eleganter. §. vltimo
ff. de dolo dicit̃. Nam niſi ex magna re ⁊ eui/
denti calliditate nõ debet actio dari de dolo.
⁊ ibi glo. dicit magna. i. vltra duos aureos.
Quod limito veꝝ circa magnũ dñm. ſecꝰ cir
ca ꝯmunes ꝑſonas. q2 videt̃ magnũ. facit ad
hoc de ꝯſe. di. ij. c. reuera. in p̄n. vbi d̃2 ꝙ oīs
in deſerto mortui ſunt. cum tamē Caleph et
Ioſue ſupuixerint.
35 ¶ Utrũ vxor que hñs virum ꝓdiguz celat de
bonis eius contra eius ꝓhibitõez vt ſibi ⁊ vi
ro ꝓuideat tp̄e neceſſario cõmittat furtũ? R.
Rodo. ꝙ nõ. nec peccat. nec tenet̃ obedire vi/
ro p̄cipiēti ſibi ꝙ ei omnia tradat. q2 ſic eſſet
dare gladium furioſo.
¶ Utrũ furans ex neceſſitate peccet mortalit̃? 36
R. Pa. in. c. q̃m̃. de ſymo. ꝙ quedã ſunt mala
in ſe. vt adulterare. ꝑiurare. ⁊ hmõi. ⁊ illa p̄te
xtu paupratis nõ ſunt ꝯmittenda. vñ i ipſis
habet locum illud. c. ita ne. xxxij. q. v. ⁊ c. ſa/
cris. de his que vi me. cã fi. ꝙ potiꝰ debet q̃s
quelibet mala tolerare q̃z malo ꝯſentire. nec
ignoſcit̃ p̄textu paupratis ſi talia ꝯmittant̃.
l. palam. §. nõ eſt. ff. de ri. nup. vbi d̃2. Non
eſt ignoſcēdum ei qui obtentu pauptat; tur/
piſſimã vitam egit. Quedã ſunt mala q̃ ta/
men neceſſitas excuſat vt furtuz. q2 tempore
neceſſitatis omnia ſunt cõmunia. xlvij. di. ſi
cut hi. Et ideo nõ ꝯmittit furtum nec peccat
mortaliter qui tp̄e extreme neceſſitatis cibũ
vel veſtitũ ⁊ hmõi furatur vt nõ ꝑeat. eo ꝙ ñ
ꝯtractat rem inuito dño. facit. c. diſcipulos.
de ꝯſe. di. v. Si ỽo nõ ē neceſſitas extrema:
ſed magna excuſat̃ a tãto ſed nõ a toto Et ſic
intellige. c. ſi quis. eo. ti. Poſſet etiã excuſari
a toto. q̃n ille a quo accipit abũdat. vt dicã i
ſequenti. §.
¶ Sed nũquid tenet̃ reſtituere tal' ſi venerit 37
ad ꝑiguiorē fortunã? R. ꝙ ſi necitas fuit ma
gna ſolũ. ſic nõ tenet̃ p̄ciſe reſtituere. ſed vel re
ſtituere ſi pōt ꝯmode ſine magna inedia. vel
q̃n nõ excuſat a toto penitere tres hebdoma/
das. vt i. d. c. ſi quis. Et iſta extimatio relin/
quit̃ arbitrio boni viri q̃n debeat dici magna
vel nõ. Si ỽo eſt extrema nõ tenet̃ reſtitue/
re. q2 de iure ſuum factũ eſt. Poſſet etiã dici
ꝙ licet aliquis nõ ſit in extrema neceſſitate ꝙ
ſine pctõ ⁊ obligatõe ad reſtituendũ pōt oc/
culte ⁊ bono mõ accipe rem alterius. q̃n. ſ. ille
ita abundat. ⁊ iſte taliter neceſſitat̃ ꝙ de p̄ce/
pto ſibi tenet̃ ſubuenire. qd̃ q̃n ſit vide ſupra
Elemoſyna. §. i. Qd̃ no. Et qd̃ dixi licere exi
ſtēti i extrema neceſſitate. dic etiã licere alteri
ꝓ eo faciēti. qui alio mõ ꝓuidere nõ pōt. ſm
s. Tho. Limita tñ iſta vera niſi ille cui fura
tus eſt eſſet i equali neceſſitate. q2 ſic nõ lice/
ret. ⁊ reſtituere tenetur ſi abſtulit. de q̃ vide. j.
Reſtitutio. iij. §. iij.
¶ Utrũ ꝯmittat furtũ ⁊ peccet q̃ xp̄ianos ca/ 38
ptos ab infidelibꝫ furat̃ ⁊ liberat? R. ꝙ non.
q2 nullo mõ poterant eos habere captiuos.
vt. C. ne iu. xp̄i. mã. ha. vel. in rubro ⁊ nigro.
Et iõ cũ iniurioſe eos teneãt non peccat qui
eos liberat. Sil'r dicendum eſſet de eo qui

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

liberat detentū iniuſte a xpiano. facit qđ no.
xxiij.q.ij.dñs.
39 ¶ Sed nūquid liceat res infideliū cape? R.
φ ſi eēt indictū bellū ꝯ eos liceret.d.c. dñs.
al's nō.ſicut nec a xpiano.
40 ¶ Utrū ille qui non pōt hr̄e ſibi debitū poſſit
furtiue ſibi ſatiſfacere? R. φ ſic.l.ſi nō ſortē.i
pn.ff.de ꝯdi.inde.ar.de oꝛ.co.c.cū dilecti.im
mo dolus cū dolo ꝯpenſari debet.l.ſi duo.ff.
de dolo.⁊ paria delicta mutua compēſatione
tollunt.c.intelleximus.de adul.cū ꝯcordā.
ſuis. Et hoc verū credo ſi nullū iſtoꝝ q̄ttuoꝛ
cōcurrit. Primū φ poſſit iudice ſniante ſuū
rē habere.q2 nemo debet ſibi ius dicere. Se
cundū ſcādalum ſui vel pximi innocētis cu/
ius forte cuſtodie erat res ꝯmēdata. Terciū
piculū mortꝭ corpal' vel alteri⁹ leſiōis magne
Quartum piculum mortalis peccati.ſ.periu
rij ⁊ hmōi.quia aliquo iſtoꝝ iteruenīete nō
licet.immo ſi accepit ⁊ imminet piculum ali
quod iſtoꝝ triū poſtremo dictoꝝ tenet̄ reſti/
tuere.ar.c.cū ex iniūcto.§.ſup quoqꝫ.de no.
ope.nū. Cōcordat Pan.in.c.olim.el.i.de re
ſti.ſpo. Ubi addit ſm Innoc.φ qñ quis nō
hꝫ copiam ſupioris pōt ppria aucte ſibi ius
dicere.arg.c.p venerabilē.q̄ fi.ſint leg.⁊ bona
glo.i.§.ius gentiū.di.i.
41 ¶ Sed quid ſi epus vel alius p̄latus p̄cipit
ſub pena excōicatōis φ qui habuit aliq̄d de
reb⁹ talis teneat̄ reſtituere ⁊c.nūquid talis q̄
ſibi furtiue ſatiſfecit teneat̄? R.φ nō.quia ex/
quo licite pōt ſibi in recompenſatione detine
re iam ſuum eſt factum.nec amplius eſt alte
rius.nec etiam ſi diceret in ſnīa.φ etiam qui
animo recompenſandi.vel qualitercunqꝫ.q2
tunc ſnīa continet expſſe intolerabilē erroꝛē.
Et ideo nō tenet nec ſimiliter ligatur qui nō
reuelat quādo ſcit talē retinere animo recom
penſandi certus de debito φ talis debet habe
re.ſecus ſi nō ſit certus φ talis debeat habere
q2 licet ipſe dicat.nō credo excuſaret̄ nō reue/
lando.q2 multe fraudes aliter poſſent fieri.
Quomō teneat̄ reuelare ⁊ qñ.vide.s. Denū
ciatio.§.xij.
42 ¶ Utrū liceat accipe rem meā apud aliū depo
ſitā? R.φ nō.l.ſi quis.C.depo.nec etiā ſi eſſet
cōmodata.l.ptextu.C.ꝯmo.i ꝯſcia tñ licet ſi
ꝯmodatario vel depoſitario nullum damnū
pōt euenire ſm Uldericū ⁊ Hoſti. allegat.l.
bona fides.§.i.ff.depo.
43 ¶ Utrū liceat furari vt faciat elemoſinas? R.φ nō
xiiij.q.v.c.forte aliquis cogitat. immo tenet̄
reſtituere ſi fecit.⁊ qꝫuis ſit vſurarius cui fu/
rat̄.tñ non licet niſi faceret p extrēa neceſſitate.
ſm φ dictū ē.s.§.xxxvij.
¶ Utrū ſi res furata peat liberet̄ fur a reſtitu 44
tōe? R.φ nō.q2 fur ſicut ⁊ quilibet alius ma
le fidei poſſeſſoꝛ ſemp ē in moꝛa.vñ ſi deterio/
rat̄ etiam tenet̄ ſm eam extimatōem in q̄ me
lius valuiſſet apud dñm a tpe poſtq̄ꝫ eā acce
pit. Facit.c.grauis.⁊ quod ibi no.i glo.de re
ſti.ſpo.⁊.l.in re furtiua.ff.de condi.fur.⁊ in.l.
nauis.§.generaliter.ff.de re.ven. Excipit̄ ca
ſus qñ rē dño loco ⁊ tpe obtulit ⁊ ipſe recipe
recuſauit.q2 purgauit moꝛā.d.l.i re furtiua.
nec tenet̄ ſi pierit vel deterioꝛata fuerit.l.vlti.
C.de ꝯdi.fur.
¶ Utrū teneat̄ fur ad reſtitutōem fructuū rei 45
R.φ ſic.nō ſolū pceptos ſed etiā pcipiēdos a
vero dño ſeu q̄s pcepiſſet.d.c.grauis.⁊.d.l.i
re furtiua.§.ſi ex cā.
¶ Utrū fur poſſit repetere ſeu retinere expēſas 46
quas fecit i re furtiua? R.φ nō.niſi vt dictū
ē.s. Expenſe.§.iij.
¶ Utrū filiuſfamilias vel vxor.religioſus et 47
hmōi.poſſint ꝯ voluntatē prīſfamil'.vl' ma/
riti ⁊ hmōi reſtituere rē furatā ab eis? R.φ ſi
res extat apud eos φ tenētur.l.in ciuilē rē.C.
de furtis. Quod intellige ſm φ dictū ē.s.§.
xxiiij.ſi ſine piculo fieri pōt.ſi vero nō extat:
ſed ē ꝯſumpta vel alienata.tūc ſi p̄ciū vel res
ē verſum in vtilitatem dñi vel mariti: pōt bo
no modo de bonis dñi vl' mariti reſtituere eti
am eo contradicente. Et voco hic vtilitatē
dñi etiā ſi ſe veſtiuit vel calciauit ſm ꝯuenē
tiam ſui ſtatus.⁊ hmōi. Si vo expēdit inu
tiliter.vtputa in vanitatib⁹ et hmōi.nō pōt
ꝯ voluntatē dñi reſtituere.niſi habeat vltra
dotē vel peculiū caſtrēſe vel q̄ſi. Cōcoꝛ.mo.
Reſtitutio.ij.
¶ Sed q̄d ſi marit⁹ ipſe furat⁹ eſt vel p̄r:pote 48
rit ne vxoꝛ vel filius reſtituere ꝯ ſuā volunta
tē? R.φ ſic.ſi res eſt in eius poteſtate.d.l.i ci/
uilē rē.ſed ſi ē in ptāte patris vel mariti non.
Si tñ faceret bona fide nō peccaret mortali/
ter.q2 nō ꝯmittunt furtum cū nō ſit fraudu/
loſa nec animo lucrādi. Cōcoꝛ. Rodo.⁊ Jo.
xiiij.q.v.c.vlti.
¶ Utrū actio furti det̄ ꝯ quēcunqꝫ furē? R.φ 49
ſic.facit.l.impuberē.ff.eo. Intellige ſi ē doli
capax. Itē nō ſolū ꝯ furem.ſed ꝯtra eū q̄ de/
dit opē vel ꝯſiliū.l.is qui rē pignoꝛ.§.ſi tu.
ff.eo. Fallit i patre ꝯ filiū ⁊ ecōtrario.⁊ i vxo/
re ꝯ maritū.⁊ ecōtrario cōſtante mrīmonio.
ſed dat̄ eis actio rerꝫ amotaꝝ.l.ſi q̄s vxoꝛi.ff.
eo.⁊.l.fi.C.eo.ti.

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

50 ¶Que pena furis? R. ꝙ ſi agat criminalit̃ pe
na eſt vt fuſtiget̃ vel vt exulet̃. vel alio modo
puniat̃ arbitrio iudicis. nõ tñ vt occidat̃ vel
demembret̃. vt. C. de ſer. fu. autẽ. ſʒ nouo iure
Et hoc verꝫ ſi eſt ſimplex latro. ſecus ſi cũ ar/
mis ſiue violẽter aggredit̃ in domibꝫ vel ĩ iti
nere vel in mari. vel ſi palam ſurripit. qꝛ tũc
ſuſpendit̃. l. capitalium. §. craſſatores. ⁊. §. fa
moſos. ff. de penis. Sed quid de ꝯſuetudine
qua ſuſpẽdunt̃ oẽs latrones q̃cũcꝫ ſim
plices ſi vltra certã ſũmã furati fuerũt. Ray.
tenet ꝙ neceſſitas pacis ꝯmunis ⁊ frequens
incorrigibilitas huꝰ malicie hoĩm facit ra/
tionabilẽ dictam ꝯſuetudinẽ. Si vero agat̃
ciuiliter. tũc ſi ẽ manifeſtũ pena q̃drupli. Si
vero nõ ẽ manifeſtũ pena dupli. vt inſti. de ob
li. que ex delic. naſ. §. pena. ⁊. §. fi. Et põt hec
pena peti etiam poſt annum ⁊ imꝑpetuũ. in
ſti. de ppe. ⁊ tpa. ac. §. furti. Et licet ꝑmo ege
rit criminalr̃. poterit iterꝫ agere ciuilr̃ ⁊ econ/
trario. C. qñ ciui. ac. ꝑiu. cri. l. vnica. ⁊. l. fi. ff.
eo. ti. An aũt hec pena ĩ ꝯſcia ſit ſoluẽda. dic
ꝙ nõ. vide. ĩ. Lex. §. iiij.

51 ¶Utrꝫ fur poſſit occidi a ꝑuato. vide Homi
cidiũ. i. §. v.

52 ¶Utrꝫ fur ſit excõicatꝰ q̇ furat̃ calices. para/
mẽta ⁊ hmõi ſacra? R. Pa. in. c. ex lr̃is. eo. ti.
ꝙ nõ. niſi cũ furto vel fregerit oſtia eccl'ie vel
armaria vel feneſtras ⁊ hmõi. facit. c. ꝯq̃ſtꝰ.
de fo. ꝯpe. ⁊. c. ꝯqueſti. d̃ ſen. ex. ⁊ qđ ibi no.
vide Excõicatio. v. caſu. vi.

53 ¶Utrꝫ fur qui ſuſpendit̃ ſit ſepeliẽdus in ci/
miterio? R. Pa. in. c. ij. eo. ti. ꝙ ſic. ⁊ oĩes alij
qui ꝓpter ſua delicta vita priuant̃. ⁊ etiã oĩa
alia ſacra miniſtrãda ſi peniteãt de pctõ. vt
ẽ tex. i. c. fi. xiij. q. ij. nec valet ꝯſuetudo ĩ ꝯriũ
cle. i. de pe. ⁊ re. glo. tñ in. d. c. fi. dicit verum
quo ad ſepulturã. dummõ fiat de auctẽ ꝑn/
cipis. allegat. ff. d̃ cadaue. puni. l. i. ⁊ bñ. nec
cle. loquit̃ niſi de ſacris. reprobãs cõtrariam
ꝯſuetudinem.

8 GEneralis clauſula ꝯ
tinet oĩa
niſi ꝯria mẽs appareat teſtato/
ris. ff. de peculio. l. qui penu. le/
gat. C. de inoffi. teſta. l. ſi qñ. in glo. Nõ eñ
videt̃ quis generaliter ꝯcedere quod ſpeciali
ter nõ eſt conceſſurus. C. que res pigno. ob.
po. l. i. in glo. nec etiã maiora exꝑſſis. niſi ſpã/
liter ꝯmittãtur. ff. de ꝑcu. l. pomponius. in
prin. ⁊. l. mandato.

1 ¶Generali ꝑ ſpeciale ꝓculdubio derogat̃. d̃
reſcꝑ. paſtoralis. 1

¶In generali mãdato multa ſũt q̃ nõ intelli 2
gunt̃ niſi exꝑmãtur. d̃ off. le. c. i. ĩ glo.

¶In generali locutõe ꝑſona loq̃ns intelligit̃ 3
excepta. c. petitõ. ĩ glo. d̃ iureiur. cũ ꝯcor. ibi
poſitis. vñ ſi ꝓmiſi tibi dare aliq̇d ꝯ oẽm ho
minẽ nõ teneor dare ꝯ me.

8 GLadius nõ ẽ redden/
dus furioſo
effecto etiaꝫ ſi iuraſſet. xxij. q. ij.
ne q̇s arbitret̃. Et facit ad ꝓbã/
dũ ꝙ ex iuramẽto vel voto nõ tenetur hõ. qñ
venit ad eũ caſum ĩ quo nullo mõ iuraſſꝫ vl̃
iurare nõ potuiſſet.

GLoria vana vide vana
gloria.

9 GRatia accipit̃ multiplr̃
aliqñ ꝓ amore. ⁊
ſic accipit̃ in. c. i. ꝯmo. aliqñ pro
conceſſione bñficij ſeu alicuiꝰ in
dulgẽtie vel auctis. ſicut cle. gr̃e. de reſcrip. et
qđ habet̃ in regula. qđ ob grãm. li. vi. Et in
telligẽ qñ ad illud bñficiũ faciendũ nõ ẽ obli
gatus. qꝛ q̇ facit id ad qđ eſt obligatꝰ rõe na
turali nõ facit grãm. vt dicit Bal. i. c. i. §. hec
ſacra. de pace iur. fir. in verbo ꝑ grãm eccl'ie. ⁊
facit tex. ꝑdictus ꝓ eo. ⁊. l. ticiꝰ. ff. de obſequi.
patro. Aliqñ accipit̃ ꝓ dono ſpũſſancti. i. q.
i. grã. ⁊ in cle. i. de magiſtris. ĩ glo. ⁊ ꝑ mgr̃m
in. ij. ſen. Et hec eſt duplex. ſ. grã gratis data
Et hec ſtat cũ pctõ mortali. Et ẽ oĩe bonũ
additũ naturalibꝫ noſtris. ſicut grã ꝑdican
di. ꝓphetãdi. faciẽdi miracula ⁊ hmõi. Alia
dꝛ gratũ faciens. Et hec ſm̃ Rich. i. ij. di. xx
vi. ar. i. q. i. nõ differt a charitate ſm̃ aliquid
abſolutũ. Et ĩdo idẽ eſt realiter qđ charitas
ſm̃ Frã. d̃ may. in. ij. diſt. xxix. qꝛ q̇ nõ pñt ſe/
pari ſunt idẽ realiter. Sed ꝑ rões formales
reſpectiuas differũt. qꝛ hñt habitudĩes diu/
ſas habẽtes diſtinctos terminos. Charitas
eñ dꝛ ad obiectũ. ſ. eſſentiã diuinã. ſed nullꝰ
ẽ in grã eſſentie diuine ſed volũtatis. ⁊ ita dif
ferũt formaliter. ⁊ placet. licet alij teneãt aliť.
hec nũqꝫ põt eſſe cuꝫ pctõ mortali. ⁊ ſine hac
nullus ſaluabit̃. De q̇ vide ꝑ theologos ĩ. ij.
di. xxvij. ⁊. xxviij.

¶Utrꝫ bãnitꝰ ꝓpter aliqđ delictuꝫ cuiꝰ bona 1
ſũt ꝯfiſcata ſi a dño recipiat̃ ad grãm eo ipſo
ſit reſtitutus ad bona ⁊ remiſſa ſibi culpa? R.
q̇dã tenẽt ꝙ ſic. ꝓpter tex. in. l. i. §. fi. ff. d̃ q̃ſti.
vbi dicit Bar. ꝙ bãnitus qñcũqꝫ recipit̃ ad